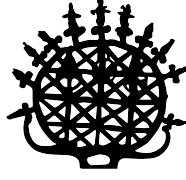

Kültürel Mirasın İzinde
ANKARA

Hazırlayanlar

GONCA GÖKALP ALPASLAN, PELİN ŞAHİN TEKİNALP

ANKARA
2016

1923'ten 1960'a Kadar Ankara'da Çıkan Edebiyat-Kültür ve Sanat Dergileri Üzerine Tanıtıcı Bir Kaynakça Denemesi

Bahanur Garan Gökşen ve Erol Gökşen

Dergiler, sanat ve edebiyatın kalbinin attığı, dönemin sosyal, siyasi ve ekonomik olaylarının kültür dünyasındaki etkisini yansıtan önemli bir mekanizmadır. Edebiyata yeni imzalar kazandıran, genç şairlerin ve hikâyecilerin sesini duyurmasına yardımcı olan dergilerde sanat ve edebiyatın güncel sorunları tartışılır, eski eserlere yeni bakış açılarıyla yaklaşılır, yeni yayınlarla ilgili tanıtımlar yapılır. Edebî cereyanlarla gelen yeni bakış açıları dergilerle edebiyatımıza taşınır.

Dergiler üzerine konuşulduğunda Ankara'nın üzerinde özellikle durulması gerekir. Cumhuriyet ile birlikte Ankara, sadece yeni devletin merkezi haline gelmemiş; sanat ve edebiyat alanında da önemli atılımların yapıldığı bir kent olmuştur. Kurulan üniversitelerle birlikte kültürel hareketliliği artan Ankara'da pek çok önemli sanatçı yetişmiştir. Edebiyat tarihimizde bir dönüm noktasını oluşturan Garip, II. Yeni, Hisar, Mavi gibi edebî topluluklar Ankara'da ortaya çıkmıştır. *Varlık*, *Yaprak*, *Türk Dili*, *Kadro*, *Pazar Postası*, *Seçilmiş Hikâyeler* gibi devrin önemli yazarlarını bir araya toplayan ünlü yayınların menşei yine Ankara'dır:

Ankara'nın başkent olmasından sonra, süreli yayınların yayımlandıkları yer itibariyle İstanbul merkez olma özelliğini devam ettirmekle birlikte, Ankara lehine bir gelişme göze çarpar. Sayıları diğer dergilere göre az da olsa, kurum dergilerinin Ankara'da çıkması, basım imkânlarının Ankara'da

gelişmeye başlaması ve başkentte belirli edebiyat çevrelerinin oluşması, başkentteki süreli yayın faaliyetlerini geliştirmiştir (Çetin, 2007, s. 8).

Bu çalışmanın konusu da süreli yayınların sayısı bakımından ülkemizin önemli merkezlerinden biri olan Ankara'nın edebiyat, kültür ve sanat dergileridir. Çalışmaya başlarken 1923'ten günümüze kadar olan dönemi kapsamı kararlaştırılmış, fakat çok fazla malzeme bulunması üzerine çalışma iki döneme ayrılmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla birlikte Ankara'nın kültür-sanat merkezi olarak gelişimini görünür kılmak için öncelikle 1923'ten 1960'a kadarki döneme odaklanılmıştır¹. 1923'ten 1928 yılına kadar (yeni harflerin kabulü öncesi döneme ait) eski harfli *Muallimler Birliği*, *Mehtap*, *Türk Hava Mecmuası*, *Gençlik* adlı dergiler üzerinde de incelemeler yapılmıştır.

Araştırma sırasında süreli yayınlar için bilhassa Millî Kütüphane, Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve yeri geldikçe Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Atatürk Araştırma Merkezi Kütüphanesi, VEKAM ve Atatürk Kitaplığı'na müracaat edilmiştir. Yayın taraması sırasında özellikle Millî Kütüphane'de dergi koleksiyonlarına erişmekte ciddi sıkıntılar yaşanmıştır². Bazı dergilerin kayıtlarda gözüktüğü halde kütüphanede bulunmadığı ya da sayılarının eksik olduğu gözlenmiştir. Millî Kütüphane'de okuyucuya her gün sınırlı sayıda dergi verilmesi de araştırmacıların işini zorlaştıran diğer bir etmendir. Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin sistemiyse (araştırmacının herhangi bir sınırlama ile karşılaşmadan elindeki dergileri bitirip başka dergiler isteme hakkının olması) araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Atatürk Kitaplığı'nın da yedi gün yirmi dört saat açık olarak hizmet vermeye başlaması yine araştırmacılar açısından olumlu gelişmelerdendir.

Araştırmanın sınırları üzerinde durmak gerekirse çalışmamızın öncelikle edebiyat dergileriyle ilgili olduğunu belirtmek gerekir. İçerisinde şiir,

1 Ankara'da 1960'tan sonra çıkan edebiyat dergilerine dair incelemenin daha sonra yayımlanması düşünülmektedir.

2 Başka kaynakça çalışmalarında da araştırmacılar aynı sıkıntılarla karşılaştığını vurgulamış ve Millî Kütüphane'nin süreli yayınlar konusundaki eksiklerini eleştirmiştir. Bakınız: Gökalp Alpaslan, G., Önal, Ş., ve Hatipoğlu, S. (2012). Türkiye'de 2000-2005 Yılları Arasında Şiir Kuramı Kaynakçası. *Türkbilgi*, 23, 134-135.

hikâye gibi edebî türlere yer veren dergiler kültür-sanat dergisi çerçevesi dışında farklı alanlara ait olsa da çalışmaya alınmıştır. Kütüphanelerden ulaşılabildiği kadar kurum ve kuruluşların dergileri, kültür ve dayanışma derneklerine ait olan dergiler de şiir ve hikâye gibi edebî türler içeriyorsa incelenmiştir. Ancak *Çatı* gibi siyasi dergiler ve *Sohbet* gibi dinî-fikrî dergiler sanat ve edebiyata neredeyse hiç yer vermedikleri için çalışmamızın dışında tutulmuştur. Çocuk dergilerinden şiir ve hikâyelere yer veren dergiler çalışmaya alınmıştır. Ziraat konulu yazıları merkeze alan bir dergi görünümü çizen *Memleket*, mimarlık dergisi olan *Eser* ile “resim, heykel, dekorasyon, arkeoloji dergisi” olan *Ar* da edebiyat yazılarına yer vermediğinden araştırmanın kapsamı dışındadır.

Yaprak, Şimdilik, Pazar Postası, Yazı, Yeni Adam, Sanat ve Edebiyat “gazete” olarak adlandırılmakla birlikte edebiyat sayfalarına geniş yer verdiği için çalışmada yer almıştır. *Yeni Küçük Asya, Forum* gibi dergiler kataloglarda “iktisadi ve sosyal dergi” statüsünde görünseler de edebiyat yazılarına ağırlık verdiğinden çalışmaya dâhil edilmiştir. Ancak bu tarz dergilerin hepsine ulaşmak mümkün olmadığı için kütüphanelerde mevcut olanlara odaklanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin çıkardığı *Merhem, Evrim, Mülkiye* dergileri edebiyat yazılarına ağırlık vermesi ve geleceğin ünlü şairlerinin, yazarlarının eserlerini yayımlaması dolayısıyla çalışmada yer almıştır. *Yeni Işık, Öğrenciler Sesi, Sesimiz* gibi lise ve ortaokul öğrencilerine yönelik dergiler edebî ürünlere yer verdikleri için çalışmaya eklenmiştir. *Radyo* radyoda yayınlanan program yazılarına, *Temaşa* sinema yazılarına ağırlık verdiğinden ve bu tarz dergilerde edebiyat sayfaları hemen hemen hiç bulunmadığından çalışmaya alınmamıştır. 1932 yılında bir sayı çıkan *Kor*, Millî Kütüphane sisteminde görünmesine rağmen kütüphanede bulunamamış, ancak VEKAM’dan temin edilebilmiştir. *Harman* ve *Kalburüstü* gibi derleme dergiler dönemin nitelikli edebiyat dergilerinden seçkilerle oluşturulduğu için pek çok yazarı bir arada görmemize olanak verdiğinden çalışmaya dâhil edilmiştir.

Ankara Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu, Türkiye’de Çıkmakta Bulunan Gazete ve Mecmualar, Türkiye’de Yayınlanan Gazete, Mecmua ve Bültenler, Türkiye’de Süreli Yayınlar Matbaalar çalışmamızın ilk aşamasında Ankara’da hangi dergilerin çıktığını tespit etmemiz açısından bize yardımcı olmuştur. Kütüphanelerin yetersiz kaldığı noktada Şükran Kurdakul’un *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, Erdal Doğan’ın *Edebiyatımızda*

Dergiler, Mehmet Can Doğan'ın *Türkiye'de Şiir Dergileri Şairler Mezarlığı (1909-2008)*, M. Orhan Bayrak'ın *Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831-1993)* adlı çalışmaları, Nâzım Hikmet Polat'ın "Türkiye'de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış" ve Bülent Varlık'ın "Ankara Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1871-1928)" adlı yazıları ve *DEĞİRMEN Edebiyat ve Düşünce Dergisi*'nin "Yüzyılın Dergileri 1900-2000 özel sayısı" ulaşılamayan veya sayıları eksik olan bazı dergilerle ilgili araştırmamıza katkı sağlamıştır.

1923'ten 1960'a kadar Ankara'da yayımlanan edebiyat dergileri aşağıda ad sırasına göre verilmiştir. Dergileri tanıtırken bilgi aktarımında ortak noktalara dikkat edilmiştir. İncelenen dergilerin öncelikle künyesi verilmiş, yayın kurulu, yayımlandığı tarih aralığı, önsöz veya sunuş yazısında dile getirdiği³ haliyle amacı, dergiye yazılarıyla katkıda bulunmuş bazı şair ve yazarlar belirtilmiştir. Derginin edebiyat dünyamızdaki önemi ele alınmış, dergi üzerine kısa değerlendirmeler yapılmıştır. Başka araştırmalara da yardımcı olmak amacıyla dergi üzerine yapılmış tezlere ve bazı makalelere de dipnotlarda yer verilmiştir. Bu çalışmayla Ankara'nın edebiyat dergileriyle ilgili fikir verecek çerçevede tanıtıcı bir yapı ortaya konması ve bu alanda yapılacak başka çalışmalara yardımcı olması amaçlanmıştır.

1923-1960 yılları arasında çıkan dergilerin niteliği ve sayısı göz önüne alındığında bu dönemde Ankara'nın önemli bir kültür ve sanat merkezi olduğu görülmektedir. Bu dergiler içerisinde *Varlık*, *Türk Dili*, *Ülkü*, *Türk Yurdu* gibi uzun yıllar istikrarlı bir şekilde devam eden dergiler olduğu gibi *Esin*, *Hep Gençlik*, *Arayış*, *Açık Oturum* gibi yayın hayatı kısa süren dergiler de vardır. Döneminde yankı uyandırmış, birçok ünlü yazarı ve şairi edebiyat dünyasına kazandırmış dergilerle birlikte sesini duyuramadan unutulmuş, birkaç sayı sonra kapanmış dergiler de yazımızda incelenmiştir. Bu yazıyla geniş bir alana yayılan Ankara'nın yayıncılık faaliyetlerine bir pencere açılmıştır.

Açık Oturum

Mayıs 1955'te "aylık fikir ve sanat dergisi" jeneriğiyle yayımlanmaya başlayan *Açık Oturum*'un sahibi ve yazı işleri müdürü Muzaffer Erdost'tur. "Döner Dolap" adlı yazıda Atatürkçü düşüncenin bu ülke için en uygun ideoloji olduğu vurgulanarak derginin Atatürkçü bir çizgide ilerleyeceği söylenir:

3 Dergilerden yapılan alıntılarda derginin yazım biçimine sadık kalınmıştır.

Öyleyse diyeceğiz ki, biz Atatürk devrimlerinde –bir usumuz, iki gözlemlerimizle gereken yorumu vermek, nerde, nasıl olursa olsun bunları savunmak zorundayız. Bu topluluğun gelişmesinde neyin kötü, neyin iyi olduğunu görüyorsak çekinmeden bunu göstermiye çalışalım. Tek saygımız, tek saydığımız değer yurdumuzun yasaları olmalıdır. Bunların bize tanıdığı haklar içinde, kimi geri düşünceli, bilisiz aydınların bulaştırmalarını yıkalım. Bu yurdun kalkınmasında gerekli olan şeyi söylemenin salt kötülük değil, salt iyilik olduğunu, ulusal (milliyetçi) bir kaygı olduğunu bileceğiz, bunu elimizden geldiğince kabul ettirmeye çalışacağız. Hiçbir zaman yıkıcı bir davranışımız olmadı. Yıkıcı davranışları olanlarla da yılmadan çekişmeye hazırız. Dergimizin adı gibi, yazılarımız da apaçıktır. İçimiz de yazdıklarımız gibidir. Biz gençlik olarak bütün bir ulusun sorumluluğunu duyuyoruz. Bu yurda en büyük iyiliği yapacak gençliğin de, toplulukların da sorumlunu duymuş kişilerden kurtulacağına inanıyoruz. İnanmadığımız, beğenmediğimiz hiçbir değeri korumuyoruz. İnanmadığımız, beğenmediğimiz değerlere en ağır sözü söylemekten çekinmiyoruz. Artık açık yürekli olmanın, gerçeği görmenin, gerçeği yazmanın zamanı geçmiştir. Namuslu vatandaşlar olalım, bütün çabamız bu (*Açık Oturum*⁴, S. 1, s. 5).

Tek sayı yayımlandıktan sonra bir daha çıkmayan dergide Orhan Duru, Seyfettin Başçılar, İlhami Soysal, Muzaffer Erdost yazılarıyla; Cemal Süreya, Ceyhun Atuf Kansu şiirleriyle; Güner Sümer hikâyesiyle yer almıştır.

Adımlar

Mayıs 1943'te çıkmaya başlayan ve 12 sayı yayımlanan *Adımlar*, Nisan 1944'te kapanmıştır. "Aylık fikir ve kültür dergisi" olarak tanıtılan *Adımlar*'ın sahibi ve neşriyat müdürü Behice Sadık Boran'dır. "Adımlar" adlı uzun çıkış yazısında Batı ile Doğu arasındaki ilişki üzerinde durulduktan sonra çağdaşlaşma açısından Türkiye'nin durumu değerlendirilmiştir. Batı ile Doğu

4 Çalışmamızda dergilerin çıkış yazısının altında bir imza yoksa "imzasız" denilmiştir, ancak *Açık Oturum*'da olduğu gibi derginin adı yazılırsa bu ad verilmiştir.

arasında köprü konumunda olan Türkiye'nin her şeyden önce kendi sesini bulması, halkın sanat anlayışına kulak vermesi gerektiği üzerinde durulmuştur (İmzasız, S. 1, ss. 1-5).

Behice Sadık Boran, Muzaffer Şerif Başoğlu, Hilmi Ziya Ülken düşünce yazılarıyla; Hüsamettin Bozok, Yaşar Çöl denemeleriyle; Bekir Sıtkı Kunt, Kemal Bilbaşar, Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Niyazi Ağırnaslı hikâyeleriyle; Rıfat Ilgaz, Suat Taşer şiirleriyle dergide yer almıştır. Fransız, Sovyet, İngiliz ve Amerikan romanları üzerine yazıların yer kapladığı dergide çeviri yazılara da sıkça rastlanılır. "Köyün İçinden" köşesiyle her sayıda köylülerin sorunlarına, köylerle ilgili haberlere yer verilmiştir.

Ağaç⁵

"Sanat-Fikir-Aksiyon" jeneriğiyle haftalık olarak yayımlanan *Ağaç* dergisi, 16 Mart 1936-29 Ağustos 1936 tarihleri arasında 17 sayı çıkmıştır. İlk 6 sayısı Ankara'da çıkan dergi daha sonra İstanbul'a taşınmıştır. Derginin sahibi ve başyazarı Necip Fazıl Kısakürek, umumî neşriyat müdürü Halil Fıratlı'dır. "Adımız" başlıklı yazıda Necip Fazıl Kısakürek, derginin adının niçin "Ağaç" olduğunu açıklamaktadır:

Adımızı *Ağaç* koyuyoruz. Düşünüyoruz ki güzel ve sonsuz tabiatta büyüklüğü, olgunluğu, erginliği, bir kelimeyle perfeksiyonu ondan daha iyi gösterecek bir örnek bulunamaz. Ağaç madde ve ruh gibi, her şeyin bir dış ve iç yüzünü, toprak üstünde ve toprak altındaki gür ve dolaşık varlığıyla çizgi ve biçime sokmuş bir semboldür (Kısakürek, S. 1, s. 1).

İç kapakta bulunan "Okuyucuya Mahrem Birkaç Söz" yazısında ilk sayısında hedeflerini sıralayan dergiler eleştirilerek derginin yapacakları konusunda uzun uzun konuşmanın gereksiz olduğu vurgulanır. Derginin sorumlularını yapacaklarını önceden vaatler olarak sıralamak yerine az konuşmayı tercih ederek hedeflerini zamanla gerçekleştireceklerini söylerler:

5 Uçman, A. (1977). *Ağaç. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* içinde (c.1, s. 460). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Demir, F. (2007). *Kültür Haftası ve Ağaç Dergileri Üzerine Bir İnceleme*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çeşit, F. (2009). *Ağaç, Oluş, Şadırvan Dergilerindeki Edebi Tenkit Yazıları Üzerinde Bir Araştırma*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Ne yapmak istediğimiz hakkında kelime bile söylemeyeceğiz. Onu göreceksin! Ya olacak, ya olmayacak! Fakat bizim sana peşin olarak söylemeye mecbur olduğumuz tek bir söz var. Bu mecmua, senin isteğine senin keyfine, senin gayene hizmet için çıkmıyor. İsteği, keyfi ve gayesi yüzü kadar meçhul ve sayısı kadar değişik olan senden evvel bizim bir isteğimiz, bizim bir keyfimiz, bizim bir gayemiz olacak. Eğer onlar üzerinde birleşirsek (Ağaç)ı kendi mecmuan bil.

Ortaklığın çoraklığı hakikatinde her halde sen ve biz beraberiz. Sen suçu yazıcıda buluyorsun, yazıcı suçu sende. Biz suçun kimde olduğunu ispat etmek istiyoruz. Ya sen borcunu ödeyecek, hareketimize alâka göstereceksin. Fakat biz bir şey yapamayacağız. O halde biz yokuz.

Ya biz bir şey yapacağız. Fakat sen alâka göstermiyeceksin. O halde sen yoksun. Bunların birinden birini ispat etmek bize yeter! (İmzasız, S. 1, İç kapak).

Mistik bir dünya görüşünü benimseyen dergi, bir yandan kendi okur grubunu oluştururken bir yandan da farklı görüşteki okurlarca eleştiri oklarının hedefi olmuştur: “Genellikle sanat ve kültür üzerine makalelerle şiir, hikâye, tenkit ve tercüme türündeki eserlere yer veren dergi, geniş bir okuyucu kitlesine ulaşamamış olmakla beraber, belli bir okur yazar grubunun yakın ilgisini görmüş ve çeşitli tenkitlere hedef olmuştur” (Uçman, 1977, s. 460). Hikâyeden fıkraya şiirden denemeye edebiyatın her türünde yazıların yer aldığı *Ağaç*’ta Sait Faik, Samet Ağaoğlu, Sabahattin Ali, Ahmet Muhip Dıranas, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Sabahattin Eyuboğlu, Halil Vedat Fıratlı, Abdülhak Şinasi Hisar, Miraç Katırcıoğlu, Şevket Rado, Ziya Osman Saba, Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Kutsi Tecer, Hilmi Ziya Ülken, Suut Kemal Yetkin gibi yazarların imzaları görülür. *Ağaç*, mistik edebiyat anlayışının bir temsilcisi olarak aynı çizgide başka yayın organlarına da ilham kaynağı olmuştur.

Amaç⁶

“Edebiyat, Sanat ve Kültür Dergisi” olarak 1 Ekim 1945'te yayın hayatına başlayan *Amaç*'ın imtiyaz sahibi Cihat Özhan, neşriyat müdürü Feridun Üstün'dür. 28. sayıdan itibaren sahibi olarak Cihat Özhan'ın adının altında İskender Fırat'ın adı da geçer. Ayrıca İskender Fırat bu sayıdan sonra yazı işlerini de fiilen idare eder. “Ön Söz” adlı yazı ile derginin hedeflerini açıklayan *Amaç* yönetimi, derginin iddialı olduğunu fakat edebiyat ve sanat alanında bir yenilik yapma amacında bulunmadığını belirtir. Yapılmak istenen şey “olanı göstermek” ve “değerli” olanı tanıtmaktır:

Amacımız hiç bir derginin yapmadığını yapmak, eski ve yeni yazarları bir araya toplamak, eski ve yeni yazarları bir araya topluyarak onların eserlerini aynı sahifelerde yanyana göstermek ve yeni istidatlar bulup tanıtmak. -Belirli bir yazarı kadromuz olmasına rağmen- sanat eseri olduğuna inandığımız, kültür bakımından değerli olduğunu sezdiğimiz yazıları imza gözetmeksizin yayınlamaktır.

Bizi Amacımıza ulaştıracak kuvvetin okuyucularımızdan göreceğimiz ilgi ve yakınlık olduğuna inanıyoruz. Buna ve amacımıza inandığımız içindir ki bu dergiyi yayınlıyoruz (*Amaç*, S. 1, s. 1).

2. sayıdan itibaren “On beş günde bir çıkar” sözüyle yayımlanmaya başlanan *Amaç*; tiyatro, müzik, edebiyat, felsefe gibi alanlarda yazıların ağırlık kazandığı bir dergi olmuştur. Faik Üstün, Kemal Kaya, Ali Kâmi Akyüz çevirileriyle, Nurettin Sevin, Fuat Pekin gibi isimler yazılarıyla; Muvakkar Ekrem Talu, Cahit Sıtkı Tarancı, Selâhattin Batu, S. Şengil, Özdemir Asaf gibi şairler de şiirleriyle dergide yer almıştır. Dergiye iliştirilen bir notta 2. yılında (25. sayıdan) itibaren “şekil ve muhtevada üstünlük, tertip ve baskıda emsalsizlik, nihayet tam humane bir inanış ve sarsılışla büyük ve gerçek san'ata doğru alabildiğince hız ve irtifa; AMAÇ'ın tahakkuk ettirmek iste-yeceği en baş ideal olacaktır” sözüyle daha iyi bir dergi olacağı belirtilmesine rağmen kısa bir süre sonra 29. sayıda (10 Aralık 1946) derginin yayın hayatı son bulmuştur.

6 Erdal Doğan, *Amaç* dergisi ile ilgili verdiği bilgide (Doğan, 1997, s. 207) derginin 1945-1946 yılları arasında 26 sayı çıktığını belirtmiş, kütüphanelerde yaptığımız araştırmadaysa derginin 29 sayı çıktığı belirlenmiştir.

Ana

“Aylık Salon Mecmuası” jeneriğiyle 15 Sonkânun/Ocak 1938’de yayın hayatına başlayan *Ana*’nın sahibi Fuat Umay, neşriyat müdürü Gayur Bleda’dır. 27. sayıda neşriyat müdürü Mehmet Ali Sancaktar olur. Edebiyat ürünlerine geniş yer ayıran dergide Behçet Kemal Çağlar, Halide Nusret Zorlutuna, Ahmet Kutsi Tecer, İbrahim Alâettin Gövsa gibi şairlerin şiirleri; Cahit Uçuk, Mükerrrem Kâmil Su, Muazzez Tahsin Berkant gibi yazarların da hikâyeleri yayımlanmıştır. Ayrıca Batı edebiyatından çeviriler de yer almıştır. Millî Kütüphane kayıtlarına göre Mart 1942 tarihli 50. sayı son sayıdır.

Anahtar

Mayıs 1959’da “Aylık Fikir ve Sanat Dergisi” olarak yayın hayatına merhaba diyen *Anahtar*’ın sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdürü Selâhattin Güvenal, “neşriyat müşavirleri” İhsan Vardal, Hasan Çeliker, İ. Nevzat Eser’dir. “Başlarken” adlı yazı ile derginin hedefleri sıralanmıştır. İkinci sayıdan itibaren “neşriyat müdürü” imzasıyla Önal Vasıf Öztaş’ın imzası da görülmeye başlanır. İddialı sözler yerine “makul ve mütevazı bir dergi” olma amacını taşıyan *Anahtar* yönetimi, yavaş fakat emin adımlarla ilerleme gayesinde olduklarını “Başlarken” adlı çıkış yazısında söylerler:

Daha basit, daha sâde yollardan faydalı olabileceğimize inanıyoruz. İnanıyoruz ki Yurd gerçekleri iyi niyetle ele alınırsa pek çok problemin çözülmesi kolaylaşır. Yokluk içinde, acılar, ızdıraplar içinde, bilgisizlik, bakımsızlık içinde geçen yüzlerce yılın öcünü bir hamlede alabileceğimiz ne bir ilim dalı, ne de bir sanat kolu yoktur. Gerçek şu ki, koşuda arda kalan önündekilere ulaşmak istiyorsa daha çok koşmalıdır. Daha çok çalışmak, daha çok yorulma, daha çok başarı için şarttır. Geride kalanın bağırıp çağırması, ağlayıp sızlaması, yahut ağız dolusu küfretmesi sonuca olsa olsa aksi yönde tesir eder. Boş yere gücünü harcamış, boşuna yorulmuş olur. Bu sözlerle şunu demek istiyoruz: Ortada gerçekler var. Bizim gerçeklerimiz. İyi de olsa, kötü de olsa bizim... İyi ise daha iyiye götürecektir, kötü ise düzelterek de bizleriz. Bu yurdun çocukları... iyi niyetin ışığında yola koyulursak mutlaka iyi sonuçlara varacağız (*Anahtar*, S. 1, s. 3).

Kusurlarını kabule hazır, iyi niyetle yapılacak tenkitleri değerlendirmeyi görev bilmiş bir ekip olarak yola çıkar *Anahtar*. Nail Güneş, İlhan Geçer, Önal Vasıf Öztaş şiirleriyle, Celâl Hafıfbilek hikâyeleriyle; Mustafa Erdoğan, Cahit Öztelli, Feyzi Halıcı, Şahinkaya Dil, Mehmet Orhan denemeleriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır. Folklor ve halk edebiyatı üzerine yazılar dergide ağırlık kazanmıştır. 8. sayısından sonra idare yerini Konya'ya taşımış olan *Anahtar*, Temmuz-Ağustos 1960 tarihli 11-12. sayısıyla yayın hayatını sonlandırmıştır.

Ankara

"Aylık Fikir ve Sanat Dergisi" olarak 1 Temmuz 1945'te ilk sayısını çıkaran *Ankara*, Haziran 1946 tarihli 12. sayısıyla kapanmıştır. Sahibi İbrahim Berkalp, yazı işleri müdürü Hicri Sezen'dir. 3. sayıdan itibaren yazı işleri müdürü Şinasi Barutçu olur. "Okuyucularla Başbaşa" adlı yazıyla yayın dünyasına merhaba denilirken derginin yol haritası da çizilmiş olur:

Sırf memleket kültürüne hizmet etmek maksadiyle yayınlanan ANKARA her şeyden evvel millî bir dergi olacaktır.

Bu anlayışa, bütün gönlünüzle inandığınız içindir ki, millî damgalı saf ve duru sanatın, fikrin, kültürün yayıcısı olacağız.

ANKARA'nın sahifeleri bihassa genç değerlerin özlü yazılarına karşı daima açık tutulacaktır. Sırf moda uymak, yenilik yapmak gayretiyle yazı yazarların zevkleri tırmalayan eserleri bu dergide yer bulamayacaktır.

Aleminüt fotoğraflar gibi, sadece çabuk ihmal edilmiş olmaktan başka bir kıymet ifade etmeyen sanatsız, basit, kolay ve fikirsiz eserlere karşı en ufak bir ilgi bile duymuyoruz.

(...) Ankara'nın 'güzel'i sevmekten, bilhassa 'millî güzel'i tutmaktan başka programı ve iddiası yoktur (*Ankara*, S. 1, ss. 3-4).

Atatürkçü bir çizgide yürümeyi gaye edinen *Ankara*, okuyucudan takdir gördüğü takdirde on beş günde bir çıkacağı vaadini verir. Aylık bir dergi olarak devam ederken 9 ve 10. sayısını (Mart-Nisan) birlikte yayımlamıştır.

Bale, müzik, tiyatro, sinema gibi sanat dallarıyla ilgili yazıların, felsefe, edebiyat konularında incelemelerin neşredildiği dergide, Kâzım Nami Duru, Hâlid Fahri Ozansoy, Hilmi Ziya Ülken, Melâhat Özgü yazmış yazarlar arasındadır.

Ankara Magazin

Şubat 1940'ta aylık olarak yayına başlayan *Ankara Magazin* dergisinin sahibi ve neşriyat müdürü M. U. Erbay, yazı işleri müdürü S. Behzat'tır. Nisan 1940 tarihli 3. sayı Millî Kütüphane kayıtlarına göre son sayıdır.

Kadınlara yönelik moda ve güzellik sütunları, sinema, magazin ve bulmaca sayfaları, tercüme metinler, hikâyeler ve az da olsa şiirler bulunur. Arif Boztepe, T. Cihangirli, Şükrü Pamir, Şükrü Kemer kaya, Şermin Yazar, Muallâ İhsan Bora, S. Behzat hikâyeleriyle; Oğuz Özdeş şiirleriyle belirlenir:

Aras

Ocak 1952'de "Aylık Edebi, Siyasi, Türkçü Dergi" jeneriğiyle yayımlanmaya başlayan *Aras*'ın sahibi T. Turan Atasever, yazı işleri müdür Abbas Gökçe'dir. Dergi yönetimi 6. sayıda (1 Haziran 1952) 4 aylık bir ara vereceğini söylese de kütüphanelerde bu sayıdan sonra başka bir sayıya rastlanmamıştır (*Aras* Ailesi, S. 6, s. 2). "Çıkarken" adlı çıkış yazısında derginin Türkçü ideoloji çerçevesinde yayın yapacağı vurgulanarak yayın politikası belirlenir:

Aras bir ideal uğrunda yılmadan mücadele etmek gayesiy-le çıkıyor.

Aras, her türlü ticari ve maddi menfaatlerden uzak, sadece inanmış olduğu büyük dâvânın gerçekleşmesine hizmet edecektir.

Bu dâvâ, senin, benim veya bir zümrenin değil, hepimizin koskoca bir milletin dâvâsıdır.

(...) Bu dâvâ, Bozkurt'ların, Kürşad'ların, Mehmet'lerin dâvâsıdır. Bu dâvâda kalkanımız İMAN, kalemiz MİLLÎ-YET, kılıcımız *ARAS* olacaktır (*Aras*, S. 1, s. 3)

Atsız, M. Emin Resulzade, Erhan Löker, Fethi Gözler, Hikmet Dizdaroğlu, C. Oğuz Öcal, Hüseyin Namık Orkun, Fethi Tevetoğlu gibi isimlerin yazıları vardır. Siyasi konulu yazılar geniş yer kaplarken edebiyat incelemeleri, hikâyeler ve şiirler de bulunmaktadır.

Arayış

Sahibi ve yazı işleri müdürü Aydın Sami Güneyçal olan “Aylık Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi” jeneriğiyle çıkan *Arayış*, ilk olarak Mayıs 1953-Ağustos 1953 tarihleri arasında 4 sayı olarak yayımlanmıştır. İki buçuk yıl sonra Mart 1956'da okuyucularına yeniden merhaba diyen *Arayış* yönetimi, dergiyi ikinci döneminde en az bir yıl çıkaracak maddi imkânın sağlandığını belirtirken okuyucunun ilgisine göre ömrünün uzayacağı, hatta sayfa sayısının bile artacağını söylemiştir (*Arayış*, S. 1 [1956], s. 1). Ancak görüldüğü üzere derginin ömrü çok uzun olmamıştır. İkinci yayın dönemi Aralık 1958'e kadar sürmüştür ve 17. sayı ile dergi sonlanmıştır.

Dergide Nihat Doğangüneş, Vasfi Mahir Kocatürk, Feridun Nafiz Uzluk, Bekir Sıtkı Erdoğan, Osman Sivacıoğlu gibi yazarların inceleme, değerlendirme yazıları; Muzaffer Uyguner, Bekir Çiftçi, Ülkü Arman şiirleri; Özcan Yalım, Turan Taner ve A. Sami Güneyçal'ın hikâyeleri vardır.

Bahçe

“Aylık Kültür Dergisi” olarak 1 Şubat 1950'de yayın hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Jülide Göksan, yazı işleri müdürü Erdoğan Ünver'dir. “Çıkarken” adlı yazıda derginin yayın politikasını açıklayan “Bahçivan”, maziye reddetmeyip fakat ona körü körüne de bağlanmayıp gelenekten beslenerek geleceğe uzanabilecekleri bir toprakta “rengarenk çiçeklerle dolu bir bahçe” vaat eder:

Basın âleminin dergileri arasına, ilk sayısını elinize aldığınız Bahçe ile biz de karşılaşyoruz. Bugünkü şartlar içinde her türlü hafiflikten uzak bir derginin hayatiyetini devam ettirmenin çok güç olduğunu bilmiyoruz değiliz. Fakat kolay olan şeyi herkes yapar. Gayemiz bu kadar güçlük ortasında bile ne yapıp, gayret göstermek, elimizden geldiği kadar Türk edebiyatına bir şeyler kazandırmaya çalışmaktır (*Bahçivan*, S. 1 [1950], s. 1)

Derginin çıkış yazısında da görüleceği üzere; büyük iddialarla büyük sözler sarf etmek yerine oldukça mütevazı bir tutum izlenmiştir. “İlhamını halk ruhundan alan, halka diliyle hitap eden bir san'ata inandığımızı göstermek istiyoruz” (*Bahçivan*, S. 1, s. 1) diyerek belli bir ideolojinin peşinden koşmaktansa halkın ihtiyaçlarını cevap veren, geçmişten de günümüzden de yararlanan bir sanatın peşinde koştuklarının altını çizerek Folklor incelemeleri, röportajlar,

hikâye, şiir ve tiyatro metinleri dergi sayfalarında yer almıştır. 25 yıllık bir aranın ardından 1 Nisan 1975'te yeniden çıkan *Bahçe*'nin "Merhaba" adlı yazısında derginin sahibi, sorumlusu ve yazı işleri müdürü Erdoğan Ünver; kardeş dergi olarak gösterilen *Hisar* ile birlikte derginin ilk kuruluş günlerine değinmiş, daha önce neden kapandığını da anlatarak yeni yayın dönemini kutlamıştır:

Bahçe Dergisi, öğrencilik hayatlarında, boş zamanlarını değerlendirmek isteyen sanatsever kişilerin harçlıklarından katkıda bulunarak fikir, sanat ve edebiyat alanına hizmet etmek amacıyla çıkmıştı. İstanbul Pasta Salonunda, Halkevinde, Milliyetçiler Derneği'nde ve başta Şair Behçet Kemal Çağlar'ın olmak üzere dost evlerinde toplanan genç yazarlar, günün birinde bir dergi etrafında birleşmek kararına vardılar. O kadar kalabalıktık ki bir dergiye sığamadık. Bahçe ve Hisar bu birleşmenin mahsulü oldular. Daha yazacaklarımız bitmemişti ki paramız bitti. Bizim kadar okuyucularımızın da dergisi olan Bahçe'yi ilerde tekrar çıkarmak ümidiyle kapatmak zorunda kaldık (Ünver, S. 1 [1975] , s. 1).

Bu dönemde Erdoğan Ünver dışında diğer kurucular Abdullah Satoğlu, Ahmet Yüzendağ, Aydoğan Onursal, Basri İmece, Enver Tuncalp, Güner Ceylan, Güzide Taranoğlu, Hüseyin Çolak, Jülide Gülizar, Nadir Lâtif İslâm, Necdet Buluz'dur. Hüseyin Çolak, Aydoğan Onursal, İlhan Yurtsever, Ali Rıdvan Bülbül gibi isimler şiirleriyle dergide yer kaplar. Enver Behnan Şapolyo, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Coşkun Ertepinar, H. Fethi Gözler gibi yazarlar da yazılarıyla yer almıştır.

Başkent Ankara⁷

"Aylık Fikir-Sanat-Aktüalite Dergisi" olarak Nisan 1956'da yayın hayatına başlayan *Başkent Ankara*'nın sahibi ve yazı işleri müdürü İsmet Üstek'tir. Derginin Millî Kütüphane'deki son sayısı Ocak-Şubat 1966 tarihli 62-63. sayıdır. Zaman içerisinde derginin boyutları ve sayfa sayısı değişir. Normal dergi boyutundan gazete boyutlarına taşındığı gibi sayfa sayısında da azalmaya gider.

7 Erdal Doğan, *Başkent Ankara* dergisi ile ilgili verdiği bilgide (Doğan, 1997, s. 208) derginin 1956-1958 yılları arasında 21 sayı çıktığını belirtmiş, kütüphanelerde yaptığımız araştırmadaysa derginin 63. sayıya kadar ulaştığı görülmüştür.

Derginin boyutlarındaki bu değişim, içeriğinde yapılacak değişimin de işaretidir. İlk sayılarda edebî ürünlere daha fazla yer ayrılırken ilerleyen sayılarda bu oran azalmış, daha çok güncel gelişmelere yer verilmiştir.

Dergide şiirleriyle Ümit Yaşar Oğuzcan'ın, hikâyeleriyle Hilmi Özgen'in, deneme-eleştireleriyle Şinasi Özdenoğlu, Nurettin Gürel, Sami N. Özerdim, Oğuz Kâzım Atok gibi yazarların imzası görülür. "Son Yirmi Yılın En Güzel Şiirleri (1936-1956)" köşesiyle de dergi çağdaş Türk şiirinden örnekler sunmuştur.

Birlik

Şubat 1958'de "Aylık Meslekî, Fennî-Edebî Dergi" jeneriğiyle yayımlanmaya başlayan dergi, belirtildiği üzere "Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunun neşir organıdır" (*Birlik*, S. 1, kapak). Temmuz 1963 tarihli 55. sayı kütüphanelerde bulunan son sayıdır. "Başlarken" adlı giriş yazısında bir meslek dergisi olarak *Birlik*'in diğer dergilerden farklı olacağı üzerinde durulur:

Evvelâ, bu derginin diğer meslek dergilerinden bâzı farkları olacaktır. Problemlerimizin ve sesimizin geniş meslek ve meslek dışı kütleye duyurulması ihtiyacı apaçık bir hakikattir. Federasyonun teşkilâtlanması ve kuvvetlenmesi, muayyen fikirler ve maksatlar etrafında vuzuha varılması ve bunların meslekdaşlarımıza maledilmesi bu teşebbüse bağlıdır. Böyle bir vasita aramızdaki meslek ve kültür bağlarının kuvvetlendirilmesine, 'öğretmenlik mesleğinin' gelişmesine ve yükselmesine yardım edecektir (*Birlik*, S. 1, s. 1).

Derginin en büyük gayesi "maarife hizmet"tir, bu sebeple bu dergi vasıtasıyla öğretmenler kendi arasında bilgi ve tecrübelerini gönderdikleri yazılarla birleştirilecek, hedeflerini daha iyi belirleyecek ve "Türk çocuğunun daha iyi yetişmesi" (*Birlik*, S. 1, s. 1) için yardımlaşacaktır. Önce aylık olarak çıkan dergi, daha sonra farklı aralıklarla düzensiz olarak çıkmıştır.

Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyon'u adına mesul müdürlüğü görevini sırasıyla Asım Artun, Hamit Özmenek, Mustafa Asım Hışıl yürütür. Dergide öğretmenlik mesleğiyle ilgili yazılar yayımlanırken şiirler, denemeler, dil ve edebiyat yazıları da mevcuttur. E. Mahir Yılmaz edebiyatla ilgili yazılarıyla; İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Cahit Tanyol, Faruk Kadri Timurtaş, Vedat Nedim Tör, Talip Apaydın eğitimle ilgili yazılarıyla; Ata Lutfi

Özgül, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Feyzi Halıcı, Necip Alpan şiirleriyle dergide görülen isimlerdir.

Çadır

“Aylık Fikir ve San’at Dergisi” olarak Nisan 1953’te çıkmaya başlayan *Çadır*, Millî Kütüphane’deki kayıtlara göre Mayıs 1953’te 2. sayısıyla kapanmıştır. Dergiyi “çıkaranlar” Şemsi Belli ve Vahdet Sipahioğlu’dur. Ayrıca Şemsi Belli’nin ismi “imtiyaz sahibi ve bu sayıda yazı işlerini fiilen idare eden” olarak da geçer. Herhangi bir çıkış ya da kapanış yazısına rastlanılmayan dergide Baki Süha Ediboğlu, Behçet Kemal Çağlar’ın şiirleri; Abidin M. Kısakürek, Ferit Rağıp Tuncor’un denemeleri yer almıştır.

Çankaya

Millî Kütüphane ve Hakkı Tarık Us Süreli Yayınlar Kütüphanesi’nde bir sayısı bulunan *Çankaya* dergisi Mayıs 1928’de çıkmıştır. Derginin 2. sayısında çıkacak yazıların künyeleri verilmiştir, ancak bu sayının olduğuna dair bir bilgi mevcut değildir. Derginin mesul müdürü Mecdi Sareceddin, başmuharriri Mithat Ömer’dir. “Halka Doğru Fikir Sanat Mecmuası” ibaresiyle çıkan dergide Ercüment Ekrem’in, Şükûfe Nihal’in, Hikmet Şevki’nin hikâyeleri; Faruk Nafiz’in, Mithat Ömer’in tefrika bir piyesi, Necip Asım’ın Türk dili üzerine çıkan bir kitabı değerlendirme yazısı vardır.

Çığır⁸

“Genç Türk Edebiyat Cemiyetinin Organı” olan *Çığır*, “Aylık Gençlik Fikir Ve Sanat Mecmuası” olarak Ankara’da 1 Ocak 1933-23 Aralık 1948 yılları arasında 193 sayı çıkmış, Türkçü bir politika benimsemiştir. Hıfzı Oğuz Bekata derginin hem sahibi hem de neşriyat müdürüdür. Ancak ilerleyen sayılarla birlikte Ahmet Fevzi Çakmakoğlu, Hıfzı Oğuz Bekata, Kemal Bekata, Naki Tezel, Ali Uygur, Suat Seren gibi isimler de umumî neşriyat müdürlüğü yapar. *Çığır* dergisi edebiyat, dil, eğitim, kültür, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi birçok alanda yazılara yer verir. Hıfzı Oğuz “Toplu ve Teşkilatlı Gençlik” başlıklı yazıda memlekette toplu ve teşkilatlı bir gençliğin, özlü bir ilimin, öz ve hakiki bir sanat anlayışının olmadığı vurgulanarak *Çığır*’ın bu boşluğu dolduracağı belirtilir. Bu noktada *Çığır*’ın hedefleri üçe ayrılır:

8 Demirci, H. A. (1995). *Çığır Dergisi ve Hıfzı Oğuz Bekata*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

ÇIĞIR, kendisine son ikisini birincisinin içinde gören üç ana yol bulmuştur:

I. Gençlik

II. İlim ve Sanat

III. Karakter (Çığır, S. 1, s. 3).

Birkaç sayı boyunca derginin girişinde bu ilkeleri açıklayan yazılar yayımlanır. İlerleyen sayılarla birlikte “Gençliğin Mecmuası” jeneriğiyle yayımlanan Çığır'ın gençlik üzerinden yapacağı yenilikler üzerinde durulmuştur.

1943'ten itibaren dergide genç yazar ve şairlerin imzalarına ağırlık verildiği gözlemlenir. Şükûfe Nihal, Behçet Kemal, Hâlid Fahri, Sabri Esat, Ömer Bedrettin, Yaşar Nabi, Yahya Saim, İbrahim Zeki Burdurlu şiirleriyle; Hâlid Ziya hikâyeleriyle; Nahit Sırrı, Halil Vedat eleştiri ve denemeleriyle; Necip Asım, Mustafa Şekip, Falih Rifkî, Burhan Asaf dile dair yazılarıyla dergide görülen isimler arasındadır.

Çınar

Mart 1941'de “Aylık İlmî, Edebî, İçtimâî Mecmua” jeneriğiyle yayın hayatına başlayan Çınar'ın sahibi ve yazı işleri müdürü Tahir Olgaç'tır. “Çınar Konuşuyor” başlıklı yazıda derginin hedefleri üzerinde durulur, derginin çınar ağacı gibi uzun ömürlü olunması dilenirken “san'at aşkı, halk aşkı, yurd aşkı ile çarpan kalplerden ses vermek” amacıyla ilim ve sanat hareketlerini destekleyeceği söylenir:

Şiirde, romanda, resimde, musikide, Türk cemiyetinin oluşu ve Türk san'atının gelişimi için en hayırlı ve en lüzumlu gördüğümüz veçhelere işaret edeceğiz; mümkün oldukça onlardan misaller vereceğiz. Mücadelemiz, şahıslardan uzak, sadece geri, kötü ve çarpık fikirlerle olacaktır.

Daima iyiyi, güzeli, doğruyu arayacağız.

İnkılâpçı fikirlerin ve hislerin halk sezişi ve duyusu ile beslenmesinden doğan bu cemiyetin ve bu yurdun bünyesinden fişkiran hakikî san'at ve ilim mahsullerini Çınar'ın gölgesinde itina ile toplamağa çalışacağız.

Belki mütevazı, fakat derli toplu, filokserasız bir san'at bağı, baldıransız bir fikir tarihi, ayrıksız bir his tarlası olmak istiyoruz.

Çarpık ideolojilerin tesiri altında kalmıyan, millî hayatiyete ermiş, başları ve ruhları ile, kendilerini san'ata ve ilme veren bütün yurddaşları, bize fikir ve his mahsullerini göndermeğe davet ediyoruz.

Çınar bununla gürbüzleşecek, bununla övünecektir (*Çınar*, S. 1, ss. 1-2).

Bazen aylık, bazen ise iki aylık olarak çıkan dergide Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Mardin, Emin Ülgener, İbrahim Zeki Burdurlu, Halide Nusret Zorlutuna, Ahmet Muhip Dıranas şiirleriyle; Hüseyin Namık Orkun, M. Halit Bayrı, Eşref Üren gibi yazarlar da yazılarıyla yer almıştır. Ağustos/Eylül 1941 6-7. sayısıyla dergi yayın hayatını sonlandırmıştır.

Çimen

“Kültür Edebiyat Dergisi” jeneriğiyle Aralık 1957’de yayın hayatına başlayan *Çimen*’in ömrü kısa sürmüş, Mayıs 1958 tarihli 6. sayısıyla kapanmıştır. Herhangi bir çıkış yazısına rastlanmayan dergi geldiği gibi sessizce yayın dünyasından çekilmiş, kapanış yazısı dahi yayımlanmamıştır. Kısa ömürlü bir dergi olmasına rağmen kurucusu, sahibi, yazı işleri müdürü ve sanat yönetmeni olan isimler hemen her sayıda kendi içerisinde değişir. İlk sayıda Hulki Büyükkarakaş sahibi iken daha sonra kurucusu, yine ilk sayıda yazı işleri müdürü olan Ali Çalgüner sahibi ve mesul müdürü, yine ilk sayılarda sekreter konumundaki Muvaffak Çilesiz ise ilerleyen sayılarda sahibi olmuştur.

Mehmet Çınarlı, Arif Nihat Asya, Eray Müftüoğlu, Ergun Sav, Munis Faik Ozansoy, Sami N. Özerdim düzyazılarıyla; Numan Ali Levent, Vefa Çetin hikâyeleriyle; İlhan Geçer, Ümit Yaşar Oğuzcan, Coşkun Ertepinar şiirleriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır.

Çocuk

İkincikânun/Ocak 1936’da Himâye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) tarafından çıkarılan derginin aylık yayımlanacağı söylene de bir süre sonra on beş günde bir, ardından haftalık olarak çıkarak yayın periyodunda düzensizlikler olur. Önsözde *Gürbüz Türk Çocuğu* dergisinin devamı olarak “yalnız genç okuyucuları için çık[acağı]” söylenir. Anne babaları ilgilendiren

yazıların yer alacağı, çocuk kütüphanesine maddi olarak destek olması için yayımlanacaktır (Çocuk Esirgeme Kurumu, S. 1, s. 1). İstanbul'da basılmakla birlikte yönetim merkezi Ankara'dır. Millî Kütüphane kayıtlarına göre son sayı 19 Nisan 1948 tarihli (11. Cilt) 27. sayıdır.

Yayın direktörü Neş'et Halil Atay, imtiyaz sahibi Fuat Mehmet Umay'dır. Sonraki sayılarda sahibi imzası altında Fuat Umay, neşriyat müdürü Reşad Yamaner'dir. Fuat Umay sahibi olarak sonraki sayılarda değişmezken yazı işleri müdürü olarak Mehmet Ali Sancaktar, Gayur Bleda, Kemal Kaya, İshak İlter, Ahmet Muhip Dıranas adı yer alır.

Selim Sırrı Tarcan, Behçet Kemal Çağlar yazılarıyla; Cahit Uçuk, Mükerrrem Kâmil Su, Muazzez Tahsin Berkant gibi yazarlar hikâyeleriyle; M. Faruk Gürtunca, Hâlid Fahri Ozansoy, Cenap Muhittin Kozanoğlu, Aka Gündüz, Tan Tekin, İshak Refet İştman, Ceyhun A. Kansu, İbrahim Zeki Burdurlu, Zeki Tunaboşlu, M. Necati Öngay gibi isimler şiirleriyle yer alır. Bilmeceler, bulmacalar, boyama sayfaları, çocuklara yönelik karikatürler, şiirler, hikâyeler, masallar, derginin ana çerçevesini oluşturur.

Çocuk ve Yuva

Mart 1953 tarihinde yayımlanmaya başlayan *Çocuk ve Yuva* ilk 4 sayıda aylık çıkarken sonraki sayılarda bazen iki aylık bazen de yine aylık olarak yayımlanır. Osman Şevki Çiçekdağ'ın kaleme aldığı "Çıkarken" başlıklı yazıda Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kuruluş amacı özetlenirken derginin bu amaç ne şekilde hizmet edeceği şu sözlerle anlatılır:

İlk sayısını sunduğumuz bu dergi ile, Kurumumuzun şimdiye kadar maddî sahada giriştiği koruma işini, mânevi sahaya da intikal ettirmek ve çocuğu vücutçe ve moralce ele almak istedik.

Dergimizde, daha çok, 0-7 yaş arası çocuklarımızın eğitimi sağlamak birinci plânı işgal eder. Bununla beraber, çocuk sağlığıyla, çocuk bakımıyla, çocuk neşesiyle alâkalı yazılar da koymak suretiyle dergiyi hem bir aile, hem bir çocuk hem de bir ocak dergisi haline sokmağa çalıştık (Çiçekdağ, S. 1, s. 1).

İmtiyaz sahibi "Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi Adına" Ahmet Muhip Dıranas'tır, daha sonra Dıranas'ın yerine Orhan Asena, Galip Göker,

Ali Rıza Zorluoğlu, Sami Oytun, Tahsin Baranoğlu, Şahap Fişek gibi isimler geçecektir. Yazı işlerini fiilen idare eden 26. sayıya kadar Şahap Sıtkı İlter iken daha sonra Nihad Tangüner ve ardından Orhan Asena, Tahsin Baranoğlu gibi isimler yazı işlerinin başına geçecektir. Millî Kütüphane kayıtlarına göre Kasım/Aralık 1983 tarihli 328-329. sayı son sayıdır. Adından da anlaşıldığı üzere çocuklara yönelik bir dergi olan *Çocuk ve Yuva*'da pedagojik içerikli yazılar, çocuklar için şiirler, hikâyeler, farklı dillerden çeviri metinler, bilmece, bulmacalar ve karikatür sayfaları ağırlık teşkil eder. Bahtiyar Demirağ, Kâzım Nami Duru, H. Ahmet Aytuna, Sami N. Özerdim, Nurettin Artam, Orhan Asena, Naki Tezel gibi isimlerin yazıları yayımlanırken Cahit Sıtkı Tarancı, Aka Gündüz, Cahit Külebi, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsni Dağlarca gibi şairlerin şiirleri yer almıştır.

Dal

22 Temmuz 1955'te yayın hayatına başlayan *Dal*, 10. sayıda 4 Haziran 1956'da kapanır. Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Muammer Kurtay'dır. "Okuyucularımıza" başlıklı çıkış yazısında edebiyat ve sanata meraklı üç hukukçu arkadaş oldukları ve meslekleriyle dergi çıkarmak arasında fark görmedikleri üzerinde durulur (*Dal*, S. 1, s. 1). Muammer Kurtay, Şahinkaya Dil, Cahit Etikan, Nedret Dalaman şiirleriyle; Faruk Erem, Sevinç Sever hikâyeleriyle dergide görülen isimlerdendir. Ayrıca yabancı şairlerden şiir çevirileri de bulunur.

Derneğin Sesi

Mayıs 1951'de yayın hayatına başlayan *Derneğin Sesi*'nin ömrü ancak iki sayı sürmüş, dergi Haziran 1951'de kapanmıştır. "Kurşunlu Kalkındırma Derneği Mecmuası" jeneriğiyle çıkan derginin neşriyatı fiilen idare eden müdürü Hakkı Melan'dır. "Bu Dergi Niçin Çıkıyor?" başlıklı çıkış yazısında derginin Kurşunlu'nun kalkındırılması amacıyla çıktığı belirtilir:

Şu halde, Kurşunlu'nun kalkındırılması gibi, sahası dar, fakat gayesi geniş ve girişilmesi oldukça zor işleri başarmak için kalkınacaklarla kalkındırılacakları düşünüş beraberliğine götürmek, üzerinde çalışılacak konuları beraberce tâyin ve tesbit etmek ve icabını yine beraberce düşünüp hal çarelerine bağlamak bu insanlar arasında temas ve irtibatı tesis etmektir.

İşte (*Derneğin Sesi*) uzak, yakın, gaye birliği yapmış ve yapacak insanlar arasında teması temin etmek ve bağlantıyı kurmak için, ortaya çıkmış bulunuyor (İmzasız, S. 1, ss. 3-5).

Bu kısa ömürlü dergide birkaç şiire de yer verilmiştir. İbrahim Dizdar ve Ali Ok dergide şiirleriyle görülen isimlerdir.

Devlet Tiyatrosu

İlk sayısı Ekim 1949'da çıkan *Devlet Tiyatrosu* 10. sayısı ile Aralık 1951'de kapanmıştır. Ardından 3 Şubat 1952'de yayın hayatına tekrar başlamış olan *Devlet Tiyatrosu*, Millî Kütüphane kayıtlarına göre Ocak 1983'te kapanmıştır. Dergi, 1949 yılındaki ilk sayısından Ocak 1983'e kadar tahmini olarak 130 sayı çıkmıştır diyebiliriz. Nitekim derginin birçok sayısında kaçınıcı sayı olduğunun belirtilmemesi, tekrar tekrar yeniden çıkması, kimi zaman eski sayıların yok farz edilip yeniden numaralandırılması toplam kaç sayı çıktığını bulma hususunda zorluk yaratmaktadır. Ayrıca bu sayılar içerisinde yurt içi turneleri ve sahneye konulan müzikaller için çıkarılan çeşitli boyutlardaki özel sayılar dâhil değildir. Uzun soluklu dergilerin bir özelliği diyebileceğimiz idari kadro değişiklikleri *Devlet Tiyatrosu* için de geçerlidir. Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü adına sahibi sırasıyla Cevat Memduh Altar, Muh-sin Ertuğrul, Cüneyt Gökçer olur. Yazı işleri müdürleri de çoğunlukla genel müdürle birlikte değişir.

Cevat Memduh Altar "Devlet Tiyatrosunu Niçin Çıkıyoruz" adlı çıkış yazılarında derginin yayımlanma amacını özetler:

Her ay intişar edecek olan bu dergide: Devlet Tiyatrosu sahnelerinin opera, dram, bale ve müzik konularıyla ilgili çalışmalarına ait, salâhiyet sahibi mütehassısların kaleminden çıkmış yazılar bulunacak; sahne sanatına bağlı genç istidatların fikir ve görüşlerini açıklama fırsatı verilecek; dünya sahne faaliyetleriyle ilgili hâdise ve haberler umumi efkâra en doğru bir şekilde aksettirilecek; umumiyetle devlet sahneleri temsillerine ait program ve resimler ihtimamla yer alacak; ve nihayet Türk inkılâbı umdelerinin gerektirdiği sahne sanatıyla ilgili çalışmalar, memleket ölçüsünde kıymetlendirilecektir (Altar, S. 1, s. 3).

Uzun yıllar içerisinde Refik Ahmet Sevengil, Muhsin Ertuğrul, Suut Kemal Yetkin, Suat Taşer, Turgut Özakman, Adalet Sümer Ağaoğlu, Metin And, Bedrettin Tuncel, Sermet Çağan, Melâhat Özgü, Mahir Canova gibi birçok önemli isim dergiye yazılarıyla katkı sağladılar.

Dikmen

25 Haziran 1941 tarihinde yayın hayatına başlayan *Dikmen*, kısa bir süre sonra içerik ve şekil bakımından yeni bir biçimde çıkacağını ilan ederek 41-42. sayılarda kapanır. 1 Mayıs 1944'teki bu kapanışın ardından 21 Temmuz 1945'te tekrardan çıkmıştır. Dergi hem eski numaralama sistemini kullanarak 43. sayıdan devam etmiş, hem de yeni çıkan bir dergi gibi bu sayının 1. sayı olduğu dergi üzerinde "Sayı: 43-1" şeklinde belirtmiştir. Millî Kütüphanesi'deki kayıtlara göre dergi 2 sayı daha çıkmış ve 22 Ağustos 1945'te 44. sayıyla (Sayı: 44-2) kapanmıştır.

"Onbeş Günlük Edebiyat Fikir ve San'at Mecmuası" jeneriğiyle çıkan derginin sahibi Abidin Mümtaz Kısakürek, umumî neşriyatı idare eden müdür Mustafa Hıfzı Uluöz'dür. 20. sayıyla birlikte neşriyat müdürü Ebet Mahir Yalnız olur. Derginin ikinci döneminin ilk sayısında sahibi ve neşriyat müdürü değişmezken son sayısında neşriyat müdürü Nazım Berksoy'dur.

"Çıkarken" adlı ilk çıkış yazılarında Atatürk'ün ve İsmet İnönü'nün yaptığı yeniliklere kültür ve sanat alanında destek olacakları belirtilir:

Ebedi Şef Atatürk'ün yarattığı ve onun eşsiz mesai arkadaşları Milli Şef İsmet İnönü'nün yaşattığı inkılabımızın fikir ve san'at sahasında birer er olarak çalışmak isteyen *Dikmen*'ciler, okuyucularına şimdiki halde sözleriyle değil, bir metod dahilinde yürüyecek olan çalışmalarlarıyla programlarını izah etmiş olacaktırlar (*Dikmen*, S. 1, İç kapak).

"Yeniden Çıkarken" adlı ikinci çıkış yazısında, daha önceki düşünceler tekrar vurgulanmış, halkçı bir anlayışla demokrasinin savunuculuğu yapılmıştır (*Dikmen*, S. 43 [1], s. 1).

Suat Taşer,ERCÜMENT Behzat, İbrahim Zeki Burdurlu, Fethi Giray şiirleriyle; Salim Şengil, Oğuz Özdeş, Bedia Değim, M. Şahinoğlu hikâyeleriyle; Sadri Ertem, Behçet Kemal Çağlar, Arif Nihat Asya, Baki Süha Ediboğlu, Şahap Sıtkı, Osman Attila deneme ve eleştiri yazılarıyla dergide yer alan isimlerdendir. Derginin "Şair Portreleri" isimli köşesinde Ahmet Muhip Dıranas,

Hamit Macit Selekler, Baki Süha Ediboğlu, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi şairlere dair bilgiler verilmiştir. “Köycülük” ve “dilde özleşme” ile ilgili yazılara fazlaca yer veren *Dikmen*'de halk edebiyatı alanında yazılar da mevcuttur.

Doğuş

1 Mart 1944'te yayın hayatına başlayan derginin imtiyaz sahibi Kemal Kutluk, neşriyat müdürü Hamdi Kestelli, idare müdürü Ümran Ölçüoğlu'dur. Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve Millî Kütüphanedeki kayıtlara göre dergi, Mart 1946'da 11. sayıyla kapanmıştır⁹. 2. sayıdan itibaren neşriyat müdürü imzası altında Kâmil Görkey'in, idare müdürü olarak Füzuan Husrev Tökin'in adı geçer. 9. sayıyla birlikte neşriyat müdürü Rasim Eğdemir olur. “Doğuş'tan Oluş'a Doğru” adlı çıkış yazısında Atatürk devrimleri övülür:

Türk inkilâbının iki ayrı cephe üzerinde ilerleyen bir millî ve sosyal hareket olarak vasıflandırabiliriz.

Bir taraftan saltanat idaresinden kendisine intikal eden çıplak yurt topraklarını, ham tabiat malzemesini, madde kaynaklarını işlemiş; diğer taraftan, dağınık bir cemiyeti millî istiklâl ruhu ve fikri etrafında toplamıştır.

İnkilâplar, yüksek bir fikrin ve hâkim bir prensibin cemiyet hayatında ve cemiyet mikyasında hakikat olmasıdır. Fakat inkilâpçı ruh ve fikir, bir cemiyet tarihinin gidişinde yeni bir devrin doğuşuna başlangıç olacak bir kahramanın iradesine tekevvün etmedikçe sosyal bir kıymet alamaz (*Doğuş*, S. 1, s. 2).

Dergi Atatürkçü bir politika benimsese de bu yazıda derginin yayın politikasına ilişkin bir şey söylenmez. Suut Kemal Yetkin, Cenap Tekin, Nurullah Ataç, M. Şekip Tunç, Burhan Belge, Abdullah İstemi, Füzuan Husrev Tökin yazılarıyla; Selâhattin Aldanır, Oktay Rifat, Ercüment Behzat Lav, Talip Apaydın, Muzaffer Tayyip Uslu, Necati Cumalı, Ceyhun Atuf Kansu, Cahit Sıtkı Tarancı, Selâhattin Batu, Salâh Birsell, Sabahattin Kudret Aksal, Sabahattin Tahsin Teoman, Nedim Çapman, Hamdi Kestelli, Mehmet Yalım şairleriyle dergide yer alan isimlerdendir.

9 Erdal Doğan, *Doğuş* dergisi ile ilgili verdiği bilgide (Doğan, 1997, s. 210) derginin 1944-1945 yılları arasında 10 sayı çıktığını belirtmiş, kütüphanelerde yaptığımız araştırmadaysa derginin 11 sayı çıktığı belirlenmiştir.

Dost

Selim Şengil, *Seçilmiş Hikâyeler*'den sonra Ekim 1957'den itibaren *Dost* adlı bir dergi çıkarmaya başlar. Nitekim Şengil, *Seçilmiş Hikâyeler*'in son sayısı olan 66. sayıda "Dost Dergisi Üzerine" adlı yazıyla *Dost*'un tanıtımını yapmış, hedeflerini belirlemiştir:

Okuyucularımızdan gördüğü yakın ilgiye dayanarak yayın programını genişletmeğe ve yayınlarını arttırmağa karar vermiş olan SHD. YAYINEVİ'nin bu kararı ile ilgili olarak, Mayıs ayından bu yana her ay çıkarılan 'DOST YAYINLARI'na başladığı bilinmektedir.

Yeni yayın programının ikinci hamlesi Ekim/1957 tarihinde yayın alanına girecek, aylık bir sanat dergisi olan 'DOST'tur. Böylece yayınevimiz okuyucularına, biri üç aylık 'SHD.' öbürü de 'Dost' dergisi olmak üzere iki dergi ve yayınlarıyla hizmet etmeğe çalışacaktır (*Seçilmiş Hikâyeler*, S. 66, s. 8).

"Neden yeni bir dergi?" sorusunun cevabı da yine bu yazıda verilmektedir. Zira sanat hayatında durmadan değişen yeni eğilimleri yansıtacak yeni bir dergiye ihtiyaç vardır ve bir çok dergi bu ihtiyacı karşılayamamaktadır. Sanat alanındaki gelişmelerin yoğunluğu bir hikâye dergisi olan *Seçilmiş Hikâyeler*'i kendi alanından uzaklaştırmakta, istemeyerek de olsa hikâye türü "savsamaya uğramaktadır". Gücünü "Atatürk'ten, Cumhuriyet devrimlerinden ve Kuvayı Milliye ruhundan" alan yazarlar *Dost*'ta, "yeni ve Batılı Türk sanatının köklerini" arayacak, Batı'nın değerleri ile birlikte "millî Türk sanatının yükselmesi için nasıl bir senteze ulaşmak gerektiğini" sorgulayacaktır. Bu bağlamda yurt içinde ve yurt dışında sanat çalışmalarıyla ilgili bilgiler verilecek, okuyucularla birlikte sanatsal meselelerle ilgili değerlendirmeler yapılacak, yeni sorunsallar üretilecek, en iyi imzaları, en güzel yazıları okuyucuyla buluşturacaktır (*Seçilmiş Hikâyeler*, S. 66, s. 9). "Türk sanatında yeninin güzelin değerlinin dostu" jeneriğiyle Ekim 1957'de "ayda bir" olarak çıkmaya başlayan *Dost*'un sahibi, beklenildiği üzere Salim Şengil, yazı işleri müdürü de N. Şengil (Nezihe Meriç) olur. Asım Bezirci ve Fethi Naci gibi eleştirmenlerin yazıları, M. Şevket Esenal, Tarık Buğra, Vüs'at O. Bener, Sevim Burak, Bilge Karasu, Nezihe Meriç, Leylâ Erbil gibi yazarların eserleri dergide yer almıştır. Nisan 1973'te 102. sayıyla dergi yayın hayatını sonlandırmıştır.

Emek

“Aylık Kültür Dergisi” ibaresiyle Temmuz 1953’de çıkmaya başlayan *Emek*, 7 sayı süren yayın macerasını 18 Eylül 1953’te sonlandırır. Fakat dergi, 30 Nisan 1962 tarihinde ikinci defa çıkar, bu seferki ömrü de çok uzun değildir, 6 Ocak 1964’te 12. sayıyla birlikte yayın hayatı sonlanır. Derginin sahibi Sefer Aytekin, yazı işleri müdürü Yaşar Köksal’dır.

Emek, ilk sayısındaki “Başlarken” adlı yazıda yayın hayatının mesele ve olaylarını duyurmak için çıktığını belirtir:

Günlük gazetelere, dergilere, kitapçı vitrinlerine rağmen büyük şehirlerdeki kitap meraklıları bile yayınlar hakkında derli toplu bilgi edinememektedirler. Küçük kasaba ve köylerdeki okuyucu ise, çıkan kitap ve dergilerden tamamen habersizdir. Çoğu zaman aradığı kitabı da bulamamaktadır.

Böyle bir boşluğu bu küçücük dergi ile doldurmak iddiasında değiliz. Fakat karınca karınca faydalı olmağa çalışacağız. İlk fırsatta sayfalarımızı artıracacağız.

Kitapsever aydınların bu teşebbüsü destekliyeceğine inanıyoruz (İmzasız, S. 1, s. 1).

İlk yayın döneminde tek yaprak olarak çıkan dergi, çıkış amacına uygun olarak Türk edebiyatının önemli simalarının kısa yaşamöyküleri ve eserlerine dair bilgiler verir, son dönemde çıkan kitapları tanıtır.

Derginin 1962’deki ikinci çıkışında Sefer Aytekin, sadece sahibi değil, yazı işleri müdürlüğünü de yürütür. İlkine göre sayfa sayısı artan bu ikinci dönemde *Emek*, halk kültürünü, halk şairlerini ve halk şiirini tanıtan yazılara yer verir. Noksani, Hakverdi, Âşık Veli, Âşık Kul Hasan gibi halk şairleri şiirleriyle dergide yer almaktadır.

Emekliler Dergisi

“Ahlâkî, Terbiyevî, Ekonomik, Tarihî, Kültürel Tarafsız Aylık Mecmua” jeneriğiyle 30 Ağustos 1949’ta yayına başlar. İmtiyaz sahibi “Emekli Subaylar Ankara Bölgesi Adına” emekli General Sabri Beşe, yazı işlerini fiilen idare eden isim emekli Tümgeneral Hâmit Doğruer’dır. Vahit Fuat Sürel’in kaleme aldığı “Niçin Çıkıyoruz?” başlıklı giriş yazısında derginin çıkış amacının emeklilerin millete, genç nesillere faydalı olmak olduğu söylenir: “Gayemiz Vatana, Millete, Ahfadımıza hizmet etmek düşkünlerin imdadına koşmak,

okuyucularımıza doğru yolu göstermek, gençlere hayır-ı hah rehber olmaktadır” (Sürel, S. 1, s. 3). Şiir sayfalarında Halide Nusret dışında Fehmi Süerdem, Cevdet Savgar, Nazım Dünder Saylan gibi isimlerin şiirleri de vardır. Dergide ekonomi, politika yazıları geniş yer kaplarken şiirler ve az da olsa hikâyeler yer almıştır. Mart 1952 tarihli 31. sayı derginin Millî Kütüphane’de bulunan son sayısıdır.

Esin

İlk sayısı 15 Nisan 1956’da çıkan *Esin: Fikir Sanat Dergisi*, 4 sayılı kısa bir yayın hayatından sonra 15 Temmuz 1956’da kapanmıştır. Derginin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdürü, Halim Ünsal’dır.

Suat Taşer “Esin Deyince” adlı çıkış yazısında “esin” kelimesinin sözlük anlamına değindikten sonra dergi için güzel dileklerde bulunur:

Yayın alanına yenileyin giren bir dergi için ‘Esin’ gerçekten güzel bir isim.

Sözlüğün dediklerini bir ân için kabul ederek diyelim ki, ‘Herhangi bir sebep dolayısıyla hatıra gelen önemli ve güzel duygu veya fikir’in etkisiyle okuyucu karşısına çıkan ‘Esin’ zamanımızın tozlu dumanlı havası için sabah rüzgârının tazeliğini, duruluğunu içimize doldursun (Taşer, S. 1, s. 3).

Dergide şiir, hikâye gibi türlerde yazıların yanında müzik, resim, tiyatro, film, opera üzerine de yazılar neşredilir. Turgut Uyar, Metin Eloğlu, Suat Taşer, Ümit Yaşar Oğuzcan dergide şiirleriyle yer alan önemli şairlerdendir.

Evrım

“Aylık Fikir, Sanat, Bilim Dergisi” olarak tanıtılan *Evrım*’in ilk sayısı 14 Mart 1954’te çıkar. Bu ilk sayıda *Evrım*, “Önsöz” ile yayın politikasını açıklar. *Evrım*’i çıkaranlar daha önce de büyük iddialar peşinde koşmayan, hikâyeler, şiirler, sanat ve bilim alanlarında çeşitli yazıların yayımlandığı samimi bir dergi olan *Merhem*’i çıkaran bir grup veterinerlik öğrencisidir. Ve şimdi de yeni bir dergi olan *Evrım* ile yayıncılık dünyasında yine faaliyet göstermeye başlamıştır. *Evrım*’in sahibi olarak “Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğrenci Derneği” adına Muammer Bülent Birol’un adı gözükmekle mesul müdürü ve yazı işlerini fiilen idare eden kişi Seyfettin Başçılar’dır fakat 5. sayıda Başçılar’ın yerine Muzaffer Erdost’un geldiği ve “sahibi” imzasıyla

Tekin Büyüktulu'nun adına yer verildiği görülecektir. 14 yıl gibi uzun bir zaman dilimine yayılan dergide bu isimler sürekli değişecek; Kemal Yengün, Erhan Güven, Cemil Belenli, Atalay Zoral "sahibi" imzası altında görülen isimler olacaktır. *Evrım*'i çıkaranlar "Evrım, neler yapmak istiyor? Amacı ne?" diye sorulduğunda şu cevaplara ulaşılacağını belirtir:

Evrım, sanat konularına geniş ölçüde yer verecektir. Başarılı olup olmayacağını zaman gösterecek. Yalnız Evrım'in, sanatla uğraşmasını hoş görmeyenler, ilgisiz bulanlar olabilir. Onlara sanatın her hangi bir topluluğa mal edilmeyeceğini, mesleği ne olursa olsun her insanı içine alabileceğini hatırlatmak isteriz.

Evrım, -karınca kararınca- bilim meseleleriyle de uğraşacak. Dünya çapında bilim haberlerini ve kendi buluşlarımızı yayınlayacak.

Evrım, veterinerliğimizle ilgili memleket konularını, meslekî dertlerimizi, yetkili kişilerle konuşmalar yaparak, anketler açarak belirtmeğe çalışacak.

Evrım öz Türkçeyi savunacak, öz Türkçe yazılara yer verecek.

Atatürk'e ve Devrimlerine bağlı kalacak (*Evrım*, S. 1, s. 3).

Her ne kadar yayın hayatına aylık bir dergi olarak başlasa da bazen iki aylık olarak da yayımlanmış, hatta 1965'ten sonra uzun aralıklarla çıkan bir dergi olmuştur. Millî Kütüphane'deki kayıtlara göre 27. sayı (Mart 1967) *Evrım*'in son sayısıdır. İlk yıllarında ünlü isimleri sayfalarına taşıyarak nitelikli bir dergi izlenimi veren *Evrım*, 19-20. sayıdan (Mart Nisan 1961) sonra iki sene ara vermiş ve Nisan-Mayıs 1963'te 21-22. sayıyla birlikte -bilhassa Veterinerlik Fakültesi öğrencilerinden- amatör şairlere ağırlık vermeye başlamıştır.

Cemal Süreya, İlhan Berk, Halide Nusret Zorlutuna, Arif Nihat Asya, Selâhattin Batu, şiirleriyle; Doğan Naci Aksan, Muzaffer Erdost, Behçet Kemal Çağlar, Bekir Sıtkı Erdoğan, Eşref Üren, Peyami Safa, Nurullah Ataç, Remzi Oğuz Arık, Bülent Ecevit, Enver Naci Gökşen yazılarıyla; Orhan Duru, Fakir Baykurt hikâyeleriyle *Evrım*'de yer almış ünlü isimlerdendir.

Forum (Yeni Forum)

1 Nisan 1954 tarihinde yayın hayatına başlayan dergi, 16 Şubat 1970'e kadar 373 sayı çıkmıştır. 16 Şubat 1970'te hem 374. sayı ibaresi konulurken hem de yeniden numaralandırılır ve yeni bir dergi gibi 1. sayıdan başlatılır. Millî Kütüphane kayıtlarında derginin 28 Nisan 1970 tarihindeki eski numarayla 379., yeni numarayla 6. sayısına kadar ulaşılmıştır. Derginin 6. sayısının son sayısı olduğu tahmin edilmektedir. *Forum*, “*Yeni Forum*” adıyla 15 Eylül 1979'da tekrar çıkar. Millî Kütüphane kayıtlarına göre derginin bu yeni yayın dönemi Haziran 1995'te 313. sayıyla son bulur.

“On beş günlük tarafsız siyaset iktisat kültür dergisi” ibaresiyle çıkan *Forum*'un sahibi Nilüfer Yalçın, yazı işleri müdürü Nejat Tunçsiper'dir. Derginin 10. sayısıyla birlikte yazı işleri müdürlüğünü de Nilüfer Yalçın üstlenir. Ocak 1959'daki 115. sayısıyla birlikte *Forum*'un sahibi Metin And, yazı işleri müdürü Osman Okyar olur. Mayıs 1960'daki 147. sayıdan itibaren sahibi ve yazı işleri müdürü Osman Okyar'a geçer. *Forum*'un 148. sayısında ise yayın müdürü kısmında Metin And'in adına rastlanır. Derginin 158. sayısıyla beraber Metin And, Sadun Aren, Fikret Ekinci, Osman Okyar, Mümtaz Soysal, Cahit Talas'tan oluşan bir yazı kurulu kurulur. Ancak yazı kurulundaki isimler zaman içerisinde birçok defa değişir. Derginin sonraki sayılarında sahibi ve yazı işleri müdürü konumundaki isimler de sık sık değişecektir. 228. sayıdan sonra *Forum*'un sahibi yine Metin And ve yazı işleri müdürü Osman Okyar olur. Derginin 1 Şubat 1968'teki 332. sayısından itibaren önce yazı işleri müdürü daha sonra da sahibi olarak Hasan Hüseyin Korkmazgil'in imzası geçer. *Forum*'un 15 Eylül 1979'da *Yeni Forum* adıyla başladığı yeni yayın döneminde imtiyaz sahibi ve yayın müdürü Nilüfer Yalçın'dır. 31 Ocak 1989'da derginin sahibi Aydın Yalçın, sorumlu yazı işleri müdürü Ömer Lütfi Kanburoğlu olur.

Siyaset ağırlıklı bir dergi olan *Forum*'un ilk yayın döneminin “Forum'un Davası” adlı çıkış yazısında “forum” kelimesinin anlamı üzerinde durulduktan sonra yayın hedefleriyle ilgili bilgi verir:

FORUM seviyeli düşünce ve görüşlere açık bir dergi olacaktır. Fikir sahasında, dogmatizme, inhisarcılığa, ve her سوال bir tek cevabı olabileceğini sanan dar görüşlülüğe karşı cephe alacaktır. Kişinin ve azınlığın fikrine hürmet göstererek bazan kendi görüşüne uymasa dahi, herkesin tartışmaya bir şeyler katmasına imkân verebilmek için, onlara da söz hakkı taniyacaktır. Çünkü demokrasi, bir toplumun, ‘Deneme

ve Hata' metoduyla yolunu seçmesi demektir (İmzasız, S. 1 [1970], s. 2).

Derginin *Yeni Forum* adıyla çıkan ikinci yayın dönemindeki "Niçin Çıkıyoruz" adlı çıkış yazısında da *Forum*'un farklı fikirlere açık, objektif bir dergi olacağını vurgusu yapılır: "Seviyeli olmak, fikri tutarlılığı bulunmak, akılcı ve somut delillerle desteklenmek şartıyla, dergimiz her türlü fikre, yoruma, incelemeye açıktır. Zaten adının simgelediği şekilde, 'fikre açık olmak' *Forum*'un başlıca özelliği olacaktır" (İmzasız, S. 1 [1979], s. 1).

Forum, esasen siyaset ve iktisat dergisi olmasına rağmen kültür ve sanat sayfalarına da yer verir. İlk yıllarında "Kültür ve Sanat" sayfalarında şiir ve hikâye örnekleri, dil-üslûp incelemeleriyle bale, müzik, resim, sinema, tiyatro konularında yazılar bulunurken ilerleyen dönemde kültür ve sanatta ilişkin yazılarda azalma görülür. Ancak derginin 1954-1963 arası döneminde Bilge Karasu, sanat ve edebiyat yazılarıyla derginin kültürel yönünü zenginleştirmiştir.

Bilge Karasu dışında Orhan Asena ve Yaşar Kemal hikâyeleriyle; Bülent Ecevit, Feyyaz Kayacan, Ömer Faruk Toprak, Abdülkadir Bulut, Gülten Akın, Süreyya Berfe şiirleriyle; Metin And, Nilüfer Yalçın tiyatro yazılarıyla, Metin And, Turgut Uyar, Hüseyin Cöntürk, Memet Fuat, Fahir İz, Mehmet Seyda, Orhan Öztürk gibi yazarlar da edebî incelemeleriyle dergide görülen isimler arasındadır. *Yeni Forum*'da kültür ve sanat sayfaları *Forum*'da olduğu kadar ağırlık teşkil etmez. *Yeni Forum*'un sayfalarında Metin And, Metin Nigar, Attila Sav gibi isimler yazılarıyla göze çarpmaktadır.

Funda

30 Ekim 1947 tarihinde yayına başlayan *Funda* "On Beş Günde Bir Çıkar Siyasi, Edebi, Mizah Gazetesi" olarak tanıtılsa da dergi görünümü çizer. Ayrıca ilerleyen sayılarla birlikte yayın periyodunda da değişiklikler olur ve bir dönem ise haftalık olarak çıkar. Edebiyat bağlamında şiirler vardır ve bu şiirler ormancılık ile ilgilidir. Sahibi ve yazı işleri müdürü Eşref Oral'dır. 4. sayıda Eşref Oral'ın yerinde Süreyya Oral'ın ismi yer almaya başlasa da daha sonraki yıllarda yine Eşref Oral bu göreve devam edecektir. "Doğarken" adlı çıkış yazısında okuyuculardan "maksada uygun korkusuzca yazacakları her türlü yazı[yı]" bekleediklerini, "nükteli yazılara bilhassa faydalı hikâyelere" yer vermek istediklerini söylerler (*Funda*, S. 1, s. 1). Millî Kütüphane kayıtlarına göre son sayı 5 Eylül 1953 tarihli 36. sayı (6. Yıl) son sayıdır.

Geçim

1 Eylül 1956'da "15 Günlük Siyasî, İktisadî, İçtimaî ve Edebî Mecmua" jeneriğiyle yayın hayatına başlayan derginin sahibi Bedriye Nerkiş Ünver, yazı işlerini fiilen idare eden kişi ise Faik Uğurluoğlu'dur. Millî Kütüphane'deki kayıtlara göre dergi 4 sayı çıkmıştır. "Bir Vazifeye Başlarken" adlı yazıyla derginin yayın çizgisi belirlenir:

Memleket dâvalarını, şahsi menfaatleri ve partizan fikirlerden tamamen uzak kalarak objektif düşüncelerle inceleyeceğiz. Bu yoldaki ölçümüz insanlığın müşterek ölçüsü olan ADALET, HAKKANİYET, HÜSNÜNİYET'e dayanan aklı selim MEMLEKET MENFAATİDİR.

Memleket meselelerini, şahısların üstünde telâkki ediyoruz. Millî örf ve adetlerimize uygun olmayan her yabancı ve empoze edilmiş fikri reddediyoruz (*Geçim*, S. 1, s. 1).

Dergi yönetimi, geçim derdi çeken vatandaşların dertleriyle ilgilenmeyi baş vazifeleri olarak görürler, öyle ki derginin adının "Geçim" olarak konulması da bu yüzdendir. İşçilerin sıkıntılarını, memurların maddi sorunlarını temel alan yazılar derginin ana perspektifini oluşturmuştur. Siyaset, iktisat, spor, kadın ve moda sayfaları dergide yer kaplarken küçük bir bölüm de olsa edebiyat bölümü vardır ve Nermin H. Pura, M. Nedim Şengönül, Mehmet Öcal, Nejat Sav, Kutlu Türkay gibi isimler şiirleriyle dergide yer almıştır.

Genç-Ay

Ekim 1954'te yayın hayatına başlayan *Genç-Ay*, 50 sayı sürmüş ardından Aralık 1959'da kapanmıştır. *Genç-Ay*, daha evvel üç sayı süren *Kızılay Gençlik Dergisi*'nin devamıdır. *Genç-Ay*'ın sahibi Türkiye Kızılay Cemiyeti, neşriyat müdürü Nedim Abut'tur.

Derginin çıkış yazısında önce çocuklara seslenilir, dergiyi benimsemeleri ve yazılar, resimler göndermeleri istendikten sonra yayımlanma amaçları şu sözlerle özetlenir: "Gayemiz ileri memleketlerin çocuk mecmualarında bulunan çekiciliği, mükemmelliği burada yer vermek ve aynı zamanda Millî ve İnsanî fikirleri yavrularımıza benimsetmektir" (*Genç Ay*, S. 1, s.1).

Genç-Ay'da çocuklar için kısa bir şekilde tarihî şahsiyetlerin, önemli düşünürlerin hayatlarına, telif ve tercüme masallara yer ayrılmakla birlikte şiir,

hikâye, piyes gibi türler de ihmal edilmez. Coşkun Ertepinar, Hikmet Tüzünataç, Nejdet Güneşoğlu şiirleriyle; Tülay Uçaner, Hikmet Kayhan, Ferdane Aytaç hikâyeleriyle; Firdevs Özgen piyesleriyle dergide ürünleri olan yazarlardan bazılarıdır.

Gençlik

Milli Kütüphane kayıtlarına göre 2 sayı çıkan derginin ilk sayısı Nisan 1928'de, son sayısı Mayıs 1928'dedir. Sahibi ve mesul müdürü Cemal'dir. Jeneriğinde "gençliğin okuma arzusunu tenmiye ve takviyeye çalışır, ilmî, edebî aylık mecmuadır" şeklinde yazan dergi Atatürk'ün ilke ve inkılâplarına, cumhuriyete bağlı bir çizgide ilerlemiştir. "Birkaç Söz" adlı çıkış yazısında "Memleket gençlerinin ilmî ve bedîî terbiye ve inkişafına hizmet gayesiyle intişar eden, bu sahada görülen bir ihtiyaçtan doğdu" (*Gençlik*, S. 1, s. 2) denilerek derginin bir gençlik dergisi olarak yayımlanma amacı özetlenir. Hıfzı Oğuz, Selahattin Nüzhet, İsmail Hikmet gibi yazarlar yazılarıyla; Yaşar Nabi, Ali Kemal gibi isimler şiirleriyle dergide yer almıştır.

Gençlik Diyor Ki

"15 Günlük Tarafsız Siyaset, İktisat, Kültür Dergisi" olarak 5 Aralık 1959'da yayına başlayan derginin sahibi ve yazı işlerini idare eden mesul müdürü Vasfi Gör, neşriyat müdürü İlhami Özeren'dir. "Çıkarken" başlıklı çıkış yazısında Atasağun Baykal, derginin adının çıkış gayesini yansıttığını, gençlerin düşünceleri çerçevesinde derginin şekilleneceğini söyler:

Gençlik duyacak, ben duyduklarını yazacağım. Gençlik düşünecek, ben düşündüklerini anlatacağım. Yani ben, sadece bir iletkenim; yoksa hiçbir zaman vâzı olmayı düşünmedim, ortaya kaideler atmak gibi bir fikrim yok. Büyük Atatürk'ün aziz memleketimizin Cumhuriyetçi istikbalini emanet ettiği bir topluluğun temayüllerini, ihtiyaçlarını, kıymet hükümlerini, davranışlarını, kısacası şahsiyetini aksettirmeye çalışacağım. Ben bir köprüyüm. Gençlik ile efkâr-ı umumiye arasındaki bu köprü vazifemi, gençliğin arzu edeceği derecede verimli başarabilirsem kendimi pek bahtiyar addeceğim (Baykal, S. 1, s. 3).

Yayın kadrosu yöneticilik iddiasında bulunmadan, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı olarak gençliğin sesini duyurmak istemektedir. "Büyük Atatürk'ün

yaratmaya çalıştığı hamleci, yeni ufuklara doğru hamleci bir gençliğin yanındayız, emrindeyiz” (Baykal, S. 1, s. 3) diyerek bu düşüncelerini vurgular.

Derginin 15 günlük bir ara ile çıkacağı söylene de düzenli bir şekilde çıkmamıştır. ikinci sayı 1 Ocak 1960'ta çıkarken son sayısı olan üçüncü sayı ise 25 Ocak 1960 tarihlidir. Dergide akademisyenlerin üniversite öğrencilerine ve eğitim sistemine yönelik yazıları, politika yazıları, anketler, sinematyatro ve opera sayfaları, az da olsa hikâye tercümelere ve şiirler, spor ve bulmaca sayfaları vardır. Kenan Akyüz, M. Beşir Hamidi, Cavit Orhan Tütenkil, Orhan Kılıç, Selâhattin Aras, Necati Akder, Fikret Büyükağaoğlu, Fethi Erten, Yalçın Küçük, Gündüz Şahin gibi isimler yazılarıyla; Şemsi Belli, Abdullah Rıza Ergüven de şiirleriyle derginin sayfalarında yer alır.

Gençlik ve Sağlık

“Meslekî-Fennî-Edebî Aylık Dergi” olarak tanıtılan ve Mart 1955'te çıkmaya başlayan *Gençlik ve Sağlık Dergisi*'nin kurucusu Haşim Bingöl, sahibi Ö. Faruk Çamlı, yazı işlerini fiilen idare eden isim ise İsmail Dinç'tir. 16. sayıdan itibaren sahibi ve yazı işleri müdürü de Haşim Bingöl olur. Beyazıt Devlet Kütüphanesi kayıtlarına göre Ocak/Şubat 1957 tarihine ait 23-24. sayısı derginin ulaştığımız son sayısıdır.

Haşim Bingöl'ün yazdığı “Çıktık” ismiyle yayımladığı çıkış yazısında derginin “yalnız sağlık memurlarının şahsî ve umumî dertleri[yle]”(Bingöl, S. 1, s. 3) ilgileneceğinin altı çizilir. Ekim 1956 tarihli 20. sayı, derginin kütüphanelerde bulunan son sayısıdır. Bu meslek grubunun eserleri derginin ana eksenini oluşturacaktır:

Bu dergide isimlerini göreceğiniz birçok yazarlarımız dâvalarımızı duyuracak ve mesleklerine ait cihetlerde sizlere faydalı olmağa çalışacaklardır. Umumî dertlerimizin müdafiliğini yapmakla beraber şahsi ızdıraplarımızı cevap vereceklerdir.

Fakat derginin ana hatlarını sizlerin yazıları şiirleri Anadolu'nun münzevî bir köşesinden bir sağlık memurunun kalemiyle ele alınan yazıları teşkil edecektir.

Dâvanın ehemmiyet ve kuvvetine, sizlerin ızdırap ve elemine aşına olduğuma inandığımdan bu dergiyi çıkarmak arzusunu ve ihtiyacını duydum (Bingöl, S. 1, s. 3)

Bir meslek dergisi olarak beklenildiği üzere sağlık memurlarının sorunlarını ele alan yazılar yayımlanırken edebiyat adına şiirler de yer kaplamaktadır.

Gerçek

“En Büyük Türk Adına” ithafıyla yayımlanan *Gerçek* “aylık fikir ve sanat dergisi” olarak yayın hayatına 15 Nisan 1945 yılında başlar. “Çıkarar” adıyla Süreyya Oral’ın, mesul müdürü olarak Şükrü Çankaya’nın adı geçer. 5. sayıdan itibaren sahibi Kemal Kuntay, umumî neşriyat müdürü Ebet Mahir Yalnız’dır. “Okurlarımıza” adlı yazıda; yurdun gerçek güzelliklerinin ortaya çıkarılması için okurlardan yardım istenir:

Hayat Felsefemizi, San’atımızı, İctimaiyatımızı beraberce
arayacak, kuracak ve tesbit edeceğiz.

Türklerin birbirinden ayrısı, gayrısı yoktur.

DİKKAT:

*Millî gerçeği, milli güzeli, milli dilimizle milli anlayış içinde
yaşatan her türlü yazı kabul olunur ve sıra ile neşredilir.*

*İsteyenlerin yazılarıyla beraber resimleri de konulur
(Gerçek, S. 1, İç kapak).*

Mustafa Namık Çankı, Süreyya Oral, Şükrü Çankaya, İhsan Akay, Miraç Katircioğlu yazılarıyla; Arif Nihat Asya, Ziya İlhan, Emin Ülgener, Kemal Kuntay da şiirleriyle dergide yer alan isimler arasındadır.

Gerçek Yolu

Şubat 1943’te yayın hayatına başlayan dergi tek sayı olarak kalmıştır. Bu bilgiye; *Gerçek* ile *Gerçek Yolu*’nun karıştırılmasından şikâyet eden *Gerçek* yönetiminin “Bizim *GERÇEK* dergimizin, bir sayı çıkıpta bir daha çıkmayan *GERÇEK YOLU* adlı dergi ile hiçbir alakası yoktur”(Gerçek, S. 2, s. 32) notundan ulaşıyoruz. Sahibi ve mesul müdürü Muvaffak Sâmî Onat, idare müdürü Mustafa Ferit Himmetgil’dir. Sanat ve estetik yazıları ve edebî eleştiriler dergide geniş yer kaplar. Mustafa Sâmî Onat, “Başlarken” adlı yazıyla derginin hedeflerini açıklar. Sanatın felsefeyle ve ideolojiyle olan ilişkisi üzerinde konuşan Onat, “Şu halde *Gerçek Yolu* niçin çıkıyor ve nasıl çıkacaktır?” sorusunu şu şekilde cevaplandırır:

Bu mecmua Türk milletinin ve Türk vatanının dünya millet ve memleketlerine olan üstünlüğü inancı üzerine kurulmuş bir sanatın, filozofi yardımı ile gerçek güzeli arama gayretinden doğmuştur. Bu itibarla gerçek güzele doğru yürüyen, büyük milletimiz ve sanatı adına gayret gösteren yazılara daima yer vereceğiz. Bizde yalnız bir tek (izm) bulamıyacaksınız. Fakat hudutsuz bir araştırma, düzenli bir gayret göreceksiniz (Onat, S. 1, s. 1).

Suut Kemal Yetkin, Baki Süha Ediboğlu, Kemal Bilbaşar, Ahmet Muhip Dırnas, Cahit Sıtkı Tarancı dergide şiir ve yazılarıyla görülen isimler arasındadır.

Gürbüz Türk Çocuğu¹⁰

Ekim 1926 tarihinde yayına başlayan *Gürbüz Türk Çocuğu*, Aralık 1938'teki 108. sayısı ile kapanır. Harf Devrimi'nden sonra yeni harflerle çıkar. Derginin sahibi Himâye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) başkanı Fuat (Umay), neşriyat müdürü sırasıyla Ali Vahid, Neşet Halil Atay olur. "Gürbüz Türk Çocuğu Niçin İntişar Ediyor?" başlıklı çıkış yazılarında sağlıklı kuvvetli bir nesil yetiştirmek arzusunda olduklarını belirtirler:

Mecmuamız birbirine sıkı münasebeti olan iki gaye ile çıkıyor:

1. Türk Çocuğu'nu gürbüz yetiştirmek;
2. Gürbüz çocuklardan kuvvetli, sağlam bir millet vücuda getirmek (Mecmua, S. 1, s. 1).

Ebeveynlere yönelik bir dergi iken yeni harflere geçtikten sonra çocuklara yönelik bir dergi olmaya başlar. *Gürbüz Türk Çocuğu*'nda ayrıca şiir, hikâye gibi türlere de yer verilir. Ahmet Rasim, Aka Gündüz, Ercüment Ekrem hikâyeleriyle; Celâl Sahir, Halide Nusret, Şükûfe Nihal şiirleriyle dergide görülen bazı isimlerdendir. Ayrıca dergide Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif, Aka Gündüz'ün çocuklara dair yazıları neşredilmiş, sinema ve tiyatro ile ilgili gelişmelerden de bahsedilmiştir.

10 Konar, E. (2003). *Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin İncelenmesi (1926-1928 Yılları)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Sarıkaya, M. (2012). Gürbüz Çocuk Yarışmaları. *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi*, 1, 201-224.

Görüş

Temmuz 1930'da çıkmaya başlayan *Görüş*, 4 Şubat 1932'deki 4. sayısıyla yayın dünyasından çekilmiştir. Derginin sahibi ve müdürü Ahmet Kutsi Tecer olmakla birlikte dergiyi Ahmet Hamdi Tanpınar ile birlikte çıkarmıştır¹¹. *Görüş*'te herhangi bir çıkış ya da kapanış yazısına rastlanmamıştır¹². Ahmet Hamdi Tanpınar, Suut Kemal Yetkin, Hilmi Ziya Ülken, Ahmet Kutsi Tecer, Şeyhzade Burhan gibi yazarların edebiyat, fikir ve sanat alanında yazıları ve bu yazarlardan Ahmet Kutsi Tecer ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirleri *Görüş*'ün sayfalarında yer alır. *Görüş*, sadece bir edebiyat dergisi olarak kalmamış; resim, müzik gibi sanat dallarına da eğilmiş, farklı disiplinlerden çeşitli yazıları sayfalarına taşımıştır.

Gürses Ankara

"Sanat, Edebiyat, Fikir Mecmuası" jeneriğiyle Şubat 1959'da ilk sayısını çıkaran *Gürses Ankara*, Millî Kütüphane kayıtlarına göre başka bir sayı çıkarmamıştır. "Niçin Çıkıyoruz" başlıklı yazıda Türk gençliğine faydalı olmak, Türk sanatına kendi gerçek çehresini kazandırmak amacıyla hareket edileceği söylenir (*Gürses*, S. 1, İç kapak).

Derginin sahibi ve mesul müdürü Erdoğan Sezgin'dir. Ahmet Sıtkı, Besim Atalay'ın şiirleri; Barlas Gökova'nın hikâyesi, Firuzan Aydonat'ın deneme yazısı dergide yer almıştır.

Hak

"Hukukî İçtimaî ve Edebî Aylık Dergi" jeneriğiyle 15 Şubat 1947'de yayına başlayan *Hak*'ı Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği çıkarmaktadır. 2. sayısında jeneriği "Hukukî ve İçtimaî Aylık Dergi" olurken 3. sayısında "Aylık Talebe Dergisi" şeklindedir. Dergideki ilk yazıyı kaleme alan Zeki Mesud

11 Ayrıntılı bilgi için bakınız: İnci, H. (2012). *Dünyam Ahmet Hamdi Tanpınar*. İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi Yayını, 42-43.

Yüce, S. (2015). *Görüş Mecmuası*, *Yeni Türk Edebiyatı*, 11 Nisan, 154-171.

12 Turan Alptekin'in hazırladığı *Bir Kültür, Bir İnsan* adlı çalışmada yer verilen Ahmet Hamdi Tanpınar'ın sözlerinden *Görüş*'ün neden kapatıldığına dair şu bilgiye ulaşırız: "Kutsi, Avrupa'dan yeni gelmişti. 1926'da geçirdiğim krizle 1932 arasında, Kutsi ile *Görüş* mecmuasını çıkardık; dört nüsha kadar. Burada kendi estetiğimizi anlatmak fırsatı bulduk. *Görüş*'ün beşinci sayısı, Goethe sayısı olacaktı. Goethe hakkında gelen yazıları basmamak için mecmuayı kapattık" (Alptekin, 2001, s. 42).

Alsan “Hak ve Vazife” adlı bu yazısında öğrencilerini kutlayıp derginin uzun ömürlü olmasını ve hakka hizmet etmesini diler (Alsan, S. 1, s. 1). Üçüncü sayıda *Hak Yazı* ve İdare Heyeti tarafından kaleme alınan “Programımız ve Gayemiz” başlıklı yazı, derginin amacını açıklayan çıkış yazısıdır, diyebiliriz. “İşte üçüncü sayısını bu gün çıkardığımız Hak dergisi asıl yolunu bulmuş ve bu yolda olgun ve şuurlu bir fikir organı olmayı isteyen, bunun için çalışan bir dergi olmuştur” (*Hak Yazı* ve İdare Heyeti, S. 3, s. 2) sözleri ile derginin asıl istenilen haline bu sayı ile ulaştığı belirtilir. Yine bu yazıda derginin jeneriğinde, yazı ve idare heyetinde yapılan değişiklikler üzerinde durulur. Yazı ve idare heyetine göre jeneriğinde de belirtildiği üzere bu sayıyla tam bir “talebe dergisi” haline getirilmiştir. Fakülte öğrencilerinin ve akademisyenlerin yazılarından oluşan dergide hukuk ve siyaset ağırlıklı yazılar dışında şiirler de mevcuttur.

Halk¹³

“Maarif Vekaleti tarafından halk için çıkarılır haftalık mecmua” jeneriğiyle yayın dünyasına merhaba diyen, 11 Şubat 1929-22 Haziran 1931 yılları arasında 124 sayı çıkan *Halk*, bir kültür-sanat dergisinden ziyade gazete niteliğindedir. Zira Millet Mekteplerine okuma yazma öğrenmeye gelenler için çıkarıldığı belirtilmiştir:

Bu mecmua Millet Mekteplerine devam ederek okuma yazma öğrenenler için çıkarılıyor. Mecmua şimdilik sekiz sayfa olarak çıkacak; ileride sayfası artırılacaktır. Yazıların halk için faydalı olmasına çok çalışılacaktır. Her nüshada bir haftalık havadis hulâsası ve haftanın en mühim meseleleri hakkında bir veya birkaç küçük makale ile hikâye, ilim ve fenlere dair istifadeli yazılar, ve gerek yazılara, gerek haftanın en ehemmiyetli vak’alarına ait bir çok resimler bulunacaktır (İmzasız, S. 1, s. 3).

Atatürk Dönemi’nin önemli bir yayın organı olan *Halk*’ta “Haftanın Havadis-i”, “Hikaye ve Masal”, “Sağlık Bilgileri”, “Memleket Haberleri”, “Vatanımızı Tanıyalım” gibi köşelerle halkı eğitici sosyal ve siyasi gelişmelerle ilgili

13 Bayındır Uluskan, S. (2006). Atatürk Döneminde Halk Terbiyesi ve Buna Dair Bir Yayın Örneği: *Halk Dergisi*. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları: İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi*, 5, 9, 189-207.

bilgiler verilir. Halkı sosyal ve kültürel düzeyde bilinçlendirmek amacı ağır basmıştır, bu sebeple entelektüel düzeyde yazılar yoktur. 1930'a kadar ünlü yazarlar yazılarıyla *Halk*'a destek verir. Kâzım Nami, Yusuf Ziya, Aka Gündüz *Halk*'i destekleyen bu yazarların başında gelir.

Harman

Harman, “Sanat-Edebiyat” dergisi olarak Mart 1943'te ilk sayısını çıkarmış ve 12 sayı sürerek Kasım 1946'da kapanmıştır. Derginin ilk üç sayısında sahibi ve neşriyat müdürü olarak Ulviye Uysal'ın adı gözükmektedir sonraki sayılarda sahibi değişerek Hakkı Bigeç olur. 4. sayıdan sonra ise sahibi aynı kalmış fakat neşriyat müdürlüğünde değişiklikler devam etmiştir.

Harman, 7. sayıdan itibaren “Sanat-Edebiyat-Aktüalite-Spor-Sinema” jeneriğiyle “Derleme Mecmuası” olur, başka gazete ve dergilerden aldığı yazıları sayfalarına taşır. 7. sayıdan önce şiirleriyle Mehmet Kemal, Belma Özdemir, Suat Taşer; hikâyeleriyle Şahap Sıtkı, Sabahattin Tahsin; deneme-eleştiri yazılarıyla Vâ-Nû, Peyami Safa, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Burhan Belge, Selâhattin Batu, Yaşar Nabi Nayır dergide görülen isimlerdendir.

Hasandağı

“Fikir-Sanat-Edebiyat Mecmuası” adı altında Ekim 1950'de yayın dünyasına adım atan *Hasandağı* Ağustos 1952'deki 12. sayısıyla kapanır. Derginin sahibi Aksaray Yardımlaşma Derneği adına sahibi Ahmet Kadioğlu, neşriyat müdürü Mehmet Altınsoy'dur.

“Başlarken” adlı çıkış yazısında derginin Aksaray ve Aksaray aracılığıyla memleketin kültürel kalkınması için çabalayacağı belirtilir:

(Hasandağı) memleketin tanınmış ilim, san'at ve fen adamları ile değerli şair ve münekkitlerinin iltifatlarına mazhar olmaya çalışarak onların kıymetli yazı ve şiirlerini neşretmek suretiyle memleketin kültürel kalkınmasının hadimi olacaktır. Bu suretle Türk topluluğunun bir parçası, ana yurdun bir köşesi olan Aksaray ve Aksaraylıların kalkınmasına hizmet ederken bütün olan Türk kültür âlemine de yararlı bir harekette bulunduğu ve onların da alâkasını çektiğine inanmaktadır. Bu sebeple mecmuamızda tamamen mahallî olacak yazılar yanında bütün bir milletin malı olan edebiyat, fikir ve san'at gibi geniş kültür âlemi ile ilgili

yazılar daha fazla yer alacaktır. Bu suretle bir Aksaray mahsulü olduğu kadar olgun ve dolgun yazılarıyla herkese hitap eden bir mecmua olarak Türk aydınlarının ellerine ulaşacaktır (*Hasandağı*, S. 1, ss. 3-13).

Muvaffak Sâmî Onat, Abidin Mümtaz Kısakürek, Nusret K. Otyam edebiyat üzerine yazılarıyla; İlhan Geçer, Murat Karaca, Halil Soyuer şiirleriyle; Tarık Günkurt, Mahmut V. Çakar hikâyeleriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır.

Hayat¹⁴

2 Aralık 1926-30 Aralık 1929 tarihleri arasında 146 sayı olarak yayımlanan *Hayat*, 146. sayıdan itibaren kitap şeklinde aylık olarak çıkmış fakat 1930 yılının Ocak ayından Mayıs'a kadar 5 sayı daha çıkarak kapanmıştır. Haftalık

14 Parlak, M. (1984). 1926-1930 Yılları Arasında Neşredilen Hayat Mecmuası'nın Hars ve Edebiyat Tarihimizdeki Yeri 1-2, *Millî Kültür*, 47, Aralık, 25-29/95.

Uçman, A. (1988). *Hayat. İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 17, ss. 12-14) İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları*.

Uçman, A. (2006). Dergiler Arasında: *Dergâh, Hayat, Ma'lûmât ve Bilgi Mecmuaları. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4, 7, 519-532.

Uçman, A. (1998). *Hayat Mecmuası Üzerine. Tarih ve Toplum*, 170, Şubat, 5-9.

Özpay, A. (1998). *Hayat Mecmuasındaki Sanat, Edebiyat ve Fikir Yazılarının Sınıflandırılması ve Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ayvaz, R. (2001). *Hayat Mecmuasındaki Edebi Metinlerin Latinizesi, İndeks*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Dalga, N. (2002). *Hayat Mecmuasındaki Fikri ve İlmi Makalelerinin İncelenmesi (1926-1927)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Güneş, M. (2004). *Hayat Mecmuasındaki Edebi Muhteva: Şiir ve Hikâye (1926-1929)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Avcı, E. (2005) *Hayat Dergisindeki Dil ve Edebiyat Yazılarının İncelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Demir, M. (2005). *Hayat Mecmuası Etrafında Gelişen Sanat Faaliyetleri C. 1*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Boyras, S. (2005). *Hayat Mecmuası Etrafında Edebi Faaliyetler C.3*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Durmuş, B. (2006). *Hayat Mecmuası Etrafındaki Fikri Faaliyetler*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Işık, Y. (2007). *Hayat Mecmuasının Eğitim Açısından İncelenmesi (1926-1930)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Şenses, O. (2008). *Hayat Mecmuası (4, 5, 6 Cilt ve Yeni Tertip) İnceleme, Tahlili Fihrist ve Seçme Metinler*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Cora, Z. R. (2010) *Hayat Mecmuası Analitik İndeksi ve İslâm Düşüncesi Açısından Tahlili*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

olarak yayın hayatına başlamış, 136. sayı ile birlikte 15 günde bir çıkmıştır. 76. sayıya kadar derginin mesul müdürü Mehmet Emin Erişirgil, 76-78. sayılarda Nâfi Atuf Kansu, 79. sayıdan sonra ise Faruk Nafiz Çamlıbel'dir.

Derginin Ankara ve İstanbul olmak üzere iki şehirde idarehanesi vardır. Mehmet Emin, ilk sayıdaki "Hayat Ne İçin Çıkıyor" yazısında derginin çıkış amacını aktarır. *Hayat*, yeni kurulan Cumhuriyet'in ihtiyacı olan güce sahip gençlerin yol göstericiliğini üstlenmektedir:

Her devirden ziyade bugünün gençliği hakiki bir ilimle mücehhez olmak mecburiyetindedir. Hayat, gençliğin ilme karşı muhabbetini artırmaya çalışacaktır... İlim denilen fakat hakikatte bazı malumat sahibi olan kimselerin aczi yüzünden bazı muhitlerde ilme karşı imtiyazsızlık uyandı. Hayat, hakiki müspet ilim zihniyetine karşı gençlikte hürmet uyandırmaya uğraşacak, hadisatı görmek, üzerinde düşünmek muhabbetini telkine çalışacaktır. Gayemiz birtakım mefhumları bilen değil, vakayı üzerinde düşünebilen kuvvetli münevver bir zümre görmektir. (Mehmet Emin, S.1, s. 1).

Hayat dergisi ilk iki yıl eski harflerle yayımlanmış, 1928 Harf İnkılabıyla Ağustos 1928'deki sayısında kısmen Latin harflerine de yer vermiş ve 105. sayıdan (29 Kasım 1929) itibaren tamamen Latin harflerine geçmiştir. *Hayat*'ta; şiirler, hikâyeler, tercüme metinler, edebiyat ve düşünce yazıları dışında tarih, güzel sanatlar, mimari, felsefe, sosyoloji, iktisat, hukuk gibi farklı disiplinlerden yazılar da vardır. Yayımlandığı üç yıl boyunca Atatürk inkılaplarına ve Cumhuriyet rejimine bağlılığıyla dikkat çekmiştir. Hayat, bu düşüncede yazılar yayımlamış dönemin ünlü isimlerini bir araya getirmiş bir kültür, sanat dergisidir:

Cumhuriyet devrinin sayı itibariyle en geniş yazar ve şair kadrosunda, bu dönemin modern düşünce ile milliyetçi görüşü bir arada benimsemiş seçkin şahsiyetleri ve memleketçi eğilimdeki sanatçıları bir araya getiren *Hayat* mecmuasının Batılı düşünceye açık tuttuğu sayfalarında Türk milli kültürünü ve tarihini yeni bir zihniyetle ele alıp işleyen yazılar da ön planda yer alır (Uçman, 2006, s. 522).

Mehmet Emin Erişirgil, Mehmet Fuat Köprülü, Avni Başman, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Mustafa Şekip Tunç, Nurullah Ataç, Nahit Sırrı Örik, Hasan Âli Yücel, Reşat Nuri Güntekin, Abdülhak Hâmid, Ali Canip, Sabri Esat Sıyavuşgil gibi devrin pek çok önemli isminin yazısı *Hayat*'ta yayımlanmıştır. Dergide yazar ve şairlerin ölüm yıldönümleri üzerine özel bölümler yer aldığı gibi 2. sayıda Faust üzerine özel bir ilave, 21. sayıda Ankara üzerine özel bir sayı, 92. sayıda ise “Kadın Özel Sayısı” hazırlanmıştır.

Hep Bu Topraktan

Nisan 1943'te yayın hayatına başlayan *Hep Bu Topraktan*'ın kurucusu olarak Vedat Nedim Tör'ün adı geçerken imtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü Kemal Zeki Gençosman'dır. Dört aylık olarak yayımlanan derginin 5. sayıda idarehanesi İstanbul olur. 6. sayının derginin son sayısı olduğu düşünülmektedir ki Millî Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde derginin başka bir sayısına rastlanmamıştır. Halk şairleri için özel sayfalar hazırlanırken âşıkların şiirlerine geniş yer verilir. Vedat Nedim Tör'ün kaleme aldığı üç bölümden oluşan uzun giriş yazısında, Türklerin Avrupa hayranlığı eleştirilirken Anadolu topraklarının kültürel zenginliğine değinilerek bu toprağın insanlarının “tarihi misyonunu kavrayarak taptaze bir Yeni doğuşun kaynağı” (Tör, S. 1, s. 8) olması gerektiği vurgulanır. Tör'e göre; dekoratif sanatlar, musiki, mimari millî değerlere göre yeniden düzenlenmeli, Türk örf ve ananelerini yaşatmalıdır. “Bu topraklar, ozanlar âşıklar diyarıdır” (Tör, S. 1, s. 10). Bu yüzden halk edebiyatı ürünlerine değer verilmelidir. Türk dili, “canlı, sesli, renkli ve en gizli içâlemini bile plastik bir şekilde ifade edebilen”(Tör, S. 1, s. 10) bir dildir bu yüzden Türk sanatçıları “bu toprakların insanını ve sanatını anlatan” eserlerle dilimizi ve edebiyatımızı dünya çapında hak ettiği yere ulaştırmalıdır. Tör, sanat ve edebiyat alanındaki gelişimlere sayfalarını açacaklarını “bir yeni yaratıcı çağın doğuşuna inananlar, *Hep bu topraktan*'ın yaprakları arasında buluşacaktır”(Tör, S. 1, s. 11) sözleriyle vurgular. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, Melâhat Özgü'nün, Falih Rıfkı Atay'ın yazıları, Samim Kocagöz'ün hikâyeleri yer alırken Cevdet Kudret, Bülent Ecevit, Cafer Pekmez gibi şairlerin şiirleri yayımlanmıştır.

Hep Gençlik

Mart 1930 tarihinde yayın hayatına başlayan *Hep Gençlik*, üç sayı sonra Mayıs 1930'da kapanmıştır. Derginin imtiyaz sahibi Genç Türk Edebiyatı Birliği, idare müdürü İbrahim Saffet, mesul müdürü ise Edip Alp Hilmi'dir.

Derginin “Solnes lö Konstrüktör” adındaki ilk yazısında gençlere sanat sahasında yer verilmesi, usta kalemlerce heveslerinin kırılmaması gerektiği üzerinde durulur, ancak derginin hedeflerine değinilmez (*Hep Gençlik*, S. 1, ss. 1-2). Dergide Ahmet Muhip, Hamit Macit, Ali Kemal, Behçet Kemal şiiirleriyle yer alan isimler arasındadır.

Hilâl

“Dinî-Ahlâki-İlmî-Edebî-Siyasî Aylık Mecmua” jeneriğiyle Kasım 1958’de yayın dünyasına adım atan *Hilâl* uzun soluklu bir dergidir. Millî Kütüphaneye kayıtlarına göre derginin son sayısı Ağustos-Eylül 1993’teki 368-369. sayıdır. Derginin sahibi Salih Özcan iken yazı işleri müdürü sürekli değışir. Salih Özcan önceleri yazı işleri müdürlüğü görevini de yürütürken daha sonraki sayılarda onun yerine Mustafa Egemen, Osman Zeki Yüksel, İsmail Kazdal gibi isimler gelir. *Hilâl* 1958’den 1980’e kadar Ankara’da çıkarken ilerleyen sayılarda idarehanesi Ankara’da olmak üzere yazışma adresi İstanbul’a taşınır. Ancak daha sonra da Ankara temsilciliğini bırakarak tamamıyla İstanbul’a geçer.

“Çıkarken” adlı çıkış yazılarında ideolojileri açıklanarak derginin bu ideolojiye nasıl hizmet edeceği özetlenir:

Bugün, bütün hürriyete susamış milletler, İslâmiyet’in beşeriyete getirdiği İlâhî kuvvet etrafında sarsılmaz bir ümitle birleşiyorlar; bütün mahkûm milletler, onun vahdaniyetinden müjdelere bekliyorlar. İslâmiyet, dünya sathında, hergün biraz daha kuvvetle anlaşılıyor, ve yaradılıştan en küçük bir vicdan hissesine sahip olanların dikkatlerini üzerine çekiyor. Akılı bunun sebeplerini aramazlık edemiyor. Onun içindir ki, susuzluktan çatlıyan bir dudağın tesliyet araması gibi, kendisini bu yolda tenvir edebilecek neşir organlarını bekliyor.

“Hilâl”i, bu ulvî gaye ile seferber ediyoruz. Dileriz ki ind-i İlâhîde hizmeti makbûl olur ve bütün beşeriyet muvacehesinde inanmış kimseler nezdinde ikbâl görür (*Hilâl*, S. 1, s. 2).

Dergi ağırlıklı olarak dinî içerikli yayınlara yer verse de kimi zaman daha sık kimi zaman çok az olmakla birlikte edebî ürünlere de sayfalarını açmıştır. Ali Nihat Tarlan’ın dinî yazıları, Nuri Pakdil ve Sezai Karakoç’un düşünce

yazıları dergide yayımlanır. Nurettin Topçu, Nahit Dinçer, Veli Nurioglu, Nevruz Yenigün edebiyatla ilgili yazılarıyla; Fevzi Aksoy, Şevket Bulut, Ömer Okçu, Mustafa Ruhi Şirin şiirleriyle; Alanur Teymur, Kâmil Gören, Hüseyin Bektaş hikâyeleriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır.

Hisar¹⁵

Mart 1950-Aralık 1980 tarihleri arasında faaliyet gösteren edebiyat dünyasının uzun soluklu dergilerinden biri olan *Hisar*'ın yayın dönemi ikiye ayrılır:

Mart 1950'de Ankara'da yayıma başlayan *Hisar* dergisinin ilk yayım dönemi Ocak 1957'de sona ermiştir. Bu yayım dönemi 6 yıl 11 ay sürmüştür ve 75 sayı çıkmıştır. Şubat 1957-Aralık 1963 arasında 7 yıl yayımına ara verilen derginin ikinci yayım dönemi; Ocak 1964'te başlamış ve Aralık 1980'de sona ermiştir. Bu yayım dönemi ise 17 yıl sürmüştür ve 202 sayı yayımlanmıştır. *Hisar*'ın iki yayım dönemi 23 yıl 11 ay sürmüştür ve toplam 277 sayı çıkmıştır (Emiroğlu, 2009, s. 1311).

Derginin uzun ömürlü olması dolayısıyla yazı kurulu, yayın müdürlüğü ve sahibi sürekli değişmiştir. I. yayın döneminde 63. sayıya kadar sahibi imzası altında Mehmet Çınarlı'nın adı geçerken 75. sayıya kadar sahipliğini Fehmi Özçelik yapmıştır. II. yayın döneminde ise farklı aralıklarla Nezihe Bayman, Metin Nuri Samancı, Mehmet Çınarlı, Osman Çınarlı, Zehra Kenarlı sırasıyla derginin sahipliğini üstlenir. *Hisar*'ın sorumlu müdürü olarak İlhan Geçer'in adı geçerken daha sonra Nevzat Yalçın, Müşerref Yılmaz, Setenay Batu sorumlu müdür görevinde bulunan diğer isimlerdendir (Emiroğlu, 2007, ss. 114-115). 33. sayıda yazı kurulunun listesi verilmeye başlanır. Bu listede derginin kurucuları arasında Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Sâmanoğlu, O. Fehmi Özçelik'in adı geçer. Sonraki sayılarda bazı isimler derginin yazı kurulundan ayrılırken Suat Uzer, Mustafa Necati Karaer, Nevzat Yalçın gibi yeni isimler yazı kuruluna dâhil olacaktır (Emiroğlu, 2007, s. 116). Bunların dışında Tarık Buğra, Feyzi Halıcı, Yavuz

15 Emiroğlu, Ö. (2007). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Emiroğlu, Ö. (2009). Kaynağını Gelenekten Alan Hisarcılar. *Turkish Studies*, 4, 1-2, Kış, 1309-1331.

Bülent Bâkiler, Bekir Sıtkı Erdoğan, Emine Işınsu, Nüzhet Erman, Turgut Özakman dergide ürünleriyle yer alan isimler arasındadır.

Hisar, Garip'in kötü taklitlerine, şairanelikten uzak şiir anlayışına karşı geleneği savunan genç şairlerin Mehmet Çınarlı önderliğinde biraraya geleerek oluşturdukları bir edebiyat dergisidir:

Ankara'da çeşitli sanat toplantılarında ve Ankara Halkevi'nde 1947-1949 arasında düzenlenen şiir günlerinde birbiriyle tanışma imkânı bulan pek çok memur-öğrenci genç edebiyatçılar, sanat ve edebiyatta ortak görüşler etrafında birleşerek *Hisar* Topluluğu'nu oluştururlar. Görüşlerini ortaya koyabilmek için de bir dergi çıkarmaya karar verirler (Emiroğlu, 2007, s. 42).

Hisarcıların “okuyucuyu kararında serbest bırakmak” düşüncesiyle beyanname yayımlamaması dolayısıyla “sanat görüşleri netleşmemiş bir topluluk” olarak nitelendirilmişler, ancak 17 yıl sonra bir radyo programında ilkelerini açıklamışlardır (Emiroğlu, 2009, s. 1313).

İleri Yurt

1 Nisan 1945'te “aylık kültür dergisi” olarak yayın hayatına başlayan *İleri Yurt*'un kurucuları Selâhattin Benli, Ragıp Gerçeker, Hicri Sezen, Zihni Taşkıran'dır. Derginin sahibi imzası altında Zihni Taşkıran'ın, umumî neşriyat müdürü Hicri Sezen'in adı varken 11. sayıda imtiyaz sahibi ve neşriyat müdürü Selâhattin Benli olur. Dergi 5. sayıdan (Ağustos-Eylül 1945) itibaren iki sayı birlikte iki aylık olarak çıkar. Son sayı olan 11. sayı ise Aralık 1945-Mayıs 1946 olarak uzun bir periyoda işaret eder. Bu sayı “Çalışkan Olmalıyız” adlı çıkış yazısında Hicri Sezen, derginin vizyonu ve misyonuyla, fikrî alt yapısıyla ilgili bilgiler verir. Çalışmanın önemi vurgulanırken derginin Atatürkçü bir yayın politikası izleyeceği bu yazı ile ortaya konulmaktadır:

İleri Yurt ülküsünün ışığı altında manevi kıymetlerimizi harekete getirmeli; liyakatı ve mes'uliyet duygusunu şahsımızda toplayarak çalışmalıyız. Ülkümüzün doğruluğuna ve faydasına inanmalı ve her türlü şahsî menfaat ve kaygılardan uzak olarak, kudretimizi bu ülkünün potasında verimli kılmalıyız. Büyük Atatürk: ‘tek bir şeye ihtiyacımız vardır:

Çalışkan olmak. Servet ve onun neticeyi tabiyesi olan refah ve saadet yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır' demişti.

Bu söze ve devamıza inanalım. İnanarak çalışalım. O zaman yurdumuz 'İleri Yurt' olacaktır (Sezen, S. 1, s. 1).

Sanat ve edebiyat yazılarıyla birlikte sosyoloji, hukuk, politika yazıları da derginin sayfalarına taşınmıştır. "Kitap Rafı" adlı bölümde kitap tanıtımları yapılmıştır. Osman Şükrü Harputlu, Bahaettin Ögel, Ragıp Gerçekler, İbrahim Zeki Burdurlu, Baki Süha Ediboğlu, Halil İnalıcık, Ömer Bedrettin Uşaklı, Remzi Oğuz Arık, Behçet Kemal Çağlar yazılarıyla; Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Tahsin Teoman, Munis Faik Ozansoy, Kemal Or, Ceyhun Atuf Kansu, Halil Soyuer, Nüzhet Erman, Necati Cumalı, Osman Atilla şiirleriyle dergide yer alan isimler arasındadır.

İnkılâp Gençliği (Devrim Gençliği)

İnkılâp Gençliği, 1 Temmuz 1952 yılında "aylık fikir ve san'at dergisi" sıfatıyla yayımlanmaya başlanır. "Türkiye Millî Talebe Federasyonu adına" genel başkan olarak Ali İhsan Çelikkan'ın imzası görülürken yazı işleri müdürü Mustafa Kemal Palaoğlu'dur. 2. sayıdan itibaren yazı işleri müdürü görevini Bozkurt Benderlioğlu üstlenmiştir. 22-23. sayıyla birlikte sahibi imzası altında -yine Türkiye Millî Talebe Federasyonu adına- Vahit Yılmaz'ın adı bulunurken yazı işleri müdürü Yekta Güngör Özden olmuştur. "Çıkarken" adlı çıkış yazısında Atatürk'ün inkılâplarının izinde yürüyeceklerini söyleyerek derginin hedeflerini açıklarlar:

Yüksek tahsil gençliğini şerefle temsil eden Türkiye Millî Talebe Federasyonu, sayfalarında Atatürk sevgisinin ve devrim ruhunun bayraklaştığı bir dergi çıkarırken, yapıcı ve ileri bir ruhla hareket ettiğine kaniidir. Atatürk devrimlerinin büyük değeri, milletimize taze ve canlı müesseseleriyle kazandırdığı, örnek medeniyet nizamında aranmalıdır. Durmadan çöken bir imparatorluğun harabisinde zinde ve kuvvetli bir Türk devleti kurmanın sırrını bulan büyük insanı sevmek gençlik olarak boynumuzun borcudur. Onu sadece kahraman bir asker olarak, muzaffer bir komutan olarak değil Türkü ümmet anlayışından, millet fikrine yükselten

eşsiz bir inkılâpçı olarak anıyor ve bağrımıza basıyoruz. (...)
Dergimiz; Türk millî bünyesinin iki can düşmanı komünizm ve irtica ile yılmadan savaşacaktır (İmzasız, S. 1, s. 2).

Atatürkçü Türk gençliğinin heyecanlı, vatansever ve fedakâr karakteri ile inkılâpların koruyucusu olacağı vurgulanır. Gençlik dergisi olduğu her fırsatta söylenerek genç imzalardan yazılar beklenir. 7. sayısından (1 Ocak 1953) itibaren derginin adı *Devrim Gençliği* olur. “Dergiler Arasında”, “Geçen Ayın San’at Olayları” sayfalarıyla aylık kültür-sanat değerlendirmeleri yapılmıştır. Enver Ziya Karal, Nurullah Ataç, Melâhat Özgü, Onat Kutlar, Faruk Nafiz Çamlıbel, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ruşen Eşref Ünaydın, Mustafa Necati Karaer, İbrahim Zeki Burdurlu, Selâhattin Batu, Orhan Şaik Gökay, Necmettin Halil Onan, Halide Nusret Zorlutuna, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Ercüment Ekrem Talu, Cahit Külebi, Gülten Akın gibi tanınmış isimler dergide yazı ve şiirlerini yayımlamıştır.

Kadın Dünyası

“Moda Ve Aile Dergisi” olarak 31 Mayıs 1958’de yayın hayatına başlayan dergi, sahibi Bülent Sokullu, yazı işleri müdürü Seyfi Özgen’dir. Giriş yazısında derginin sayfalarının geniş bir bölümü modaya ayrılmıştır, çünkü bu tarz bir derginin ihtiyaç olduğu düşünülmektedir:

Birincisi, giyim-kuşamın kadının hayatındaki ehemmiyetli mevkiini pek iyi bilmemiz, ikincisi ise şimdiye kadar memleketimizde bir moda dergisinin çıkarılmamış olmasıdır.. Nitekim yabancı moda mecmualarının o dili bilmeyen hanımlarımız tarafından bile alınması, hattâ evlerde koleksiyonlarının yapılması, bu sahadaki ihtiyacı açıkça göstermektedir (*Kadın Dünyası*, S. 1, s. 2)

Moda dışında sosyal içerikli yazılar da yer kaplar dergide. Okuyuculardan gelecek mektuplar aracılığıyla derginin sosyal meselelere, sinemaya, kültür ve sanat sayfalarına daha çok yer ayıracağı söylenir. 31 Temmuz 1958 tarihli 5. sayı derginin Millî Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nden ulaştığımız son sayısıdır. Ancak kültür-sanat sayfaları gittikçe azalmış, moda, magazin, eğlence sayfaları ağırlık kazanmıştır. Mükerrerem Kâmil Su, Seyfi Özgen hikâyeleriyle; Metin And, Hasan Âli Yücel gibi yazarlar da yazılarıyla dergide yer almıştır.

Kadro¹⁶

Yakup Kadri'nin imtiyaz sahibi, Vedat Nedim'in neşriyat müdürü olarak 23 Ocak 1932'de yayın hayatına başlayan *Kadro*, 36 sayılı ömründen sonra Aralık 1934'te kapanmıştır. Derginin çıkış amacı cumhuriyet ideolojisini ve Atatürk inkılâplarını anlatmaktır. *Kadro*'nun amacı çıkış yazısında da şu cümlelerle özetlenir:

Hülâsa; Cihanın bin bir çeşit hadisata gebe olan bugünkü esrarengiz gidişi içinde, mukadderatını kendi inkılâbının mukadderatına bağlayan inkılâp neslimizin muhtaç odluğu inkılâp şevkini her zaman uyanık tutmak ve inkılâbımızın bir bakışta idrakimizi durdurur gibi görünen coşkun ve mürekkep cereyanına daima hâkim kalabilmek için, onun prensiplerini hududu muayyen kriteriyumlar şeklinde bilme, benimsemeye ve benimsetmeye mecburuz.

KADRO BUNUN İÇİN ÇIKIYOR (İmzasız, S. 1, s. 3).

Derginin çıkış yazısında Şevket Süreyya Aydemir'in imzası bulunmama-
kla birlikte birçok kaynak bu yazıyı Aydemir'in yazdığını göstermektedir¹⁷.
Kendisi de *Tek Adam* adlı eserinde *Kadro* dergisinin çıkış amacını şöyle
açıklamaktadır:

Öyle görünüyor ki biz Türkiye'de bir inkılâp gerçeği ile
karşı karşıyayız; ama bir inkılâp nazariyesi ve felsefesi ile

16 Sulu, N. (2009). *Cumhuriyet'in Kuruluş Yıllarında Kadro ve Ülkü Dergilerinin Temsiliyeti ve İşlevleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Karataş, E. ve Yıldız, İ. (2010). Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Kadro Dergisindeki Yazıları ve Kadro Dergisinin Ankara Romanına Yansımaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 14, Güz, 276-289.

Oğuzhan, A. İ. (2011). *Cumhuriyet İdeolojisinin Oluşmasında Kadro Dergisi ve Kadro Hareketinin Rolü*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Uslu, A. (2012). Kadro Dergisi Dil ve Edebiyat Anlayışı, *Turkish Studies*, 7, 2, Bahar, 1103-1114.

Varlı, A. (2012). Kadro Dergisi Üzerine Bir İnceleme 'Milli İktisat'tan Devletçiliğe. *Öneri*, 10, 37, 167-174.

17 Söz konusu kaynaklardan birinde şu bilgi verilir: "*Kadro* dergisinin başyazıları Kadro başlığı ile genellikle Şevket Süreyya Aydemir tarafından kaleme alınmıştır. Şevket Süreyya tarafından kaleme alınan başyazılarda isim belirtilmemiş, farklı bir yazar tarafından kaleme alınan başyazılarda yazarın ismi belirtilmiştir" (Uslu, 2012, s. 1105).

karşı karşıya değiliz. Mademki bir inkılâp vardır, o halde bu inkılâbın bir izahı olmalıdır... Nitekim bir aydın kadro, hem de Mustafa Kemal'in hayatında ve onun gözleri önünde, gene de Türk inkılâbının ideolojisini kendi açısından derlemek, aydınlatmak ve terkip etmek çabasına girmiştir. Bu hareket, Kadro hareketidir (Aydemir, 2009, s. 45).

Alparslan Nas, *Değirmen* dergisinin "Yüzyılın Dergileri: 1900-2000" özel sayısında yayımlanan "*Kadro* Dergisi ve Kadrocular" yazısında *Kadro* için temelde bir düşünce dergisi olduğunu ekonomiden politikaya, kültürden politikaya dair çeşitli yazılar yayımlandığını belirtir (Nas, 2012, ss. 34-38). Siyasi yönü ağır basan bir dergi olan *Kadro*'da dil ve edebiyat yazılarına da yer verilmiştir. Dergide Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya Aydemir, İbrahim Necmi'nin dil üzerine yazıları yayımlarken Yakup Kadri'nin edebiyat üzerine yazıları da yer alır.

Kalecik

1 Ocak 1942 tarihinde "Aylık Edebî Halk Mecmuasıdır" jeneriğiyle yayın dünyasına adım atan *Kalecik*, ancak iki sayı çıkabilmiş, 1 Şubat 1942'de kapanmıştır. "Sayın Okuyucularımıza" adlı çıkış yazılarında gayelerini şu şekilde açıklarlar:

Mecmuamız siyasetten uzak yalnız Kalecikli ve Kalecik için çalışacak, halkı yazacak, millî zaferleri terennüm edecek, sayfalarında Mehmetçiğin, senin asil kahramanların destanını anlatacak, bir lokma ekmek için dağları yaran Türk delikanlısını sayfalarına geçirecek, volkanlaşan en büyük heyecanları, harp hatıralarını zafer ve kahramanlık menkıbelerini şiir ve hikâye halinde sunacaktır. (İmzasız, S. 1, s. 1).

Ekrem İncesu, Fikret Ferhan şiirleriyle; Galip Kan hikâyeleriyle dergide görülen isimlerdendir.

Kalem

15 Mart 1938- 1 Haziran 1939 tarihleri arasında 13 sayı yayımlanmıştır. "Aylık Sanat ve Edebiyat Mecmuası" jeneriğiyle çıkan *Kalem*'in Millî Kütüphane'de 7, Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde ise 12 sayısı mevcuttur. *Kalem*'in imtiyaz sahibi İlyas Sinal, yazı işleri müdürü Mustafa Nihat Özön'dür.

Ahmet Kutsi Tecer, Suut Kemal Yetkin, Mustafa Nihat Özön, Hüseyin Namık Orkun, Melâhat Özgü, Nurullah Ataç, Baha Dürder, Orhan Burian, Hasan Âli Yücel, İsmail Hakkı Tonguç, Server İskit yazılarıyla; Ahmet Kutsi Tecer, Ali Mümtaz Arolat'ın şiirleriyle dergide yer almıştır. Yine dergide Maupassant, Emile Zola gibi yazarların yazılarından da çevirilere yer verilir. Sanat, felsefe, halk bilimi ve estetik yazıları, kitap tanıtımları ve tefrika piyesler ağırlıktadır.

Kaynak¹⁸

Ocak 1948-Haziran 1956 tarihleri arasında 113 sayı çıkmış olan *Kaynak*'ın sahibi Avni Dökmeci, yazı işleri müdürü Turhan Dökmeci'dir. Salt şiir ve şiir sorunlarını işler. Turhan Dökmeci, 20. sayıdan sonra yazı işleri müdürlüğünü bırakmıştır. İlk sayılarda "Aylık Şiir Dergisi" olarak çıkarken 53. sayıdan itibaren "on beş günlük sanat dergisi" başlığıyla çıkmaya başlar.

Kaynak, modern şiirden yana olduğunu "BUGÜNÜN TÜRK ŞİİRİ DÜNDEN ÜSTÜNDÜR. Bu gerçeği dergimizin sayfalarında görebilirsiniz" (*Kaynak*, S. 1, kapak) sloganıyla da gösterir. 1950 Kuşağı'na mensup hemen hemen bütün şairlerin şiirlerini yayımlarken Dünya şiirinden de örnekler verir. Dergi, daha ilk sayısında nasıl bir anlayışa sahip olacağını bildiren bir yazı yayımlar:

Kemalist dünya çapında her fikre saygı gösterir, fikirlerimizde saygı gösterilmesini bekleriz. Kemalizmi, ister şahıs ismi olarak alalım, ister kelimenin manâsı bakımından değerlendirelim, yolumuzun ışığı addediyoruz: Bizi aydınlatacak olan Atatürk ve olgunluktur... (Dökmeci, S. 1, s. 3).

Mustafa Şerif Onaran, *Kaynak* dergisinin dönemi içerisindeki önemini şöyle anlatır:

Her ne kadar 'Sanat Dergisi' kimliğiyle edebiyatın değişik alanlarına yayılmış olsa da, *Kaynak*, hep şiir dergisi izlenimi bırakmıştır. Yayımlarını sürdürdüğü 9 yıl içinde yüzlerce ozan yer almıştır *Kaynak*'ta. Bu ozanlar arasında ünlüler de vardı, ünsüzler de. Çağdaş edebiyatı umut ışığıyla aydınlatanlar da vardı, gelenekçi şiiri sürdürenler de (Onaran, 2005, s. 60).

18 Onaran, M. Ş. (2005). Ölü Ozanlar Dergisi: *Kaynak*, *Varlık*, 1170, Mart, 14.

Kapan Ay, L. (2007). *Kaynak Dergisi Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

25. sayıdan itibaren salt şiir dergisi olmaktan sıyrılarak Tarık Dursun K., Fakir Baykurt, Muzaffer Buyrukçu, İlhan Tarus gibi yazarların da hikâyecilerinin yer verilmeye başlanır. *Kaynak* kapandığı yıl olan 1955'e kadar hikâye türüne önem vermeye devam eder, dahası 1950 Kuşağı hikâyecilerinin de sesi olur.

İlhan Berk, Attilâ İlhan, Turgut Uyar, Salah Birsal, Ceyhun Atuf Kansu, Ümit Yaşar Oğuzcan, Edip Cansever, Ahmet Muhip Dıranas, Can Yücel, Cahit Külebi, Ali Püsküllüoğlu gibi pek çok ünlü şairin şiirleri dergide yayımlanır. Turgut Uyar'ı Türk edebiyatına kazandıran *Kaynak*, *Mavi*'ye giden yolu açmış, Attilâ İlhan'ın eleştirmen ve şair kimliğinin oluşumunda önemli katkı sağlamıştır (Doğan, 2008, s. 38).

Kazgan

Elimize geçen ilk sayısı 1947 yılına aittir, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencilerinin hazırladığı karikatür ve eğlence sayfalarından oluşan, Mülkiye'nin simgelerinden biri olan *Kazgan*, halen yayımlanan bir mizah dergisidir. 1947 tarihli sayısında "S. B. O. 1946-1947 Devresi Son Sınıfının Özel Veda Kazgan'ı" yazarken 1948 tarihli sayısının jeneriğinde "Sıkışık Zamanlarda Çıkan Mizah Gazetesi" yazmaktadır. Yine 1948 tarihli sayının önsözünde " 'Kazgan' Mülkiyelilerin -senelerden beri, mukaddes bir emanet gibi, büyükten küçüğe, mezundan talebeye, devredilerek yaşatılan- mizah mecmuasıdır" (Kazgancılar, 1948, s. 1) denilir ve buradan derginin daha önceki yıllarda da çıktığı anlaşılmaktadır, ancak bahsedildiği üzere "yilda üç dört defa teksir makinelerinde basılarak dağıtılmakta ol[duğundan]" (Kazgancılar, 1948, s. 1) kütüphanelerde bu sayılar yoktur¹⁹. İlk sayılarda belirli bir numaralandırma sistemi ve yayımlanma tarihi açısından belirli bir zaman aralığı verilmemiştir. Bir anı kitapçığı şeklinde hazırlanıp amatör olarak çoğaltılırken ilk derli toplu bir dergi haline gelerek matbaada basılışı da atıfta bulunduğumuz 1948 tarihli sayıdır. Bu sayı da sahibi "Saksağan",

19 Bu derginin sayıları Milli Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde eksiktir. Kısa bir zaman önce Mülkiyeliler Birliği tarafından (<http://mulkiye.org.tr/kazgan-dergi/>) sitesine yüklendiğinden en geniş şekilde bu sitede bulunmaktadır. Burada da ilk sayı 1947 yılına aittir ve "Şu an sitemizde Siyasal Bilgiler Fakültesi Kütüphanesi ve Mülkiyeliler Birliği arşivlerinde olan tüm Kazganlar yer almakta, ancak arşivlerde olmayan bazı Kazganlara ise maalesef ulaşamamıştır. Eğer, elinizde ulaşamadığınız Kazganlar var ise camiamız ile paylaşabilmemiz için destek ve katkılarınızı bekliyoruz" (<http://mulkiye.org.tr/kazgan-bolumu-kullanima-acildi/>) denilerek derginin bulunmayan eksik sayıları için okuyuculardan yardım istenmektedir.

yazı işleri müdürü “Kazan”dır. Zaman içerisinde farklı takma isimlerle Mülkiyeli öğrenciler sahibi ve yazı işleri müdürü imzası altında dergiye katkıda bulunacaktır.

Derginin yazarları takma isimlerle yazılarını, şiirlerini, hikâyelerini, karikatürlerini yayımlamıştır. Bilindiği üzere Mülkiyeli şair ve yazarların ürünleri de burada yayımlanmıştır ki bunlardan birisi de Cemal Süreya’dır, hem ilk şiirlerini -*Mülkiye*’den sonra- burada yayımlamış hem de *Kazgan*’ın yöneticiliğini yapmıştır²⁰. Mülkiyeli hocalarla, derslerle ilgili espriler, sosyal ve siyasi olaylarla ilgili mizahî yorumlar derginin ana çerçevesini oluşturur.

Kızılay Gençlik Dergisi

Kızılay Gençlik Dergisi, Nisan 1953’te başladığı yayın hayatına Ekim 1953’teki 3. sayısı ile veda etmesine rağmen daha sonra *Genç Ay* adıyla çıkar. Derginin sahibi Kızılay Derneği, neşriyat müdürü Nedim Arbut’tur. Derginin “Bu Dergi” isimli çıkış yazısında ne amaçla çıktıkları bir manzumeyle açıklanmıştır:

Kızılay’a üye olan
Çocukların dergisidir
Bir Pul bile almış olsan
Kızılay’ın üyesidir.
Bu dergiyi okuyarak
Birçok bilgi alacaksın
Hem de yavrum Kızılay’a
Yardım etmiş olacaksın (İmzasız, S 1, s. 1)

Dergide daha çok ilkökul öğretmenlerinin şiirlerine yer verilmiştir. M. Baranok, Hüseyin Demirkol’u bunlara örnek olarak gösterebiliriz. Dergi daha sonra içeriğini tamamen değiştirerek *Genç Ay* adıyla çıkmıştır.

Kopuz

Nisan 1956-Ekim 1956 tarihleri arasında 7 sayı çıkan *Kopuz*’un sahibi ve yazı işleri müdürü Latif Gökçek, sekreteri ise Yavuz Bülent Bâkiler’dir. *Kopuz* “Aylık San’at-Fikir-Ülkü Dergisi” jeneriğiyle çıkar. Dergi 7 sayılık periyodunda kimi zaman iki ayda bir çıkarken kimi zaman ise hiç yayımlanmamıştır.

20 Ayrıntılı bilgi için bakınız: Cemal Süreya (1996). *Günler*, İstanbul: YKY, 37.

“Şahsiyetsizlik” adlı yazıda politik görüşlerini vurgulayan dergi, Batı medeniyetine hayran kalarak millî değerlerini unutan aydın kesimi hedef alır (*Kopuz*, S. 1, s. 3). Ancak bu yazıda derginin çıkış amacı ve kültür ve sanat hayatımızda yapmak istediği şeyler üzerinde durulmaz.

Milliyetçi çizgide bir dergi olan *Kopuz*, düşünsel yazıların yanında şiir-lere de sayfalarını açmıştır. Feyzi Halıcı, Mehmet Zeki Akdağ, Yavuz Bülent Bâkiler şiirleriyle dergide görülen şairlerdendir.

Kor²¹

Nisan 1932'de “Aylık edebiyat ve san'at mecmuası” olarak yayın hayatına başlayan *Kor* yalnızca bir sayı çıkmıştır. Derginin imtiyaz sahibi Fuat Tayyip, neşriyat müdürü Osman Hulûsi'dir. Ahmet Muhip, Reşat Cemal, Faruk Mümtaz, Baha Fevzi şiirleriyle; Yusuf Kenan, Osman Hulûsi, Sehap Nafiz hikâyeleriyle dergide görülen isimlerdendir.

Koruk

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği adına çıkan *Koruk*'un ilk sayısı Millî Kütüphane kayıtlarına göre “10/1” şeklinde gösterilir. Bundan hareketle derginin daha evvel 10 sayı çıktığı ve ardından yeniden yayın hayatına döndüğü hükmüne varabiliriz. Millî Kütüphane'deki “10/1” ibaresinin yanında da derginin üçüncü yılı olduğu belirtilir. Üç yıldır çıkmakta olan derginin bu yeni ilk sayısı 1 Şubat 1949 tarihindedir. *Koruk*'un neden daha önceki sayılarının Millî Kütüphane'de olmadığı sorusuna derginin çıkış yazısında “Bugüne kadar fakülte hudutları dışına çıkamayan dergimiz” ifadesi gerekli cevabı vermektedir. *Koruk* dışarı açılmaya karar verdikten sonra daha tanınan bir dergi olmuştur diyebiliriz. “Yolumuz Köy, Davamız Köylü” jeneriğiyle çıkan derginin çıkış yazısındaki “KORUK yarının ziraat hamlelerini başarmıya hazırlanan idealist insanların akıncılığını yapabilecek bir organ olmayı gaye edinmiştir” (İmzasız, S. 10/1, s. 3) cümlesiyle yayın amaçlarını ortaya koymuşlardır. Millî Kütüphane kayıtlarına göre dergi Temmuz 1969'da yayın dünyasından çekilir.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği adına çıkan dergi Muhittin Özçopur, Rauf Yamanoglu, İsmet Leblebicioğlu gibi birçok isim yazı işleri müdürlüğüne gelmiştir, benzer şekilde neşriyat müdürleri de sık

21 *Kor* dergisi için bakınız: Parlatır, İ. (1992). Fuat Bayramoğlu ile Anılarda... (I. Bölüm). *Türk Dili: Dil ve Edebiyat Dergisi*, 484, Nisan, 877-884.

sık değişmiştir. Bir ziraat dergisi olan *Koruk*'ta edebiyata da yer verilmiş, hemen her sayısında şiirler ya da hikâyeler yayımlanmış, bazı sayılardaysa dergi, sayfalarını edebiyat incelemelerine ayırmıştır. Muhittin Özçopur, Adnan Astekin, Seyfettin Başçılilar şiirleriyle, hikâyeleriyle dergide ürünleri çıkan yazarlardan/şairlerden birkaçıdır. Bununla birlikte 1950'li yılların ortalarında edebiyata biraz daha yer açan *Koruk*'ta Can Yücel, Mehmet Çınarlı, Ahmet Kutsi Tecer'in deneme/inceleme yazıları, Gülten Akın, Bekir Sıtkı Erdoğan ve Orhan Asena'nın şiirleri görülür.

Kök

Haziran 1943'te "aylık kültür dergisi" olarak yayın hayatına başlayan *Kök*, bir daha yayımlanmamış, tek sayı olarak kalmıştır. Çıkış yazısında ekonomik ve kültürel anlamda gelişmiş olan Batı ele alınmış, 1. Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı'nın Batı karşısında almış olduğu tutum ve Batı'yı tamamen reddedenler ile ona tapanların akıbeti değerlendirilmiştir. Batı'nın ekonomik gücü üzerinde durulmuş, sanayileşme ile medeniyet arasındaki ilişki hakkında konuşulmuştur. Dergiyi çıkaranlar kör bir şekilde medeniyet düşmanlığı yapmak amacıyla değildirler, medeniyetin dayandığı temel ilkelerin millet haklarını yıkmasını önlemek isterler. Medeniyeti belli bir insan topluluğunun eseri olarak görmeyerek "insanlığın müşterek eseri" olarak adlandırırılar. Millî kültürler reddedilerek değil, zenginleştirilerek medeniyet gelişir. Yazarlara göre Garp en son ve en mükemmel medeniyet değildir, milletçe çalışılırsa, sorunların üstesinden gelinirse "bütün insanlığa mal olabilecek üstün bir kültür yarat[ılabilir]". Millî kültürün önemine vurgu yapılan yazıda, Türk milletinin disiplini ile ülkeyi hak ettiği seviyeye ulaştıracığı düşünülür, zira gençlik büyük umut vermektedir:

Disiplin üzerinde ısrarımız, Anadolu tarihini dünyanın bu kısmındaki devletin diğer devletlere nazaran daha ziyade maruz bulunduğu tehlikeye karşı koyabilmesi için üstün bir kültür sahibi olması kadar disiplinli bir kitle halinde bulunması zaruriliğini göstermesinden gelmektedir.

Biz her şeye rağmen, her vakit mustakil yaşamayı becerebilmiş, doğruyu, iyiyi ve güzeli daima ayırdetmiş ve sevmiş bir halkla, çünkü ihtiyar kütükten ayrı olmıyarak onun üzerinde filiz vermiş, gözü pek ve ileride olan bugünkü gençlikle umutluyuz (*Kök*, S. 1, s. 4).

tanıtılır. “Güzel Yurdumuzu Tanıyalım” sayfasında her ay ülkenin bir şehrinin tanıtımı yapılır.

Dergi, ikinci yayın döneminde de ilk döneminde olduğu gibi ücretsiz dağıtılmaya devam eder. Bu yayın dönemindeki “Başlarken” adlı çıkış yazısıyla yayımlayanlar amacını şu cümlelerle ortaya koyar: “Türkiye İş Bankası neden böyle bir dergi çıkarmaya gereksinme duydu? Daha doğru bir deyişle, ‘KUMBARA’ niçin çıkıyor? Bu derginin amacı nedir? Kuşkusuz ‘KUMBARA’ ilk önce, siz geleceğin büyüklerini, yöneticilerini yetiştirmek, eğitmek istiyor” (KUMBARA, S. 1, s. 1)

Kumbara ikinci yayın döneminin ilk yıllarında önemli imzaların ürünlerine yer veren bir dergiyken daha sonra dergide bu imzalara pek rastlanmaz. Dergide Yaşar Kemal, Adnan Özyalçınar, Fakir Baykurt, Zeyyat Selimoğlu, Demirtaş Ceyhun, Tarık Dursun K. dergide hikâyeleriyle görülen isimlerdendir.

Küçük Asya (Yeni Küçük Asya)

25 Ocak 1952 tarihinde yayın hayatına başlayan *Küçük Asya*, üçüncü sayısıyla birlikte *Yeni Küçük Asya* adını alır. Derginin sadece ismi değişmez, sahibi ve yazı işleri müdürü de mütemadiyen değişir. *Yeni Küçük Asya*’nın “Küçük Asya” adıyla çıktığı ilk iki sayısındaki sahipleri Füzun Rıza Acuner, Faruk Hami Tosuner, yazı işleri müdürü ise Füzun Rıza Acuner’dir. Ancak 3. sayı ile birlikte hem sahibi hem de yazı işleri müdürü Füzun Rıza Acuner olur. *Değirmen Edebiyat ve Düşünce Dergisi*’nin dergiler üzerine hazırladığı özel sayı olan *Yüzyılın Dergileri 1900-2000*’de İlyas Dirin, *Yeni Küçük Asya*’nın 59 sayı çıktığı ve Aralık 1956’da bittiğini belirtirken (Dirin, 2012, s. 429) Millî Kütüphanesi’deki arşivde ise 93-94. sayılara da rastlanmıştır. Dolayısıyla dergi, Ocak Şubat 1960’a kadar çıkmıştır, denilebilir. Ancak 93-94. sayının da son sayı olup olmadığına dair dergide herhangi bir ibareye rastlanmamıştır.

“Siyasî-İçtimaî-Edebî Dergi” olarak kendisini tanıtan derginin “Başlarken” adlı çıkış yazısında ülkede birçok derginin çıktığı ve bunların kimisinin belli bir yöne ait olduğu belirtilir. *Küçük Asya* ise her türlü tesirden uzak bir şekilde bütün olanaklarıyla ülkeyi temsil etme amacındadır. Dergi yönetimi çıkış yazısında, tarafsızlık ilkesine bağlı bir şekilde hareket edeceğini vurgular:

Onun kapağında ne tahrir edici resimlere, ne de halkı istismara çalışan âyet ve dinî yazılara rastlamıyacaksınız. Milletimizin en asil unsurlarından biri olan dini müdafaaya

çalışacağız. Bu milletin kutsal olan her şeyi umdemiz olacaktır. Dergimizin içini olduğu kadar kapağını da bu memleketin güzelliklerine, Mehmetçik'ten Mareşaline, köylüsünden Cumhurbaşkanına kadar, onu yaratan, yaşatan ve ona hizmette bulunanlara ayıracağız.

Tahrîkçi, istismarcı ve kozmopolit tesirlerden uzak olarak bu yurdun dâvalarını aksettirecek ve savunacağız. Bütün okuyucular bu dergide aradıklarını bulacaklardır. Çünkü "Küçük Asya" yurdumuzun olay ve hareketlerini selâhiyetli kalemlerden, tarafsız bir görüşle sunmaya çalışacaktır" (*Küçük Asya*, S. 1, s. 3).

Dergide bir yandan siyaset ve ekonomi ile ilgili yazılar yayımlanırken diğer yandan şiir örnekleri verilir. Osman Bolulu, İbrahim Cüceoğlu, Güner M. Berkant, Füzûzan Rıza Acuner, Nermin Akgün, Uğur Sümer, Fatma Kandırmir gibi şair ve yazarların ürünleri dergide yer alır. Başlangıçta siyaset, ekonomiye dair yazılar ağırlıktaiken süreç içerisinde dergi sayfalarında kadınlara yönelik moda ve magazin yazıları artış göstermiştir.

Küçük Tiyatro

27 Aralık 1947 tarihinde yayımlanmaya başlayan *Küçük Tiyatro*'nun çıkış yazısında Muhsin Ertuğrul, Mimar Mahmut Kemaleddin'e Ankara'da yaptığı tiyatro binası için teşekkür eder. Bu yazı vasıtasıyla tiyatronun önemini de vurgulayan yazar, tiyatroyu bir mabede benzetir:

Bir tiyatro yalnız seyircilerin üç saat geçirdikleri bir toplandı yeri değildir, bir tiyatro bütün ömürlerini sanatın cezbesi ve huşûu içinde geçiren sanatkârlar için bir mâbeddir. Çünkü, aziz üstadım, tiyatroculuk bir meslek değil, dünyanın her yerinde bir imandır. Mensuplarından bekleyiş ve özverişi isteyen bir sanat Yıllarca yapılan bu fedakârlığın çok defa karşılığını vermeden can isteyen bir sanat. Bu inanış müridlerinin de en büyük istekleri başlarını sokabilecekleri ve sükûn içinde çalışabilecekleri bir mâbed bulmaktır (Ertuğrul, S. 1, s. 1).

Millî Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesinin arşivine göre dergi 4. sayı ile 1 Ekim 1948'de kapanır. Tiyatro oyunlarının tanıtımlarının yapıldığı, tiyatro eleştirilerinin yer kapladığı dergide Ahmet Kutsi Tecer, Turgut Zaim, Bedrettin Tuncel, Oktay Rifat, Haluk Nihat Pepeyi gibi yazarların yazıları görülür.

Kür Şad

Türkçü bir yayın organı olan *Kür Şad*, “şimdilik ayda bir çıkar” sözüyle ilk sayısını 3 Nisan 1947’te yayımlar. “Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden” Karamağaralı Halûk Opan’dır. “En Büyük Türk Kahramanı: Kür Şad” adıyla derginin ilk yazısını yazan Nihal Atsız, *Kür Şad*’ı okuyucuya tanıtmıştır, ancak derginin yayın politikasıyla ilgili bilgi vermemiştir (Atsız, S. 1, 3) . Hüseyin Namık Orkun, Bahadır Dülger, Mehmet Sadık Aran, Samet Ağaoğlu, Nihal Atsız yazılarıyla; Selâhattin Batu, Hamdi Kestelli, Sabahattin Tahsin şiirleriyle dergide yer almıştır.

Kültür Dünyası

Kültür Dünyası, Unesco Türkiye Millî Komisyonu tarafından 15 Ocak 1954’te çıkarılmaya başlanır. 28-29. sayısı olan Eylül-Ekim 1956’da yayın hayatına veda eden derginin mesul müdürü, Unesco Genel Sekreteri Vedit Uzgören iken yazı kurulunda ise Suut Kemal Yetkin, Bedrettin Tuncel, Bedi Ziya Egemen, Adnan Ötüken vardır.

Dergide Necmettin Halil Onan, Cahit Külebi, Behçet Necatigil, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Özdemir Asaf’ın şiirlerine; Salah Birsal, Sabahattin Kudret Aksal, Melâhat Özgü’nün deneme ve eleştirilerine yer verilir. Suut Kemal Yetkin “Büyük Sanatçılar Arasında” bölümüyle Michelangelo, El Grego, Albrecht Dürer gibi ünlü ressamların hayatları ve resim sanatındaki yerleri hakkında değerlendirmeler yapar.

İlk sayılarda şiirlere ve deneme türünde yazılar çok fazla iken 19-21. sayısından (Ocak-Şubat 1956) sonra derginin içeriği de değişerek daha çok makale biçimindeki Türkçe ve İngilizce yazılar ağırlık kazanır.

Marmara

15 Nisan 1936 tarihinde “ayda bir çıkar edebî ve içtimaî mecmua” jeneriğiyle çıkmaya başlayan *Marmara* dergisi 10. sayı ile (İkincikânun/ Ocak 1938) kapanmıştır. İlk iki sayısının jeneriğinde on beş günde bir çıktığı söylene de 3.

sayıda bu jenerik “ayda bir çıkar edebî ve içtimâî mecmua” olarak değişmiştir. Fakat aylık çıkarken de bazı sayılarda aksamalar olmuş, hatta 8. ve 9. sayılar birlikte çıkmıştır. Derginin sahibi Munis Faik Ozansoy, yazı işleri müdürü Faik Âli Ozansoy’dur. “Okuyucularla Başbaşa” isimli sunuş yazısında derginin yayın politikası özetlenir. Nitelikli olmak şartıyla genç yeteneklere sayfalarını açacaklarını söylerken dil konusunda gerekli özeni göstereceklerini vurgularlar:

Sahifeleri her neslin, bir kıymeti haiz olmak şartile, yazılarına açıktır. Bu kıymet sözü burada rastgele söylenmiş bir söz değil. Bunu ifade eden ve zevki, ruhu, kalbi doyuran yazıların matbuatta pek seyrek görüldüğünü hemen her muharrir, her münakkid söylüyor. Koca bir milletin edebiyat sahasındaki bu acınacak haline başlı başına çare bulmak iddiası bu mecmuayı çıkaranlarla yardımcılarında çok uzaktır. Yalnız güzel yazılara karşı olan umumî iştihak ve tahassürün bu sahifelerde oldukça izalesine çalışılacağından okuyucularımız emin olabilir.

Hemen her gazete ve kitapta başka türlü ve tabii hepsi yanlış yazılan pek çok kelimeler ve bunun neticesinde güzelliği bozulan şive bu mecmuada bîhuzur olmaktan kurtulacaktır (*Marmara*, S. 1, ss. 1-2).

Şiirler, edebî inceleme yazıları ve eleştiriler, kitap tanıtımları, yabancı yazarlardan yapılan tercüme metinler... vb. dergide yer almıştır. Dergide yazıları görülen yazarlar ve şairler arasında Munis Faik (Ozansoy), Faik Âli (Ozansoy), Enis Behiç Koryürek, Nahit Sırrı Örik, İsmail V. Fıratlı, Osman F. Soyer, Ahmet Bedi, Şahap Gürsel, Bahadır R. Dülger ve Abdülhak Şinasi’yi saymak mümkündür.

Mavi²²

1 Kasım 1952’de yayın hayatına başlayan *Mavi*, 1 Nisan 1955’teki 28. sayısına kadar adını korumuş, ardından *Son Mavi* adını almıştır. Teoman Civelek derginin ilk 24 sayısının sahibi ve yazı işleri müdürüdür. 25. sayıda ise sahibi

22 Yalçınkaya, M. (2013). *Mavi Dergisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli.

İldeş, Ö. ve Koca, D. (2014). *Gençlik Hevesinden Sosyal Realist Söyleme*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınevi.

yine Teoman Civelek iken yazı işleri müdürü Özdemir Nutku olur. Dergi 28. sayı itibariyle tamamıyla Özdemir Nutku'nun yönetimine geçer. Ayrıca derginin 30. sayısından sonra yazı işlerini Ümit Serdaroğlu devralır.

İlk sayıda “Mavinin Düşündürdükleri” adlı yazıyla Teoman Civelek derginin politik tavrını açıklar:

Bütün inkılâplar köklerini cemiyetin inkişaf şartlarından almış olmalarına rağmen, daima yeni bir nesil yaratmışlar ve özlenen sosyal yapının kurucusu olacak yeni bir insan tipini yontmuşlardır.

Kafa, ruh, et ve kemiğimizle kendimizi inkılâp davasına verdik. Mustafa Kemal sevgisi bir şarkı gibi dudaklarımızda dolaşıyor. O, kafamızda nur, yüreğimizde imandır.

(...) Hürriyetin ve barışın rengi olan “MAVİ”, memleket bütünlüğü içinde çalışmayı kendisine hedef bilmiştir.

Bu toprağı, insanları ile düşünce ve duyguları ile, kaderi ile, yani, bütünü ile kavrayan fikir ve sanat adamları safımızda yer alabilir (Civelek, S. 1, s. 4).

28. sayıdan 32. sayıya kadar Özdemir Nutku derginin başında bulunmuştur²³. *Mavi*'yi ses getiren bir yayın organı haline getiren hiç şüphesiz Attilâ İlhan olmuştur. Attilâ İlhan ile birlikte *Mavi*, sosyal realizmin yayın organı haline gelmiş, edebiyat dünyasında (özellikle Hisar ile) şiddetli tartışmalara girmiştir. Dergide Attilâ İlhan'ın yazılarının yanında Melih Cevdet Anday, Edip Cansever, Teoman Civelek, Yılmaz Gruda şiiirleriyle; Sait Faik Abasıyanık, Ferit Edgü,

23 Derginin toplamda kaç sayı çıktığına dair farklı düşünceler vardır: “Derginin kaç sayı çıktığı ise dergi üzerine yapılan polemiklerden biridir. İlk 30 sayısını inceleme fırsatı bulduğumuz derginin son sayıları henüz tespit edilebilmiş değildir. Erdal Doğan, *Edebiyatımızda Dergiler* ve Vedat Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri* adlı eserlerinde derginin son sayısının 36. sayı olduğunu söylerken; Mehmet Fuat, *İki Yönlü Yozlaşma* adlı eserinde; derginin 1955-1956 yıllarında Özdemir Nutku'ya geçtiğini, *Son Mavi* adıyla 30-3. sayısına kadar devam ettiğini ve bu sayıdan sonra da yayına ara verdiğini söyler. Yazının devamında da derginin, Mart 1956'da Özdemir Nutku sahipliği ve Ümit Serdaroğlu yönetiminde tekrar tabloid boyda 33 sayı çıktığını ve bir daha çıkmamak üzere kapandığını söyler” (Yalçınkaya, 2013, s. 17). *Gençlik Hevesinden Sosyal Realist Söyleme* adlı çalışmada ise “*Mavi*, Ankara Atatürk Lisesinde öğrenim gören gençler tarafından 1 Kasım 1952 ve Nisan 1956 tarihleri arasında Ankara'da 32 sayı yayımlanmış ve dönemine damgasını vuran edebiyat dergilerinden birisidir” (İldeş ve Koca, 2014, s. 5) sözleriyle 32 sayı çıktığı vurgulanmaktadır.

Orhan Duru, Demir Özlü hikâyeleriyle; Ahmet Oktay, Özdemir Nutku, Ömer Faruk Toprak deneme ve eleştiri yazılarıyla görülen isimlerdir.

Mefkûre

“Türk Milliyetçiler Derneği organı” olarak 20 Ekim 1951 tarihinde yayımlanmaya başlayan derginin jeneriğinde “haftalık gayri siyasi dergi” olduğu yazılmaktadır. Sahibi başlığı altında “Türk Milliyetçiler Derneği” yazarken neşriyatı fiilen idare eden isim Cevdet Kıraç'tır; ancak 28. sayıdan itibaren Kıraç'ın yerine Mehmet Ateşoğlu'nun ismi geçmeye başlar. Millî Kütüphaneye kayıtlarına göre 10 Ocak 1953 tarihli 31. sayı derginin son sayısıdır. Ziya Gökalp'in düşüncelerine ve yazılarına geniş yer ayrılırken Mehmet Ateşoğlu, Hüseyin Namık Orkun, Erhan Löker, H. Fethi Gözler, Halûk Karamağaralı, Remzi Oğuz Arık gibi isimlerin yazıları da dergide görülmektedir. Derneğin faaliyetleriyle ilgili bilgiler verilir. “Kitap Köşesi”nde yeni çıkan kitaplar tanıtılır, ayrıca başka bir köşede yeni dergilerin tanıtımı da vardır. Genellikle iki sayfa olarak basılan derginin edebiyata ayrılmış özel sayfaları yoktur ancak zaman zaman Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul gibi yazarların eserleri ve sanat anlayışıyla ilgili bilgiler verilir.

Mehtap²⁴

25 Kasım 1928'de yayın hayatına başlayan derginin sahibi ve mesul müdürü olarak Şemsettin Sami'nin imzası vardır. Dergi yayın hayatını tek sayı ile sonlandırır. Şiirleriyle Hıfzı Oğuz, Faruk Nafiz ve Köprülüzade Mehmet Fuad, Hıfzı Oğuz yazılarıyla dergide yer almıştır. Sinema yazılarına yer verilmesi derginin dikkat çekici bir özelliğidir. Öyle ki dönemin “Ankara gazete ve dergileri arasında, sayfalarında ‘sinema’ konusuna yer verdiği görülebilen en eski yayın” olduğunu öğreniriz (Yavuztürk, 2013, s. 87).

Merhem

1 Ocak 1950'de ilk sayısını yayımlayan *Merhem* dergisini Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi öğrencileri çıkarır. “Niçin Çıkıyoruz?” başlıklı çıkış yazısında Veterinerlik öğrencilerinin sesini duyurma amacıyla olduğu vurgulanır. Sadece meslekî bir dergi olmayacak sayfalarında kültür-sanat yazılarına geniş yer verecektir:

24 Mungan Yavuztürk, G. (2013). Ankara'da Yayımlanmış Sinema Dergilerinin Kısa Tarihçesi. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1, 2, 79-92.

Merhem, hiçbir suretle tabii vadisinden ayrılmayan fikir, düşünce ve hislerimize tercüman olacak, hakkımızı arıyacak, bulacak ve koruyacaktır.

Bizi anlayamayanların, kıymetimizi bilmeyenlerin sayısı ne olursa olsun... Aldırmıyacağız. Biz veterinerler, ‘yalnız, muzdaribim diye bağırانların muzdarip olmadığını’ biliyor. Izdırabını söylemeyen bir âlemin büyük bir kısmına merhem hazırlıyor, Merhem oluyoruz.

(...) Mecmuamızda tek taraflı kalmayı istemiyoruz. Onun için her çeşit yazıya yer vermeğe çalıştık. Ve buna daha çok ehemmiyet vererek çalışacağız. Bütün okuyucularımız mecmuamızda bir parçacık olsun kendisini bulabilsin istiyoruz. Hiçbir zaman yalnız mesleki yanlarımız arasında boşluk kalmamağa çalışacağız (*Merhem*, S. 1, s. 2).

Önce aylık olarak başlayan dergi bazen iki sayı birlikte iki aylık olarak çıkarken bazen ise daha uzun aralıklarla çıkmıştır. 8. sayıya kadar Turan M. Yarar yazı işlerini fiilen idare eder. 8. sayıda mesul müdürü ve yazı işlerini fiilen idare eden isim olarak Doğan Tuğrul gözüktür. 9. sayıda Veteriner Fakültesi Öğrenci Derneği'nin yanına “Milli Talebe Federasyonu” da eklenir ve bu sayıda yazı işlerini idare eden isim olarak Seyfettin Başçılar'ın, mesul müdürü olarak da Doğan Tuğrul'un adı geçer. 10. sayıda mesul müdürü imzasının altında “Veteriner Fakültesi öğrenci derneği” yazarken yazı işlerini fiilen idare eden ise Erdoğan Tamer'dir. Merhem'in 5. Yılında 10. sayıdan (Mayıs 1953) sonra başka bir sayısına ulaşılamadığı için kapandığı düşünülmektedir. Dergi sayfalarında şiirler, hikâyeler, bilim ve kültür yazıları, spor haberleri, fıkralar, bulmacalar ağırlık teşkil eder. Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Osman Atilla, Nevzat M. Yalçın, Âlim Ersoy, Bahri Ulaş, M. Arif Arık, Reşat Öznacar şiirleriyle; Ömer L. Teke, Selâhattin Batu, Muzaffer Erdost, Hakkı Tekin, A. Sait Ankara yazılarıyla, Orhan Duru hikâyeleriyle dergide görülen isimlerdir.

Meşale

“Aylık meslek ve fikir dergisi” olarak Ekim 1957 tarihinde yayına başlayan derginin sahibi Turgut Kayaalp, yazı işlerini fiilen idare eden isim Cahit Solyalı'dır. M. Rauf İnan, Mahmut Makal gibi isimler yazılarıyla; Halim

Yağcıoğlu, Şahinkaya Dil gibi şairler de şiirleriyle dergide yer almıştır. Milli Kütüphane kayıtlarına göre iki sayı yayımlanmıştır ve bu son sayı Kasım 1957 tarihlidir. Öğretmenlere yönelik bir dergi görünümü veren *Meşale*'de eğitim-öğretime dair yazılar geniş yer kaplar.

Meydan

Seçme şiirlerden meydana gelen bir şiir dergisi olan *Meydan*, 15 Mayıs 1948 tarihinde çıkar. “Şimdilik ayda bir çıkar şiir dergisi” denilse de tek sayı olarak kalmıştır. Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden yazı işleri müdürü Mehmed Kemal'dir. Orhan Veli, Melih Cevdet Anday, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Arif, Oktay Rifat, Enver Gökçe şiirleriyle *Meydan*'da görülen isimlerdendir.

Millet²⁵

“Ayda Bir Çıkarılır İlim-Fikir-Sanat Mecmuası” olarak tanıtılan *Millet*, Mayıs 1942-Nisan 1944 tarihleri arasında 24 sayı olarak yayımlanır. Sahibi Hüseyin Avni Göktürk, umumî neşriyat müdürü Remzi Oğuz Arık'tır. *Millet*'in “Bu Mecmua” ismindeki giriş yazısında derginin millete ait olduğuna, milletle ilgili konulara yer vereceğine değinilir:

Bu mecmua adını taşıdığı ‘Millet’in mecmuasıdır.

Onun, üzerine eğildiği mevzular, bu milletin hayatında bir düşünüş esasına bağlanabilen her şeydir. Bu her şeyi ‘ilim, fikir ve sanat’ kelimeleri içinde topluyoruz.

Bu mecmua milletin hayatını önce doğrudan doğruya kendi içinde, sonra da dünya içinde, fakat kendi gerçekleri arasında araştıracaktır (İmzasız, S. 1, s. 1).

Millet'in 24. sayısında gecikmelerden ötürü bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazıyla devam edeceğinin haberi verilmiş, ancak dergi bir daha çıkmamıştır:

Okur âlemize:

“*Millet*” bu 24 üncü sayısıyla iki yaşını bitirmiş bulunuyor.

Bu münâsabetle mecmuamıza üç forma olarak çıkıyor. Gecikmemizin teknik sebeplerini bu vesile ile, özür dileyerek,

25 Avşar, B. Z. (2014). *Anadolu Milliyetçiliğinin Karargâhı: Millet Mecmuası*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınevi.

bildirirken, neşriyatımızın gine aynı şartlar içinde, muntazam olarak devamedeceğini de söyleyeceğiz (*Millet*, S. 24, s. 16).

Felsefe, sosyoloji, dil üzerine görüşlerin yer aldığı dergide Ceyhun Atuf Kansu, Tahsin Banguoğlu, Hüseyin A. Göktürk, Sait Tahsin Tekeli, Mümtaz Turhan, Remzi Oğuz Arık, Sedat Çumralı, Nüzhet Dirisu yazılarıyla; Behçet K. Çağlar, Ankaralı Âşık Ömer, Osman Attila, Cahit Okurer, Rıza Polat gibi şairler de şiirler yayımlamıştır.

Muallimler Birliği²⁶

Türkiye Muallimler Birliği Umumi Merkezi tarafından aylık olarak çıkarılmış ancak 19. ve 20. sayılar tek sayı olarak yayımlanmıştır. İlk sayısı Temmuz 1925 olan dergi, Nisan 1927 tarihinde 20. sayı ile yayın dünyasına veda eder. Hilmi Ziya, Selim Sırrı, İsmail Habib, Rıfat Necdet, Faruk Nafiz gibi yazarlar yazılarıyla dergide yer almıştır. Dergide fen bilimleri, eğitim bilimleri, edebiyat gibi farklı disiplinlerden çeşitli konularda yazılar vardır.

Mülkiye

“İlim Fikir Sanat Dergisi” jeneriğiyle 1 Şubat 1952’de yayın dünyasında yerini alan *Mülkiye*, Mart 1955’te 32. sayısıyla kapanır. Ancak daha sonra 18 Ocak 1961’de yeniden çıkmaya başlar, derginin bu ikinci dönemi de Ocak 1963’teki 14. sayıyla son bulur. Millî Kütüphane kayıtlarına göre derginin üçüncü dönemi diyebileceğimiz bu dönem, Kasım 1967’de başlar ve Ocak 1968’de son bulur.

Dergi aylık çıkma düşüncesiyle hareket etse bile üç ayda bir de çıkmıştır. Derginin ilk dönemindeki sahibi ve yazı işleri müdürü Nejat Tunçsiper’dir. Eylül 1954’teki sayısında ise yazı işleri müdürü Yusuf Tunçsiper gözüktür. Derginin 1961’deki ikinci yayın döneminde sahibi ve sorumlu müdürü “Siyasal Bilgiler Fakültesi adına” Gürel Çelikkanat, yazı işleri müdürü Kutlu Özgüvenç’tir. *Mülkiye* bu dönemde bir yazı kurulu da oluşturur. Yazı kurulunda Özgen Acar, Berhan Ekinci, Timur Erkman, Onur Öymen, Varol Sezen, Ünal Ünsal, Serim Yurt-Ören vardır. Derginin üçüncü yayın döneminde

26 Okmak, F. (2009). *Türkiye Muallimler Birliği Mecmuasının Sistemik Tahlili*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

“Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği adına” sahibi olarak Turgut Balta ismi yer alırken sorumlu yönetmen olarak Sudi Kocaimamoğlu ismi geçer.

Derginin ilk yayın döneminin “Çıkarken” adlı çıkış yazısında derginin “sanat yönü” ve “meseleler ve fikirler yönü” ile Mülkiyeli öğrencilerin sanat ve sosyal meselelere dair yazılarına yer verileceğinden bahsedilir:

A. Bir sanat yönümüz olacaktır: Burada, gerek, genç öğrenci arkadaşlarımızın, gerek eski mezun ağabeylerimizin sanat çerçevesi içindeki çalışmalarına yer vereceğiz. Herkes bilir ki, memleketin kalburüstü kalan sanatçıları arasında, her devirde, Mülkiyeli değerler vardır.

Mülkiyelilerin ve yukarıda gösterdiğimiz çerçeveye girerek ruh yapımızı kurmağa yarayan espri ortağımız sanatçıların eserlerine sahifelerimizi açacağız.

B. Bir de meseleler ve fikirler yönümüz olacaktır: (...) İşte dergimiz dâvalar içinde bocalayan dünyada, dâvalarla dolu Türkiyemizin meselelerine, bir siyasal bilimin müsbetçi, realist, ihtisas görüşü açısından, modern verilerin ışığı altında dokunan yazılara yer verecektir.

C. Bütün bunlara şunu da ekleyeceğiz: Bizim bir de Mülkiyeli olarak bir iç hayatımız vardır: Bunun kendisine göre tatlı, acı, hoş, buruk lezzetleri vardır. Bunları yarı alay, yarı ciddi, hem kendimize ifade etmekte, hem de müessesemizi bitirip hayata atılmış ağabeylerimize ulaştırmayı da bir zevk sayacağız (*Mülkiye*, S. 1, s. 3).

Cemal Süreya, Metin Eloğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Sezai Karakoç, Gülten Akın, Cahit Külebi, İlhan Geçer, Yekta Güngör Özden, Muzaffer Uyguner şiirleriyle; Sait Faik, Muzaffer Buyrukçu, Halit Benli, Ural Akgün, Cengiz Aren, Erol Akyavaş hikâyeleriyle; Nurullah Ataç, Özdemir Nutku, Enver Naci Gökşen, Nermin Abadan, Refik Ahmet Sevengil, Türkkaya Ataöv deneme ve eleştirileriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır. Cemal Süreya'nın “Şarkısı Beyaz” ve Sezai Karakoç'un “Mona Roza” isimli ilk şiirleri *Mülkiye*'de yayımlanır. *Mülkiye* ilk yayın döneminde edebiyat ve sanat ağırlıklı bir dergi iken ikinci ve üçüncü yayın döneminde sanat ve edebiyat yazılarında azalma görülür.

Objektif

"Haftalık siyasî, içtimaî ve edebî mecmua" olarak 1 Haziran 1956'da yayımlanmaya başlanan *Objektif* 26 Temmuz 1956'da 6. sayı ile kapanmıştır. İmtiyaz sahibi Enver Konanç, yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdür Şahabettin Tetikçek'tir. "Çıkışımız Münasebetiyle" adlı yazıda "ham hayaller peşinde koşarak büyük iddialar taşımadığı" belirtilerek derginin hedefleri üzerinde konuşulmuştur. Yersiz polemiklere girilmeyeceği, kanun ve nizamlar çerçevesinde hareket edileceği, haber kaynaklarından alınan yazıların değiştirilmeden aktarılacağı söylenir. Zira derginin hedefi adı gibi "objektif olmak ve bu sıfatı muhafaza etmek"tir. Yeni imzalara, genç yeteneklere daima yardımcı olunacağı vurgulanırken ilerleyen sayılarla birlikte okuyucuların karşısına daha donanımlı bir şekilde çıkılacağı vaadi verilir. Edebiyat, sanat ve spor olayları ile ilgili haberler, çeşitli alanlarda yapılan röportajlar dergi sayfalarında yer alacaktır. "Bizim için vatan ve millet menfaatleri her şeyin üstünde olduğu gibi bütün duygularımıza da hâkimdir" sözü derginin yayın politikasını özetler niteliktedir (*Objektif*, S. 1, s. 3).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Ünsal Özmen, Mahmut Sezai, Yusuf Mardin, Ahmet Refik, Nurettin Artam, Enver Konanç gibi yazarlara yazılarıyla dergide yer almıştır. Bedri Rahmi Eyuboğlu, Sait Faik Abasıyanık, Cahit Külebi, Ahmet Muhip Dıranas, Orhan Veli, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Oktay Rifat, Fethi Giray, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Asaf Halet Çelebi gibi şairlerin eserlerinden seçilmiş şiirler de derginin sayfalarına taşınmıştır.

Ocak

"Türk Kültür Ocakları" adına çıkan derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Muhammer Taylak'tır. İlk sayısı Ocak 1954'te yayımlanmıştır. Derginin hangi ayda yayımlandığı belli değildir. *Ocak*'ın "Başlarken" adlı çıkış yazısında alışılmışın dışında bir dergi olmayı düşündüklerini, tek bir düşüncenin sığ örgüsüne sığınmayacaklarını belirttikten sonra bu yeni dergiyle neler yapacaklarını da somut bir şekilde anlatırlar:

Kültürel davalara ait yeni tip ve yeni düşüncelerle gayemizle yardım edecek yazılar neşredeceğiz. Bazı sosyal dertlerimizi samimiyetle ele alacak ve bunlara geniş miktarda yer vereceğiz. Sık, sık tercüme eserleri neşretmek suretiyle dünya edebiyatından, fikir hareketlerinden ve sanat cereyanlarından okuyucularımızı mahrum etmemeğe

gayret edeceğiz. Memleketimizdeki genç sanatkârları da zaman zaman tanıtmaya çalışacağız. Sahamız geniş, gayemiz memleketimizin yükselmesidir. Bunun içindir ki yılmadan bu en ileri menzile ulaşmak için koşacak ve ona yaklaştıkça kendimizi bahtiyar hissedeceğiz. Politika asla sayfalarımızda yer almıyacaktır. Geri cereyanlar ve kötü düşünceler aramızda yer almak şöyle dursun karşılarında bizi bulacaktır. (Ocak, S. 1, s. 3)

Ancak dergi yönetimi tafsilatlı biçimde anlattığı bu düşüncelerini gerçekleştiremeden kapanır. Dergide Nusret Köymen, Güler Gürsu, Semra Başol şiirleriyle yer alırken Elgin Arun'un bir hikâyesi vardır.

Oğuz

“Milliyetçi Fikir Sanat Dergisi” jeneriğiyle Mart 1952'de yayımlanmaya başlayan *Oğuz* dergisinin sahibi ve neşriyat müdürü A. Mustafa Ernam'dır. Milli Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nden 3 sayı çıktığını öğrendiğimiz dergi Haziran 1952'de yayın hayatını sonlandırır.

Peyami Safa, Remzi Oğuz Arık, Fethi Tevetoğlu, Hüseyin Namık Orkun, Abdülkadir İnan, Rıdvan Çongur, Osman Yüksel, Ayhan Hünalp, M. Cemal Kuntay, M Fethi Gözler gibi yazarlar yazılarıyla derginin sayfalarında yer alır.

Oluş²⁷

1 Ocak 1939-3 Eylül 1939 tarihleri arasında 36 sayı “haftalık edebiyat ve fikir mecmuası” adıyla Ankara'da çıkan *Oluş*'un imtiyaz sahibi Halil Vedat Fıratlı, yazı işleri müdürü ise Mustafa Nihat Özün'dür. İlk sayıda yer alan “Başlar-ken” adlı yazıyla Halil Vedat Fıratlı, *Oluş*'u “bir ideal ve realite organı” olarak tanımlar ve “Biz mazisinde, halinde, istikbalinde insanlığa örnek olacak üstün kıymetleri bulunan Türk milletine ve O'nun tükenmez millî hazinelerine inanıyoruz. İşte *Oluş*'u çıkarmaya sevkeden sebepler bu iki uçta toplanır” (Fıratlı, S. 1, s. 1) sözleriyle *Oluş*'un amaçlarını açıklar.

Felsefe yazıları, tiyatro incelemeleri, şiir ve hikâyeler, Batı edebiyatından çeşitli tercüme metinleri derginin sayfalarını kaplar. Dergide; Mustafa Nihat Özön, Malik Aksel, Kemalettin Kamu, Pertev Naili Boratav, Ahmet Kutsi

27 Çeşit, F. (2009). *Ağaç, Oluş, Şadırvan Dergilerindeki Edebi Tenkit Yazıları Üzerinde Bir Araştırma*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Tecer, Suut Kemal Yetkin, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tahsin Banguoğlu ve Bedrettin Tuncel'in yazılarına rastlanmaktadır.

Oyun Dünyası

“Aylık Tiyatro ve Sinema Sanatı Dergisi” jeneriğiyle Mart 1957’de çıkmaya başlayan *Oyun Dünyası*’nın sahibi Fikret Büyükağaoğlu, yazı işlerini fiilen idare eden müdür Ziya Demirel’dir. Umumî neşriyat müdürü Turhan Dökmeci’dir. Sonraki sayılarda neşriyat müdürü Melih Vassaf olacaktır. Dergi aylık olarak çıksa da bazı sayıları iki aylık olarak çıkmıştır. Millî Kütüphane kayıtlarına göre Aralık 1957 tarihli 10. sayı derginin son sayıdır.

Tiyatro sanatına ilişkin çeviri metinlerin, inceleme ve eleştirilerin geniş yer kapladığı dergide Orhan Asena, Kenan Akyüz, Muhsin Ertuğrul, Adalet Ağaoğlu, Özdemir Nutku, Melih Vassaf, Mümtaz Zeki Taşkın, Güner Sümer, Çetin Altan gibi yazarların yazıları vardır. Ayrıca fazla olmamakla birlikte şiirler de vardır.

Öğrenciler Sesi

1 Ocak 1955 tarihinde yayın hayatına başlayan dergi 11 sayı çıkmış, 1 Aralık 1955 tarihinde kapanmıştır. İlk on sayıda derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Yaşar Köksal iken son sayıda yazı işleri müdürü Muzaffer Köksal olur.

“Sayın Öğretmenlere” isimli çıkış yazısında derginin amacının yarının kıymetli değerleri olacak çocukları şimdiden kültürel faaliyetlere alıştırmak olduğu söylenir: “Gayemiz, yarının birer üstün insanları olacak çocuklarımızı şimdiden kültürel faaliyetlere alıştırmak, çalışma güçlerini arttırmaktır” (*Öğrenciler Sesi*, S. 1, s. 2).

Dergi adından da anlaşılacağı üzere öğrencilere yöneliktir. Dergide büyük şahsiyetlerin hayatları üzerine yazılar, öğrencilerin kendileriyle ilgili anıları, şiirler, hikâyeler çıkar. Figen Beşibirlik, Necati Demirci, Ahmet İnam, Oben Güney şiirleriyle; Saruhan Hatipoğlu, Tülay Çayıroğlu, Niyazi Nazmi Güler anılarıyla; Hüseyin Salman hikâyeleriyle dergide yer alan isimlerden bazılarıdır.

Özleyiş

Derginin M. Zeki Özgür sahibi, yazı işlerini fiilen idare eden Hikmet Tanyu’dur. “Bilim-sanat-ülkü” dergisi olan *Özleyiş*; Ekim 1946’da aylık dergi olarak yayımlanmaya başlansa da 5. sayıyla birlikte on beş günde bir çıkarılmaya başlanacaktır. “Özleyiş.. ve Çağırış” adlı yazıyla Remzi Oğuz Arık,

derginin Türk vatanına, millî değerlere ve Atatürk devrimlerine olan bağlılığını vurgularken derginin politik çizgisini de açıklamıştır:

Onun duraksız olarak haber vereceği büyük gerek: her şeyde, her zaman, her şeyin üstünde bu yurdu, bu milleti sevmektir. Büyük imparatorluk halinden küçük devlet haline düşmek felâketini tadan ve göğüsleyen nesiller; şu prensibi, bir teselli gibi Cumhuriyet çocuklarına hediye etti: Kimsenin yurdunda gözümüz yok; fakat hiç kimsenin bu yurda göz dikmemesi için onu her şeyin üstünde sevmek, onu çevresinde dolaşan milletlerin üstüne çıkmak hakkımız, ödevimizdir. (Özleyiş) i çıkaranlar şimdi her zamandan çok inanmışlardır ki: bir yurdun kendi çocukları tarafından, her şeyin üstünde sevilmesi; O yurdun komşularındaki milliyetçilikleri azdırmakta, kendi yurtlarına her türlü hırsların akıp gelmesine yol açmaktadır.

Onun -yâni Özleyiş'in- hatırlatacağı ikinci gerek: bu yurdu sevmenin bir karasevdâ, bir hülyalar âlemine batma demek olmadığıdır. Bu yurdu sevmek, onun dâvâlarını kimse nin dürtüklemesine hâcet kalmadan benimseyecek seviyeye erişmekle olur (Arık, S. 1, s. 2).

Özleyiş'i hazırlayanlar yurdun dışında "tam istiklâli", yurt içinde "tam hür-lükle" mümkün gördüğü için milliyetçi Türk gençlerini bu dava uğrunda mücadeleye çağırır (Arık, S. 1, s. 2). Hüseyin Namık Orkun, Arif Nihat Asya, Necati Akder, Elmas Yıldırım, Samet Ağaoğlu yazılarıyla; Selâhattin Ertürk, A. Celâl Şimşek, M. Uluğ Turanlıoğlu, A. Haydar Yeşilyurt şiirleriyle dergide yer alan isimler arasındadır. Millî Kütüphane'deki kayıtlara göre 1947'de 7. sayıyla yayın hayatı sonlanmıştır.

Pazar Postası²⁸

4 Şubat 1951'de haftalık olarak yayımlanmaya başlayan *Pazar Postası*, 31 Ağustos 1952'ye kadar 79 sayı çıkmış, bu tarihten 1 Ocak 1956'ya kadar

28 Korkmaz, F. (2007). *Pazar Postası'nın Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van. Bu tez *İkinci Yeni Limanı Pazar Postası* (2012, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi) adıyla kitaplaştırılmıştır.

yayına ara vermiştir. 1 Ocak 1956'da tekrar yayına başlayan *Pazar Postası* bu yıl içerisinde 53, 1957 yılında 50, 1958'de 52, 1959 yılında ise 21 sayı yayımlamıştır ve 26 Temmuz 1959'da 21. sayıyla²⁹ yayın hayatı sona ermiştir ve toplamda 255 sayı olarak yayımlandığı bilinmektedir (Korkmaz, 2012, s. 23)

Pazar Postası, 18 Ocak 1959'da Ankara'dan İstanbul'a taşınır. Gazetenin sahibi Cemil Sait Barlas yayın hayatı boyunca *Pazar Postası*'nın başında dururken yazı işleri müdürlüğünde sıklıkla değişiklikler yapılır. Başlangıçta yazı işleri müdürü, Cemil Sait Barlas iken daha sonra Cüneyt Arcayürek, Altan Öymen, Baki Kurtuluş, Muzaffer Erdost ve Mahir Kaynak olur. 1956'dan itibaren Muzaffer Erdost'un yazı işleri müdürü olmasının ardından *Pazar Postası*, kültür ve sanat yönü ağır basan bir gazete haline gelmiştir. Zira *Pazar Postası*, başlangıçta siyasi bir gazete olarak çıkar. Bunu Cemil Sait Barlas tarafından yazılan "Pazar Postası Niçin Çıkıyor" yazısında da görmek mümkündür. Cemil Sait, gazetenin Atatürk inkılablarının yerleşmesi, çağdaş yaşamın gelişmesi ve korunması amacıyla hareket ettiğini söyler. Ona göre Batı'dan gelen zararlı fikirler de engellenmelidir (Barlas, S. 1, s. 1).

Nurullah Ataç, "Okuruma Mektuplar" adlı köşede denemeler yayımlar. Yazar, ikinci döneminde de "Konuşu" isimli köşesinde yazar. Cemal Süreya, Edip Cansever, Can Yücel, İlhan Berk, Attilâ İlhan, Suat Taşer, Bülent Ecevit, Muzaffer Tayyip Uslu şiirleriyle; Orhan Duru, Memduh Şevket Esenal, Ferit Edgü, Tarık Edgü, Demir Özlü, Fakir Baykurt, İlhan Tarus hikâyeleriyle; Salah Birsal, Muzaffer Erdost, Doğan Hızlan, Erdal Öz, İlhami Soysal, Tevfik Çavdar deneme ve eleştirileriyle gazete görülen isimlerden bazılarıdır. Özdemir Nutku, Güner Sümer tiyatro sanatı ve tiyatro eserleri üzerine yazılar kaleme alırlar. Stefan Zweig, Edgar Allen Poe, Franz Kafka'nın çeviri hikâyelerine yer verilir.

1950'li yıllarda edebiyatımızın nabzını tutan bir gazetedir *Pazar Postası*, zira birçok yazar ve şairin geniş kitlelerce tanınmasına ön ayak olmuştur. Özellikle II. Yeni şairlerinin en bilinen şiirleri ilk kez burada yayımlanır.

29 Bu bağlamda *Pazar Postası*'nın yayın dönemi iki bölümde incelenir: "4 Şubat 1951 tarihinde yayımlanan ilk sayısından 79. sayısının yayımlandığı 31 Ağustos 1952'ye kadar dönemi birinci dönem olarak kabul edebiliriz. 1 Ocak 1956 tarihinden gazetenin kapatılarak *Son Havadis* adı altında yayımının sürdürüldüğü 1959 yılı ortalarına kadar olan dönemi ikinci dönem olarak adlandırabiliriz. Çünkü 31 Ağustos 1952'den 1 Ocak 1956 tarihine kadar yayımına ara veren *Pazar Postası* ikinci yayım döneminde okurun karşısına farklı niteliklerde çıkmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren *Pazar Postası*'ndaki siyasal kimlik arka plana itilmiş ve sanat edebiyat sayfaları ön plana çıkmıştır" (Korkmaz, 2012, ss. 23-24).

Nitekim Muzaffer Erdost'un Turgut Uyar, İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever gibi şairlere II. Yeni adını vermesi de bugünlere rastlar. Bu isimler dışında Nurullah Ataç, Aziz Nesin, Fethi Naci, Bilge Karasu, Attilâ İlhan, Hüseyin Cöntürk gibi yazarlar da yazılar yayımlamıştır. Gazetede; tiyatrodan hikâyeye, şiirden denemeye birçok edebî türde yazı vardır. *Pazar Postası*'nda sinema, resim, müzikle ilgili önemli yazılar da vardır. *Pazar Postası*, Türk şiirinin gelişiminde önemli rolü olan bir gazetedir, bu sebeple daha çok II. Yeni ile birlikte anılmaktadır.

Pınarbaşı

10 Aralık 1948'de "aylık edebiyat ve sanat dergisi" olarak çıkmaya başlayan *Pınarbaşı*'nın sahibi Yaşar Moral, yazı işleri müdürü Necdet Demir'dir. 3. sayıyla birlikte "yazı işlerini fiilen idare eden" imzasıyla İlhan Müstecaplı'nın ismi gözükmeye başlar. 4-5. sayı (10 Nisan 1949) kütüphanelerde bulunan son sayıdır.

"Çıkarken" adlı yazıda; Anadolu insanının dertlerini dinleyen ve paylaşan bir dergi olacağı, yerli kaynaklardan beslenerek millî değerlere bağlı kalınacağı vurgusu yapılır:

Biz Anadolulunun zevkini, duygusunu, düşünce ve temayülünü sanatımız için esas unsur olarak kabul ediyoruz. Hayatı bu toprakların üzerinde geçen icabında onun için kanını sev seve akıtan, emeğini, neşesini, saadetini bu topraklara bağlamış bulunan insanı eserlerimizde bütün hususiyetleriyle ifadeye çalışacağız.

(...) Bizim sanatımız Anadolu halkına ve köylüsüne hitap ettiği kadar onun ifade vasıtası olma vasfını kazanmağa çalışacağı gibi ona ne üstten aşağı bakan bir zümre sanatı ne de onun yaşayış ve düşünüşünü sadece kuru bir realizmle tasvir eden bir sanat olmayacaktır. iz Anadolumuz, Anadoluluzumuzu duyarak yaşayacağız (*Pınarbaşı*, S. 1, s. 1) .

Dilin önemine değinilerek Türkçenin zenginliğinin nasıl daha etkin kullanılabilceği konusunda görüşler sunulur. Vezin ve kafiye'nin önemsizliği, lafız sanatının iptidailiği üzerinde durulur. *Pınarbaşı*'nı çıkaranların amacı "Anadolu'nun şiirini yazma[ktır]". Ahmet Muhip Dıranas, Yaşar Moral, İsmet Gönülal, Bahaddin Ögel, Hasan Eren gibi isimler yazılarıyla; Bekir Sıtkı

Erdoğan, Faruk Çağlayan, Osman Nuri Güngör, Behçet Kemal Çağlar, Gültekin Sâmanoğlu, Mustafa Necati Karaer, İlhan Geçer gibi şairler de şiirleriyle dergide yer almıştır. “Dergiler-Kitaplar” köşesinde basın yayın dünyasındaki gelişmeler aktarılırken “Ayın Olayları” başlığı altında kültür-sanat dünyasından haberler verilir.

Sanat ve Edebiyat

Yayın hayatına 4 Ocak 1947’de başlayan *Sanat ve Edebiyat* gazetesi Millî Kütüphane’deki kayıtlara göre 16 Aralık 1947’de 49-50. sayısıyla kapanmıştır. Haftalık bir gazete olarak faaliyet gösteren *Sanat ve Edebiyat* ilerleyen sayılarda iki sayı birlikte 15 günlük periyodlar halinde çıkmıştır. İmtiyaz sahibi Suut Kemal Yetkin, neşriyatı fiilen idare eden yazı işleri müdürü ise Selâhattin Batu’dur. 15. sayıdan itibaren Selâhattin Batu’nun yerinde Lûtfi Ay’ın ismi geçmeye başlar.

Suut Kemal Yetkin, Selâhattin Teoman, Halide Edip Adivar, Ali Süha Dellibaşı, Nahit Sırrı Örik, Lûtfi Ay, Şevket Rado, Melâhat Özgü, Agâh Sırrı Levent, Eşref Üren, Orhan Burian, Mehmet Kaplan, Malik Aksel, Şerif Halil Başa, İsmail Hüsrev Tokin, Sabri Esat Siyavuşgil, H. Basri Yüce, Cahit Tan Yol, Refik Epikman, Remzi Oğuz Arık yazılarıyla; Sabahattin Teoman, Behçet Necatigil, Baki Süha Ediboğlu, Ercüment Ekrem Talu, Adnan Ötüken, Cahit Sıtkı Tarancı, Can Yücel, Ahmet Muhip Dıranas, Ahmet Hamdi Tanpınar, Salâh Birsell, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Özdemir Asaf, Turhan Oğuzkan, Rıfki Melûl Meriç, Zeki Ömer Defne, Hâlid Fahri Ozansoy, Muvvaffak Sâmî Onat şiirleriyle; Oktay Akbal, Nahit Sırrı Örik, Salim Şengil, Samim Kocagöz, Mustafa Yalınkat, Hamdi Olcay hikâyeleriyle gazetede yer alan isimler arasındadır. “Sanat Haberleri”, “Dergiler Arasında” sayfalarıyla *Sanat ve Edebiyat*, kültür ve sanat dünyasının gündemini tutmuştur.

Sanat Yolu

1 Ekim 1953’te yayın hayatına başlayan *Sanat Yolu*, “aylık fikir ve sanat mecmuası” jeneriğiyle yayımlanır. M. Cavit Engin hem sahibi hem de yazı işlerini fiilen idare eden isim olarak gözükmürken Nevzat Erdoğan, derginin sekreterliğini üstlenir. Nevzat Erdoğan’ın kaleme aldığı derginin yayın politikası “Sanata Hizmet” adlı yazıda ele alınır. Derginin millî sanat anlayışına yönelik yazılara yer vereceği üzerinde durulur. Bu bir ihtiyaç arz etmektedir ki dönemin sanat dergileri halkı sanata karşı ilgisizleştirmekte, “Avrupa

dergi ve gazetelerden hiçbir sanat ve ilimi değeri olmayan, yazılar, resimler” ile sayfalarını doldurmaktadır (Erdoğan, S. 1, s. 1). “Dergimizin yeniler, eskiler diye bir iddiası yok. Ortada bizim için güzel, doğru var. Gayemiz Türk sanatı ve fikir hayatına elimizden geldiğince yardım etmektir” (Erdoğan, S. 1, s. 4) sözleriyle Erdoğan, derginin yayımlanma amacını özetlemiştir. “Ayın Sanat Hareketleri”, “Dergiler Arasında” gibi kültür ve sanat sayfaları yapılmış, ayrıca hikâyeler ve şiirler *Sanat Yolu*'nda geniş bir şekilde yer almıştır. Sabri Esat Siyavuşgil, Enver Naci Gökşen, Sabri Tandoğan, Erhan Löker gibi yazarların yazıları derginin sayfalarında görülür.

Seçilmiş Hikâyeler³⁰

Salim Şengil'in yönetiminde Ekim 1947-Temmuz 1957 arasında aylık olarak yayımlanan *Seçilmiş Hikâyeler* toplamda 113 sayı (ilk seri 47 sayı ve ikinci seri 66 sayı) çıkmıştır. 47. sayı ile bir ara verilmiş ve bu ilk serinin son sayısı olmuştur, ikinci defa çıktığında 1. sayıdan başlanarak 66. sayıya ulaşılmıştır. İlk yıllarda yalnızca hikâye türüne yer verilirken daha sonra diğer edebi türlerle ait örnekler de dergi sayfalarına taşınmıştır. Derginin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden ismi Salim Şengil iken daha sonra Vüs'at O. Bener, ardından da Nezihe Şengil (Meriç) olacaktır.

27 Mart 1954 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Fakültesi tarafından düzenlenen toplantıda Salim Şengil, konuşmasında derginin seviz yıllık serüvenini şu şekilde anlatır:

Edebiyat dergilerinin susuzluktan kavrulmuş kavak ağaçları gibi bir biri arkasına devrilip gittikleri, yayımlanmalarıyla batmalarının bir olduğu günlerde dergimizin okuyucunun karşısına çıkması onun kaderinde varmış denebilir. Ortada görülenlerin sayısı ise yok denecek kadar azdı. Bu azlık da eş dost kayırmasıyla sanatı hiçliğe götüren yola boş yere yöneltmeye çalışıyordu. Sanat ise hür olduğu müddetçe var olabilirdi. Seçilmiş Hikâyeler Dergisinin bu sürüp gelen

30 Özlük, N. (2011). *Seçilmiş Hikâyeler* Dergisinin Tanıtımı, Türk Edebiyatına Katkısı ve Sistematik İndeksi. *Turkish Studies*, 6, 2, Bahar, 725-818.

Durmaz, G. (2012). *Türk Edebiyatında Hikâye Dergileri Üzerine Bir İnceleme*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.

Turan, A. S. (2013). *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Edebi Faaliyetler*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

şartların ağırlığını duyarak, hesaplarını buna göre yaparak halkın önüne atılması onun yeniye yönelen tarafını, hamleci özelliğini meydana getiriyordu. Böylece günün hikâyecilerini bir araya getirirken yeni yeni imzaları tanıtıyor, hikâye sanatına ve Türk edebiyatına değerler kazandırıyor.

(...) Dergiye konulan hikâyelere gelince: bunlarda imza kimin olursa olsun, tek düşüncemiz sanat değeri taşımalıdır. Yayınlanan hikâyeler ister toplum meselelerini ele alsın, ister ruh hallerinden bahsetsinler, bizim için pek farklı değildir. Biz bu sanatla topluma faydalı olmayı gaye edindik. Bu suretle de toplumda sanat şuurunun gelişmesini sağlamaya çalıştık çalışıyoruz da. Hikâyenin masaldan farklı, uyku ilâcından, boş zaman öldüreninden ayrı bir şey olduğuna inanıyoruz (Şengil, S. 26, ss. 12-13).

Seçilmiş Hikâyeler, hikâye türüne özel bir değer atfeden dergilerin başında gelmektedir. 1940 Kuşağı hikâye yazarları için önemli bir dergi olan *Seçilmiş Hikâyeler*'de ünlü şairlerin şiirleri de verilir. *Seçilmiş Hikâyeler*'in şiir bölümü için önce Attilâ İlhan, sonra Can Yücel ve Turgut Uyar ilgilenir.

Seçilmiş Hikâyeler birçok ünlü yazarın eserini ilk kez yayımladığı "ilklerin dergisi"dir: "Yeni öykülerin ortaya çıkarılması başlıca amaçlardan biri olarak gözüktü. Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener, Fakir Baykurt, Bilge Karasu, Tahsin Yücel, Muzaffer Buyrukçu, Tarık Dursun, Kemal Bekir'in ilk ürünleri yayımlandı" (Kurdakul, 1989, s. 719). Bu yazarlar dışında Attilâ İlhan, Adnan Özyalçınar, Kemal Bilbaşar, Faik Baysal, Leylâ Erbil, Necati Cumalı, Onat Kutlar, Orhan Asena, Orhan Duru, Nezihe Meriç... vb. gibi pek çok ünlü hikâye yazarını sayfalarında okuyucuyla buluşturan *Seçilmiş Hikâyeler* hem eski kuşağın yazarlarını hem de yeni imzaları bir araya getirerek Türk edebiyatında özgün bir yer edinmiştir.

Seçilmiş Şiirler Dergisi

Seçilmiş Şiirler Dergisi, Ocak 1957'de başlayıp Haziran 1957'de biterek 4 sayı ile yayın hayatımızda yer almıştır. Derginin sahibi Macit Benice, yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdür Necdet Göl'dür. İlk sayıda bulunan "Dilimizin Mihenk Taşı" adlı yazının "Günün şiirini tarafsız bir seçme ile ve toplu bir şekilde okuyuculara vermek" cümlesi derginin çıkış amacını vurgular

niteliktedir. Dergide şiir üzerine incelemelerle birlikte küçük hikâyeler de yer almış, dahası çeşitli kültür ve sanat yazıları da yayımlanmıştır. Geleneğe sahip çıkmakla birlikte yenilikçi bir tutum izlenmiştir (Doğan, 2008, s. 46).

İlk sayıda bulunan “Dilimizin Mihenk Taşı” adlı yazıda derginin içeriğine ve üzerinde duracağı konulara değinilir:

Günümüzün şiirini tarafsız bir seçme ile ve toplu bir şekilde okuyucularımıza vermek amacındayız. Şiir üzerine düşünceler ve araştırmalar yanında küçük hikâye, eleştirme ve çeşitli san'at yazılarını da içine alacak olan dergimiz bütün şair ve sanat yazarlarımıza sayfalarını açmış bulunmaktadır. Eski'nin hâtırasını ve değerini, yeni'nin gerekliliğini ve canlılığını el üstünde tutacağız (*Seçilmiş Şiirler Dergisi*, S. 1, s. 3).

Dergi yönetimi Türkçe'nin gelişimine önem vermektedir ve onlara göre dilin gelişiminde şairlere büyük bir sorumluluk düşmektedir:

Sanat alanında ilk sözümüz, güzel dilimizin bugünkü dağınıklığı ve kararsızlığı üzerine olacaktır. Daha ellinci ölüm yıldönümünü doldurmamış olan şiir dehalarımız bugün okunamaz duruma geldiler. Günümüzün edebî sanatlarından yarına nasıl bir Türkçe kalacaktır? Biz, bu sorunun cevabında, hikâyeci ve romancılarımız kadar ve belki onlardan da fazla şairlerimizin sözü olacağına inanıyoruz. Şiir bir dilin mihenk taşıdır. Zenginliği, akıcılığı, kararlılığı ve çeşitli imkânları ile bir dil en son şiirde kendini bulur. (*Seçilmiş Şiirler Dergisi*, S. 1, s. 3).

“Beş Kıtada Şiir” bölümünde dünya şiirinden örnekler verilmiştir. Çeviri şiirler gibi çeviri hikâyeler de dergi görülür. Macit Benice, Mete Sapankaya, Servet D. Orgun gibi şairlerin ürünleri yayımlanmıştır.

Serdengeçti³¹

İlk sayısı Nisan 1947’de çıkan derginin sahibi Osman Yüksel (Serdengeçti)dir. Dergi düzenli bir şekilde çıkmamış olup Şubat 1962’deki son sayısına kadar 33 sayı yayımlanmıştır. Milliyetçi bir söylemle hareket eden derginin çıkış yazısı bu söylemin ilk kıvılcımlarını verir. Milliyetçiliği kendi amaçları uğruna kullanmayacaklarını aksine “mukaddesat değerler” için çalışacaklarını belirtirler:

Milliyetçilik bizim için bir vasıta değil, bizatihi bir gayedir. Millet, milliyet, vatan, mukaddesat gibi, kimsenin itiraz edemeyeceği hassas, muteber kelimelerin arkasına sığınıp, oradan şahsi menfaatlerini müdafaa edenler, bir memleket kadar genişleyen ihtiraslarını yurtseverlik şeklinde gösterip milliyetçiliği, bu ulvi gayeyi, büyük servetlere, yüksek makamlara erişmek için vasıta olarak kullananlar vardır. Biz temiz niyetli, vatan duygulu, memleket düşünceli Türk gençleri, bu türlü bir milliyetçilikten nefret ediyoruz. (Serdengeçtiler, S. 1, s. 3)

“Hakka Tapar-Halkı Tutar” sloganıyla derginin jeneriği de çıkış yazısının farklı bir yansımasıdır. Daha çok siyasi bir görünüm arz eden dergide az da olsa şiir ve hikâye gibi edebî türlere yer verilmiştir. Osman Yüksel, Yavuz Bülent Bâkiler, Nihal Atsız, Feyzi Halıcı, Cemal Oğuz Öcal şiirleriyle; Mehmet Altınsoy, Orhan Özbeyli gibi yazarlar hikâyeleriyle *Serdengeçti*’de görülen isimlerdendir.

Ses

Kurucusu Melâhat Günel, sahibi ve yazı işlerini yöneten kişi ise Sadi Günel’dir. Uzun bir yayın ömrü olan derginin yazı işleri müdürlüğünde Sadi Günel’in dışında Melâhat Günel, Gülal Günel, Cemal Meriç, Bekir Sıtkı Bayraktaroğlu gibi farklı isimler de yer alacaktır.

“15 günde bir cumartesi çıkar” açıklamasıyla derginin yayın periyodu belirlenir. 15 Mayıs 1964 190. sayı Millî Kütüphane’de bulunan son sayıdır. Ayrıca “Sanat-Estetik-Sosyete” dergisi olarak yayına başlayan dergi daha sonra adını “Sanat-Edebiyat-Sosyete” olarak değiştirecektir. Ankara’nın sosyal

31 Avşar, B. Z. (2014). *Bir Dava Dergiciliğinde Bir Örnek: Serdengeçti Dergisi*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

ve kültürel hayatına dair yazılara (bale resitalleri, tiyatro ve opera programları gibi), ünlü sanatçılarla yapılan röportajlara, magazin haberlerine geniş yer ayıran dergide edebiyat sayfaları, şiirler ve hikâyeler de vardır. Orhan Veli, Yahya Kemal gibi şairler için özel sayfalar hazırlanmıştır.

Mükerrem Kâmil Su, Adalet Ağaoğlu, Göksel Kortay; Bülent Habor gibi yazarlar yazılarıyla; Yılmaz Gruda, Ziya Osman Saba, Yusuf Ziya Ortaç, Muzafer Erdost şiirleriyle; Nejat İlhan, Emine Işınsoy, Sadi Günel gibi yazarlar da hikâyeleriyle derginin sayfalarında yer edinmiştir.

Sesimiz

30 Teşrinievvel (Ekim) 1930'da yayın hayatına başlayan *Sesimiz*'i Ankara Erkek Lisesi Mecmua Heyeti neşreder. Millî Kütüphane kayıtlarına derginin 10, Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne göre 14 sayısı vardır (14. sayı Nisan 1935). Hakan Sazyek'in *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi* adlı çalışmasından öğrendiğimiz kadarıyla "dergi, yayın hayatını İkincikânun [Ocak] 1938 tarihine kadar sürdürmüş ve on sekiz sayı çıktıktan sonra kapanmıştır"(Sazyek, 2006, s. 88) fakat kütüphanelerden bu sayılara ulaşılamamıştır. "Genç Okuyucularımıza" isimli çıkış yazılarında büyük iddialar peşinde olmadıklarını mütevazı bir tavırla vurgularlar: "Bu küçük ve henüz bin bir kusurla karşınıza gelen mecmua büyük davalar peşinde koşan bir kitlenin deyil, belki sarı siyah yuvanın ruhunda heyecan duyan çocuklarının geceli gündüzlü didinmelerinin bir mahsulüdür" (İmzasız, S. 1, s. 2).

Dergide lisenin öğretmenleri ile ilgili anketler yapıldığı gibi şiir, hikâye, çeviri gibi türlerde de ürünler verilir. Orhan Veli'nin bir piyesi, A. Hasip'in bir çevirisi, Enis Behiç, Yahya Saim, Faruk Mümtaz, Halil Rifat'ın şiirleri, Melih Cevdet, Oktay Rifat, Nejdet Akif'in hikâyeleri dergide görülen çalışmalarından bazılarıdır. *Sesimiz*'i önemli kılan bir etkense Garip Hareketi'nin üç ismi olan Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rifat'ın ilk ürünlerini bu dergide vermiş olmasıdır.

Sinema-Tiyatro

1958 Şubat'ında kurulan Sinema-Tiyatro Derneği'nin yayın organı olan bu dergi 15 Mart 1959'da yayına başlar ve 1960 yılında 9. sayı ile yayın dünyasına veda eder. Sahibi Şahin Tekgündüz, yazı işleri müdürü Ülker Akçakoca'dır. Yazı işleri kurulunda Ülkü Başsoy, Ayhan Gökçalp, Nihat Özer, Özkan Taner, Turan Taner ve Şahin Tekgündüz vardır.

Sinemadan ziyade tiyatro sanatına ilişkin yazılar daha fazladır, dahası tiyatro metinleri de yayımlanmıştır. Ayrıca *Türk Tiyatrosu Özel Sayısı* ve *Türk Sineması Özel Sayısı* gibi özel sayılar yapılmıştır. *Sinema-Tiyatro*'da Orhan Asena, Özdemir Nutku, Metin And, Refik Ahmet Sevengil, Halit Refiğ, Attilâ İlhan, Sevda Şener, Erol Aksoy, Melih Vassaf, Adnan Ufuk, Sevgi Nutku (Soysal), Turgut Özakman gibi yazarların yazıları; Erdoğan Güçbilmez gibi isimlerin de çevirileri vardır. Derginin önemini Gülseren M. Yavuztürk şu cümlelerle özetler:

Geride bıraktığı belki kısa fakat yenilikler içeren verimli yayın sürecinde, okurlarını tiyatroyla birlikte yedinci sanatın değeri ve kendine özgü zenginlikleri konusunda da aydınlatmaya çalışan *Sinema-Tiyatro* dergisinin, ülkemizde sinema bilgisinin gelişip yerleşmesinde öncülük etmiş yayınlardan biri olduğunu söylemek önemini abartmak olmayacaktır (Yavuztürk, 2013, s. 87).

Millî Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ndeki kayıtlara göre 9. sayı derginin son sayısıdır. 9. sayıda derginin çok zor şartlarda hazırlandığı söylenmekte, adeta bu sayının son sayı olacağı ima edilmektedir.

Söz

"Fikir, Sanat ve Tenkit Dergisi" olarak 15 Mayıs 1946'da "On beş günde bir çıkar" denilerek yayına başlayan *Söz*'ün Millî Kütüphane'de rastladığımız son sayısı 1 Aralık 1946 tarihli 7. sayıdır. Her ne kadar on beşer günlük bir ara ile çıkacağı belirtilse de 5. ve 6. sayılar birlikte yayımlanmış ve 4 aylık bir ara verilerek 7. sayı Aralık 1946'da çıkmıştır.

Sahibi Asaf Ertekin, yazı işleri müdürü ve umumî neşriyatı idare eden Yaşar Çöl'dür. Dergide Enver Gökçe, Cahit Külebi, Metin Eloğlu, Mehmet Başaran gibi şairler şiirleriyle; Cevdet Kudret, Halil AYTEKİN gibi yazarlar hikâyeleriyle görülürken Adnan Cemgil, Behice Boran, Niyazi Berkes, Orhan Burian, Pertev Naili Boratav gibi isimlerin ise yazıları yer alır.

Şiir Sanatı

15 Ocak 1955-15 Şubat/15 Mayıs 1955 tarihleri arasında 2 sayı yayımlanan *Şiir Sanatı*'nın sahibi Sezai Karakoç, sorumlu müdürü M. Emin Bayar'dır.

Derginin “Başlangıç” adlı yazısında yapılacaklar sıralanır. Az fakat iyi şiirlerin dergiye taşınacağı, yaşayan şairlerden sanatında tazeliği ve yeniliği koruyanların eserlerinin baş köşede yer alacağı, genç nesilden de iyi şiirlere kapılarının açık olacağı, yeni Batı şiirinden örnekler verilirken Doğu şiirinden de ara sıra da olsa şiirler alınacağı söylenir. Bununla birlikte şiirin nabzını tutmak amacıyla her ayın şiir kritiğine yer verileceği, yeni çıkan şiir kitapları ve şiir üzerine yazılmış incelemelerin tartışılacağı, geleneksel şiire yeni bir bakışla yaklaşılacağı, şiirin diğer sanat dallarıyla ilişkisi üzerinde değerlendirilmelerin yapılacağı vurgulanarak *Şiir Sanatı*'nın hedefleri saptanmıştır. “Şiirin teorisi bir bilim problemi olarak şiir, ana uğraşma konumuzdur” (*Şiir Sanatı*, S. 1, s. 3) diyen dergi yönetimi şiir konusunu temel amaçları olarak belirlemiş ve “Türk şiirinin, yöneliş ve yenilenişinde ödev ve pay sahibi olmak” (*Şiir Sanatı*, S. 1, s. 4) misyonunu yüklenmiştir. Dergide Sezai Karakoç, Adnan Özkan, Cüneyt Gabran, Adnan Özkan gibi yazarların yazıları ve yine Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Erdal Öz, Gülten Akın, Seyfettin Başçılar, Şahinkaya Dil, Orhan Duru, Muzaffer Erdost gibi isimlerin şiirleri görülmüştür.

Şimdilik

“Aylık Sanat Gazetesi” olarak 1955 yılının Ocak ayında başlayıp altı sayı çıkan *Şimdilik*'in yayın hayatı Haziran 1955'te sona erer. *Şimdilik*'in ilk üç sayısında sahibi ve “sorumlu çevirgeni” Tevfik Akdağ iken son üç sayısı Ahmet Arkon yönetiminde çıkmıştır. Herhangi bir çıkış yazısı yayımlamayan *Şimdilik*'in yönetimi, altıncı sayıda ekonomik şartlar elvermediği için gazeteyi arzu ettikleri şekilde yayımlayamadıklarını ve sanat gazetelerinin yaz aylarında pek satılmadığını söyleyerek (İmzasız, S. 6, s. 2) Eylül'e kadar ara vermiştir. Ancak *Şimdilik* bir daha çıkmamış, altıncı sayı son sayı olarak kalmıştır.

Şimdilik'te İlhan Berk'in, Turgut Uyar'ın, Cemal Süreya'nın, Mehmet Kemal'in, Tevfik Akdağ'ın, Ahmet Oktay'ın şiirlerine; Orhan Duru, Tarık Dursun K. ve S. Aldanır'ın hikâyelerine; Ömer Faruk Toprak, Turgut Uyar ve Fakir Baykurt'un da deneme ve eleştirilerine yer verilmiştir.

Tercüme³²

İlk sayısı 19 Mayıs 1940'ta çıkan *Tercüme*, Temmuz-Eylül 1966 tarihli 87. sayısıyla yayın hayatına son verir. *Tercüme* dergisi, kimi yıllar yayımlanmasa da uzun süren dergiler listesine eklenebilir. Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'in tercüme üzerine düşüncelerini ve tercüme faaliyetlerine dair yapılacakları anlattığı yazısı hem derginin çıkış amacını verir hem de dönemde "tercüme" kavramına nasıl yaklaşıldığını göstermesi döneminde önemlidir:

Muayyen kitapların tercümesi teşebbüsü yanında bizzat tercümenin ne olduğu ve nasıl olması lâzım geleceği hakkında bizden başka milletlerin bu hususta neler yaptıklarını da görüp göstererek tercüme işine bir istikamet ve hız vermeği ihmal etmedik. Tercüme mecmuasını bu maksatla Türk münevverine takdim ediyoruz ve kendilerini bu vasıfta sayanları bize yardıma davet ediyoruz. (Yücel, S. 1, s. 2)

Tercüme dergisi adından da anlaşılacağı üzere yabancı dillerdeki metinleri Türkçeye kazandırmayı hedefleyen bir dergidir. Bunun yanı sıra dergide yazarların tercümeleri ile ilgili yazılar da yer almıştır. Sabahattin Ali, Nurrullah Ataç, Azra Erhat, Nahit Sırrı Örik, Sabahattin Eyuboğlu gibi yazarlar bunlardan bazılarıdır. Dergide yabancı dillerdeki metinlerden Türkçeye çeviriler olduğu gibi Suut Kemal Yetkin, Hâlid Ziya Uşaklıgil, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Orhan Veli Kanık, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Cahit Sıtkı Tarancı gibi Türk yazar ve şairlerinin de metinleri yabancı dillere çevrilir.

Türk Çocuğu

16 Birincikânun/Aralık 1944 tarihinde yayın dünyasına başlayan *Türk Çocuğu*'nun jeneriğinde "Ankara'da Onbeş Günde Bir Çıkar Terbiyevî, Ahlâki ve Öğretici Çocuk Dergisidir" yazmaktadır. Kuranlar Naki Tezel, Kadri Erdil, Doğan Köymen'dir. İmtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü Naki Tezel'dir. "Türk Çocuğu' Niçin Çıkıyor?" başlıklı çıkış yazısında bu derginin çocuklar için çıktığı, çocuklara yönelik edebî ürünlerin, eğitici ve

32 Korucu, B. (2007). "*Türk Hümanizmi'nin Çeviri Boyutu: Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi (1940-1946)*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

İldeş, Ö. (2013). *Resmî Türk Rönesans'ına Aracı Bir Dergi: Tercüme*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

öğretici yazıların yayımlanacağı söylenir. “Derginizin sizden istediği ve beklediği şey sıcak bir kalble onu sevmeniz, daha faydalı olması için düşünce ve isteklerinizi bir mektupla bildirmeniz” (*Türk Çocuğu*, S. 1, s. 2) denilerek okuyuculardan da yardım istenir. 1 Mayıs 1946 tarihli 25. sayı Millî Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde bulunan son sayıdır.

Bir çocuk dergisi olarak karikatürler, bulmaca-bilmece sayfaları, şiirler, masallar ve hikâyeler vardır. “Matematik Öğreniyorum” sayfaları çocukları derslerine hazırlamaktadır. Mehmet Necati Öngay, Osman Atılâ, Melih Başar'ın şiirleri yayımlamıştır. Selâhaddin Arıkan, Sadreddin Çanga gibi isimlerin hikâyeleri vardır.

Türk Dili³³

Ekim 1951 tarihinde aylık olarak başlayan *Türk Dili* hâlâ yayımlanmaya devam eden edebiyatımızın uzun soluklu dergilerinden biridir. Dergi, önce Ağâh Sırrı Levend, daha sonra Ömer Asım Aksoy tarafından yönetilir. Uzun yıllar boyunca çıkan derginin idare kadrosu değişiklikler gösterecek, geniş bir çerçevede onlarca ünlü isim görev alacak, dergi buraya adını sığdırmayacağıımız birçok yazar ve akademisyeni gerek yazı kurulunda gerek danışma kurulunda olmak üzere sayfalarında ağırlayacaktır. İlerleyen sayılarda sahibi ve sorumlu yönetici imzası altında Ahmet Bican Ercilasun, Şükrü Halûk Akalın gibi öğretim üyeleri ve Cahit Külebi (sorumlu yönetmen olarak) gibi ünlü yazarlar bulunur. Oluşturulan yazı kurulunda İsmail Parlatır, Hamza Zülfikar, Saim Sakaoğlu, Hasibe Mazıoğlu gibi öğretim üyeleri ve Fakir Baykurt, Adnan Binyazar, Ali Püsküllüoğlu, Turan Oflazoğlu gibi yazarlar yer alacaktır. Yayın danışma kurulunda ise zaman içerisinde Kâzım Yetiş, Nuri Yüce, Tuncer Gülensoy, Günay Karaağaç gibi öğretim üyeleri bulunacaktır.

İlk sayıda yer alan “Başlarken” adlı yazıda, derginin herhangi bir görüşün değil; Türk dilini seven, onu geliştirmeye çalışanların dergisi olduğu vurgulanır:

Dilimizi dil üzerinde tartışmaların, çekişmelerin değil, yazarlarımızın kurup geliştireceğini biliyoruz. Bugünkü Türkçe ile neyi söyleyebiliyor, neyi söyleyemiyoruz? Ele

33 Güngör, C. (2007). *Türk Dili Dergisi Üzerine İnceleme (1965-1970)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Akalın, Ş. H. (2010). Bir Tarih: Birinci Sayısından Yedi Yüzüncü Sayısına. *Türk Dili*, 98, 700, 296-322.

alınacak asıl konu budur. Bunu bize bildirecek olan günümüzün edebiyatı, yazılarıdır. Bu dergi bunun için, bugünün Türkçesini, daha doğrusu Türkçelerini göstermek için çıkıyor. Bir çığırın, bir görüşün dergisi değil, Türkçeyi sevenlerin, Türkçe için çalışmak isteyenlerin dergisidir. Bu dergiyi Türk Dil Kurumu çıkarıyor, ama yalnız kendi görüşünü yaymak, kendi yaptıklarını bildirmek, kendi fikirlerini savunmak için değil yarının Türkçesi'ni kurmağa çalışanları bir araya toplamak, hepsine de kendi düşüncelerini, dileklerini bildirmek imkânını sağlamak için çıkıyor. Yarınki dil, yalnız sizin diliniz yalnız bizim dilimiz olmayacak hepimizin dili olacaktır (*Türk Dili*, S. 1, s. 1).

Agâh Sırrı Levend 28. sayıda (1 Ocak 1954) derginin amaçlarını net bir şekilde ortaya koyar. Derginin hedefi “Türkçeyi yaymak”tır, bu bağlamda güzel Türkçe ile yazılmış şiir, hikâye, deneme... vb. örnekleri derginin sayfalarında yer alacaktır:

Bunun için elden geldiği kadar arı Türkçe ile yazılmış şiirlere, hikâyelere, denemelere, başka dillerden yapılan çevrilere yer verilecektir. Derginin bir başka bölümünde eski metinler üzerine yapılmış incelemeler, irdelemeler bulunacaktır. Üçüncü bölüm dil üzerine tartışmalara ayrılacak, bu arada basında dil üzerine çıkan yazıların özeti ile gereken cevapları verilecektir (Levend, S. 28, s. 180).

Genç imzalara destek verecekler, öz Türkçenin yayılması için çalışacaklardır. “Dil davası türlü yönden savunulmalıdır”. Dolayısıyla dil ve edebiyat hareketleri takip edilmeli, dil konusunda tartışmalar yapılmalıdır. Türkoloji ve filoloji alanında haberler verilmeli, yeni çıkan eserlerin tanıtımları yapılmalı, Dil Kurumu'nun çalışmalarıyla ilgili bilgi sunulmalıdır. Yine Levend'e göre; Türk dilinin geçirdiği tarihi dönemler ve edebiyat tarihi konuları üzerine çeşitli incelemeler yapılmalı, Türk diline hizmet eden şahsiyetler tanıtılarken süreli yayınlarda dil konusunda çıkan yazılar da *Türk Dili*'ne alınmalıdır.

Türk dili üzerine pek çok yazının kaleme alındığı dergide dilin gelişimi, dil ve edebiyat sorunları ağırlıklı olarak işlenen konulardandır. Şiirler, hikâyeler, tiyatro metinleriyle radyo oyunları ve kısa oyunlar, çeşitli dillerden

yapılan tercümeleler, gezi yazıları, kültür, felsefe ve sanatla ilgili makaleler, röportajlar, soruşturmalar, hatıra yazıları, eleştiri yazıları, denemeler, ünlü yazarlara ait mektuplar dergi sayfalarında yer almıştır. Bunun dışında edebiyat tarihi incelemeleri, folklor araştırmaları, yabancı dillerden yapılan şiir ve hikâye çevirileri dergide göze çarpan çalışmalardır. Derginin roman, şiir, gezi, eleştiri, tiyatro gibi belirli sahalarda hazırlanmış birçok özel sayısı da edebiyatımız açısından önem arz etmektedir.

Türk Dili, uzun yıllar boyunca yüzlerce şairi ve yazarı sayfalarında ağırlamıştır. Bu yazar ve şairlere örnek verilmek gerekirse; Ağâh Sırrı Levend, Sait Faik Abasıyanık, Oktay Akbal, Gündüz Akıncı, Sabahattin Kudret Aksal, Doğan Aksan, Ömer Asım Aksoy, Metin And, Tahir Alangu, Burhan Arpad, Orhan Asena, Nurullah Ataç, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Adnan Binyazar, Pertev Naili Boratav, H. Rıdvan Çongur, Kıvanç Demir, Güney Çetin, Hikmet Dizdaroğlu, Baha Dürder, Konur Ertop, Enver Naci Gökşen, Akşit Göktürk, Orhan Hançerlioğlu, Abdülkadir Gölpinarlı, Enver Ziya Karal, Zeynep Korkmaz, Özdemir Nutku, Mustafa Şerif Onaran, Orhon Seyfi Orhon, Ali Rıza Önder, Turgut Özakman, Emin Özdemir, Sami N. Özerdim, Mustafa Nihat Özön, Nijat Özön, Cahit Öztelli, Mehmet Salihoğlu, Tahsin Yücel, Muzaffer Uyguner, Nermi Uygur, Osman Türkay, Nadir Nadi, Behçet Necatigil, Suut Kemal Yetkin yazılarıyla; Gülten Akın, Özdemir Asaf, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Cahit Zarifoğlu, Necati Cumalı, İbrahim Zeki Burdurlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Şahinkaya Dil, Metin Eloğlu, Coşkun Ertepinar, İlhan Geçer, Talat Sait Halman, Ali Püsküllüoğlu, Orhan Şaik Gökyay, Ahmet Kutsi Tecer, Özdemir İnce, Ceyhun Atuf Kansu, Seyfettin Başçılar, Selâhattin Batu, Abdülkadir Bulut, Sabahattin Kudret Aksal, Halûk Aker, Erdoğan Alkan, Salah Birsal, Ruşen Hakkı, Ayhan Hüenalp, Celal Ertuğay, Mehmet Salihoğlu, Halil Uysal, Nevzat Üstün, Nihat Ziyalan, Halim Yağcıoğlu, Tahsin Saraç, Mehmet Turan Yarar şiirleriyle; Talip Apaydın, M. Başaran, Adnan Binyazar, Demir Özlü, Samim Kocagöz, Oktay Akbal, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Afet Muhteremoğlu, İsmail Âşıkoğlu hikâyeleriyle dergide yer alan isimler arasındadır.

Türk Hava Mecmuası

1 Haziran 1926'da ilk sayısı yayımlanan dergi, Millî Kütüphane kayıtlarına göre 61 sayı çıkar ve 30 Teşrinisani (Kasım) 1928'de kapanır. Yayımlayan Türk Tayyare Cemiyeti Merkez-i Umumi'sidir. Adından da anlaşılacağı üzere havacılık alanında haberlerin yer aldığı dergide kültür-sanat ve edebiyata da yer ayrılmıştır. Ahmet Rasim, Ahmet Hikmet (Müftüoğlu), Halide Nusret, Server Ziya, Süleyman Nazif, Aka Gündüz hikâyeleriyle dergiye katkıda bulunan isimler arasındadır.

Türk Kültürü Derneği Şiir Dergisi

15 Ocak 1949 tarihinde yayın dünyasına adım atan *Türk Kültürü Şiir Dergisi*'nin sahibi Türk Kültürü Derneği, yazı işleri müdürü Halil Soyuer'dir. Önsözünde Türk Kültürü Derneği'nin her ay bir şiir günü düzenleyeceği, bu şiir gününde gençlerin okuyacağı eserlerin en iyilerinin bir dergi olarak çıkarılmasının düşünüldüğü söylenerek derginin yayımlanma düşüncesinin nasıl ortaya çıktığı açıklanmış olur. Hitap edilen kitle gençlerdir ki derneğin, tüm imkânlarıyla vatanperver gençlerin yanında olacağı şu sözlerle vurgulanır:

Derneğimiz, kalpleri samimi memleket aşkile şahlanmış, hassas ve müstait gençlere kucağını açmakta, gücünün yettiği kadar onlara faydalı olmağa çalışmaktadır. Mevcut imkânlardan istifade ve imkânsızlıkları elinden geldiği kadar izale en samimi arzusudur (*Türk Kültürü Derneği*, S. 1, s. 3)

Derginin mütevazı bir yayın politikası vardır, öyle ki önsözde bir şiir dergisi iddiasında olmadıklarını, kusurlarını peşinen kabul ettiklerini söylerler. Yine Mehmet Altınsoy'un kaleme aldığı 2. sayının önsözünde de bu sözler yinelenirken millî şiiri beğenmeyenlere karşı varlıklarını bu derginin sayfalarıyla göstereceklerini belirtirler:

Sadece Türk şiirine dejenerelik getirenlere, milli şiiri küçümseyenlere bir varlık olduğumuzu göstermek; hatasız, iyiye, mükemmele doğru kısa ve dar da olsa, emin ve vakur bir adım attığımız duyurmak zaruri olduğu kanaatindeyiz (Altınsoy, S. 2, s. 1)

Millî Kütüphane'de derginin yalnızca bu iki sayısı mevcuttur. Osman Attıla, Rıza Polat Akkoyunlu, Kamuran Özbir, Bekir Sıtkı Erdoğan, Mustafa Necati Karaer, Halil Soyuer, Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı gibi isimler şiirleriyle yer almıştır.

Türk Yurdu³⁴

18 Ağustos 1911'de Mehmet Emin Yurdakul'un katkılarıyla kurulan Türk Yurdu Cemiyeti'nde Ahmet Hikmet, Ağaoğlu Ahmet, Hüseyinzade Ali (Turan), Akçuraoğlu Yusuf ve Âkil Muhtar (Özden) gibi isimler yer alır. Türk Yurdu Cemiyeti, Türk Ocağı'nın da o yıllarda kurulması dolayısıyla kapanır, ancak fikirlerini Türk Ocağı ve *Türk Yurdu* dergisiyle yaymaya devam eder. 24 Teşrinisani 1327 (7 Aralık 1911)'de yayın hayatına başlayan *Türk Yurdu*, 103 yıldır çıkmaya devam eden Türkiye'nin en uzun ömürlü dergilerinden birisidir.

İlk sayılarda İstanbul'da çıkan derginin imtiyaz sahibi Mehmet Emin iken daha sonra bu görevi Yusuf Akçura devralır ve ilerleyen sayılarda Celâl Sahir, Cemil Behçet, Enver Kâmil, Ferit Celâl, Abdülhak Şinasi Hisar, Sadettin Bilgiç, Mehmet Galip Erdem... vb. gibi birçok isim derginin sorumluluğunu üstlenir. 13. ciltten itibaren Türk Ocağı'nın yayın organı olarak çıkar. Millî Mücadele yıllarının zor koşulları dolayısıyla 1918'den 1924'e kadar ara veren dergi 1924'ten itibaren Ankara'da çıkacaktır. 1928 Ağustos'undan itibaren yavaş yavaş Latin harfleri kullanılmaya başlanırken 1929 yılının Şubat

34 Bazı bilgiler *Türk Yurdu* Dergisi'nin internet sitesinden "Türk Yurdu Tarihçesi" sayfasından alınmıştır: http://www.turkyurdu.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=196

Tarı Yurdürün, A. (1994). *Yayın Tarihimizde Türk Yurdu Dergisi ve Derginin Dil Konulu Makalelerinin İçerik Analizi (1928-1931)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Ayer, İ. (1995). *Türk Yurdu Dergisinin 1924-1970 Yılları Arasında Çıkan Sayılarında Türkiye Dışındaki Türkler*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Gülpınar, C. (1998). *Türk Yurdu Dergisine Göre Rusya'da Türkcülüğün Doğuşu ve Gelişmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özdemir, Ö. (2004). *1911-1931 Yılları Arasında Yayınlanan Türk Yurdu Dergileri'nde Gelişen Eğitim Anlayışı ve Cumhuriyet Dönemine Etkileri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Soncu, A. G. (2012). *Kimliklerin İnşasında Kurumsal Dergilerin Rolü: Türk Yurdu ve Ülkü*, Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

ayında tamamen Latin harflerine geçilir. 10 Nisan 1931’de Türk Ocağı’nın kapatılmasıyla *Türk Yurdu* yayına ara verirken 1942’de tekrar çıkmaya başlar. 1943 yılında yine kapansa da 1959-1968 yılları arasında faaliyet gösterecektir. Ocak-Şubat 1968’ten 1970 Mart’ına kadar çıkmayan dergi 1970’te 346. sayıyı çıkardıktan sonra bu sefer daha uzun bir ara verir ve dergi 16 yıl boyunca yayımlanmaz. Dergi Şubat 1987’den Mart 1989’a kadar “Türk Ocakları İstanbul Şubesi” tarafından İstanbul’da çıkarılırken 1989’dan itibaren yeniden Ankara’da çıkar (Tuncer, 1993, s. VII). Bu dönemde tekrar Türk Ocağı Merkez Heyeti’nin yayın organı olur. Ekim 2014’te 326. sayısını çıkaran *Türk Yurdu* uzun yıllar boyunca bazen kapansa da yeniden açılmış ve Türkçü düşünceyle aynı çizgide yayına devam etmiştir. Özetlemek gerekirse *Türk Yurdu*’nun yıllara göre dağılımı 7 seri olarak değerlendirilmektedir:

- a. 1. Seri: 1911-1918
- b. 2. Seri: 1924-1931
- c. 3. Seri: 1942-1943
- d. 4. Seri: 1954-1957
- e. 5. Seri: 1959-1968
- f. 6. Seri: 1970
- g. 7. Seri: 1987-2001³⁵

Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Gaspıralı İsmail, Fuat Köprülü, Abdülhak Hâmid, Süleyman Nazif, Rıza Nur, Rıza Tevfik, Celâl Sahir, Enis Behiç, Kemalettin Kâmi, Yusuf Ziya, Hâlid Fahri, Faruk Nafiz, Orhan Seyfi, İbrahim Alâettin, İsmail Safa, Samih Rifat, Aka Gündüz, Hakkı Süha, Ömer Bedrettin, Nahit Sırrı, Mithat Cemal, Behçet Kemal, Ahmet Muhip, Necip Fazıl, Halide Nusret, Halide Edip, Yakup Kadri, Refik Hâlid, Ruşen Eşref, Hamdullah Suphi, Hüseyin Cahit, Reşat Nuri, Falih Rıfkı, Müfide Ferit, Ferit Celâl, Tahsin Nahit, Nüzhet Haşim, Abdullah Cevdet, Celâl Nuri, Remzi Oğuz, Nurullah Ataç, Hüseyin Namık Orkun, Osman Turan, Abdülkadir İnan, Mümtaz Turhan, Arif Nihat Asya, Mehmet Kaplan, Reşit Rahmeti Arat gibi pek çok isim dergide yazılarıyla veya şiirleriyle yer almıştır.

35 Ayrıntılı bilgi için bakınız: Tuncer, H. (1993). *Türk Yurdu Bibliyografyası*, İzmir: Akademi Kitabevi, ss. 5-11.

Uyanış

Nisan 1955 tarihinde "Fikir-Sanat-Aktüalite Dergisi" olarak çıkmaya başlayan *Uyanış*, ancak 10 sayı çıkabilmiş, Ocak 1956'da kapanmıştır. Derginin imtiyaz sahibi ve mesul müdürü A. Faruk Kakinç'tir.

Herhangi bir çıkış yazısı bulunmayan dergide şiir, hikâye gibi edebî türlerin yanında sinema, tiyatro gibi sanat dallarından haberlere ve yazılara yer verilir. Necati Cumalı, Ümit Yaşar Oğuzcan, Nedret Gürcan gibi şairlerin şiirleri; Ergun Sav, Muzaffer Buyrukçu gibi yazarların hikâyeleri vardır. Ayrıca dergi; çeviri şiir ve hikâyelere de sayfalarını açtığı gibi Bedri Rahmi Eyuboğlu, Özdemir Nutku, Ahmet Oktay, Suat Taşer'in de deneme biçiminde yazı-ları *Uyanış*'ta yayımlanmıştır.

Ülkü³⁶

Halkevleri yayın organı olarak Şubat 1933'te yayın hayatına başlayan derginin adını Atatürk vermiştir. *Ülkü*, 1933-1941, 1941-1946, 1947-1950 olmak üzere üç seri halinde çıkar. İlk seride 102, "yeni seri" olan ikinci seride 126, üçüncü seride ise 44 sayı vardır. Derginin hedeflerini çizen "Ülkü Niçin Çıkıyor?" adlı yazısıyla Recep Peker şunları söyler:

Ülkü, karanlık devirleri arkada bırakarak şerefli ve aydınlık istikbale giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin kanındaki inkılâp unsurlarını ısıtmak, ileri adımları sıklaştırmak için... *Ülkü* bu büyük yola katılanlar arasında kafa

36 Doğan Â. (1991). *1923-1938 Arasında Yayınlanan dergiler- Anadolu, Kadro, Ülkü, Fikir Hareketleri, Ayda Bir-Üzerinde Bir Çalışma*, Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Oral, M. (1995). *Ülkü Dergisinin Türk Düşünce Hayatındaki Yeri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Pei-Lin-Li (2001). *Ülkü (1933-1950) Dergisinin Sistemik Taranması*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Gümüšoğlu, F. (2005). *Ülkü Dergisi ve Kemalist Toplum*, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Gençoğlu Onbaşı, F. (2011). *Halkevleri ve Ülkü Dergisi: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycülük Tartışmaları, Çağdaş Yerel Yönetimler*, 20, 3 Temmuz 2011, ss. 69-88.

Soncu, A. G. (2012). *Kimliklerin İnşasında Kurumsal Dergilerin Rolü: Türk Yurdu ve Ülkü*, Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yazıcı, V. C. (2012). *Anti-Komünizm ve Ülkücü Paramiliter Kimliğinin İnşası 1974-1980*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

birliği, gönül birliği ve hareket birliği yapmak için... *Ülkü*, millî dile, millî tarihe, millî sanatlara ve kültüre hizmet için... *Ülkü*, bütün bu gayelere hizmet yolunda çalışan Halkevlerinin ruhundaki harareti yazı vasıtasıyla yaymak için... çıkıyor (Peker, S. 1, s. 1).

Ülkü'nün ilk altı sayısında sahibi ve umumî neşriyat müdüründen bahsedilmemiştir. Edebiyat dünyasının uzun soluklu dergilerden biri olan *Ülkü*'nün birçok defa imtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü değişmiştir. 6. sayıdan sonra imtiyaz sahibi Nusret Köymenken daha sonra sırasıyla Fevziye Abdullah Tansel, Hasan Reşit Tankut, Mehmet Tuğrul, Muhsin Adil Binal, Şevket Tezel olur.

Aralık 1949'a kadar 272 sayı olarak çıkan dergide sosyolojiden felsefeye, edebiyattan ekonomiye çeşitli alanlarda yazılar yer almıştır. Ahmet Kutsi Tecer'in derginin başına gelmesiyle (102. sayı) edebiyat ve folklor çalışmalarına ağırlık vermeye başlar. Ahmet Kutsi'den önceki dönemde derginin başında bulunan Recep Peker'in zamanında köylüyü, köylünün sorunlarını, kırsal kesimin sosyal hayatını temel alan yazılar ağırlıktayken Ahmet Kutsi Tecer'le birlikte Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaođlan, Kul Himmet gibi halk ozanları üzerine yapılan incelemeler ön plana çıkmıştır. Bunun yanı sıra Tecer vasıtasıyla *Ülkü*'nün edebiyatımız adına en büyük katkılarından biri Âşık Veysel'i Türk okuyucusuna tanıtmasıdır. Âşık Veysel dışında Celâl Sahir Erozan, Suut Kemal Yetkin, Behçet Kemal Çağlar, Cahit Külebi, Necati Cumalı, Mustafa Nihat Özön, Cahit Sıtkı Tarancı, Yaşar Nabi Nayır gibi ünlü isimlerin ürünlerine rastlanır.

Varlık³⁷

15 Temmuz 1933'te yayın hayatına başlayan *Varlık*, hâlâ devam eden, Cumhuriyet tarihinin en uzun ömürlü dergilerindedir. Derginin idare yeri önce-leri Ankara iken 1946 tarihli 315. sayıyla birlikte İstanbul'da çıkmaya başlar. İlk sayılarda imtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü Sabri Esat Siyavuşgil iken 124. sayı ile birlikte derginin genel müdürü olarak Yaşar Nabi'nin de adı geçmeye başlar. Uzun soluklu bir dergi olması sebebiyle zaman içerisinde

37 Bazı bilgiler *Varlık* dergisinin internet sitesinin "Tarihçe" sayfasından alınmıştır: <http://www.varlik.com.tr/tarihce.aspx>

Taştekin, A. (1991). *Varlık Dergisinde Edebiyat Tarihi Tartışmaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Kaya, İ. Ş. (1992). *Varlık Dergisinde Şiire ve Şiir Tenkidine Dair Yazılar (1933-1953)* (2 Cilt), Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Cengiz, R. (1995). *Varlık Dergisi Perspektifiyle Atatürk Devrimlerinin Yorumu (1933-1950)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Demir, T. (1999). *Varlık Dergisinde Plastik Sanat Yazıları*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Teke, Ahmet (2000). *Varlık Dergisinin 151-300 Sayılarının Edebî Yönden İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Saltık, O. (2000). *Varlık Dergisinin 301-400 Sayılarının Edebî Yönden İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Cavkaytar, S. (2001). *Varlık Dergisinin İlk 15 Sayısının Edebiyat Yazılarının Sınıflandırılması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Delice, N. (2004). *Varlık Dergisinin Bibliyografisi ve Bu Dergide Yer Alan Halk Edebiyatı İle İlgili Yazıların Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Soydemir, A. (2005). *Varlık Dergisi'nin Yayınlandığı İlk Yayınlardaki Fikri Faaliyetleri (S. 61-120)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

İnalkaç, S. (2006). *Varlık Dergisinin Yayınlandığı İlk Yıllardaki Sanat Faaliyetleri (S. 1-60)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karagülle, F. (2006). *Varlık Dergisi. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4, 8, 609-628.

Tabakçılar, R. E. (2007). *Varlık Dergisinin 231-281. Sayılarındaki Edebî Metin Eleştirileri ve Şiirler*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çakmak, Ö. (2008). *Varlık Dergisinde Şiir ve Edebî İnceleme (Sayı 280-330, 1-15 Mart 1945-1 Ocak 1948)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tonbul, M. (2008). *Varlık Dergisinin 434-484 Sayıları Arasında Şiir ve Edebî İnceleme*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Büyükbayrakdar, K. H. (2009). *Varlık Dergisinin Düşün ve Edebiyat Dünyamıza Katkıları (1938-1941)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

neşriyat müdürü imzasına farklı isimler gelir. Ancak Yaşar Nabi, 1981'de ölene kadar derginin başında kalır.

Derginin çıkış süresi düzensizlikler içerir. Uzun süre on beş günlük bir periyodla çıkmasının ardından kimi zaman iki sayı bir arada, kimi zaman ise aylık olarak yayımlanmıştır. "VARLIK Ne İçin Çıkıyor" başlıklı çıkış yazısında birçok kültürel konuya temas edilmekle birlikte altı çizilen esas noktalar şunlardır:

Memlekette bir tek hakiki sanat mecmuası yok. İnkılabın her sahada yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki VARLIK çıkıyor.

VARLIK, Cumhuriyeti en büyüğümüzden emanet alan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir inkılâp neslinin sanat sahasında da var olduğunu göstermek ve onun için çalışmak istiyor... Dil hareketleri için yazılacak yazılara da daima sayfalarını açık tutarak dil özleşmesi için yararlı bir varlık olmak istiyor (*Varlık*, S. 1, s. 16).

Varlık dergisi Kenan Hulusi, Nurullah Ataç gibi pek çok yazar için özel sayı hazırlar. Sabahattin Ali, Sait Faik Abasıyanık, Orhan Kemal, Cevdet Kudret hikâyeleriyle; Ahmet Hamdi Tanpınar, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat, Orhan Veli Kanık, Behçet Necatigil, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Külebi, Özdemir Asaf, Mehmet Başar şiirleriyle; Yaşar Nabi Nayır, Şevket Rado, Sabahattin Eyuboğlu, Abdülhak Şinasi Hisar deneme ve eleştiri yazılarıyla dergide yer alan isimlerden bazılarıdır. Maupassant, Çehov, Gogol gibi pek çok ünlü yazarın eserlerinden çeviriler de derginin sayfalarına taşınmıştır. Ayrıca hatıra, mektup, biyografi türlerine ait yazılar da vardır. Varlık Yayınları sadece dergisiyle değil yayımladığı kitaplarla da edebiyatımızda yeri dolduramaz bir yer edinmiştir:

1 liralık 'Cep Kitapları' ile Türkiye'nin dört bir köşesine ulaşan yayınlar, okumayı sevdirmeye misyonunu yerine getirip Cumhuriyet kuşaklarının kültürel gelişimini besledi. Cahit Sıtkı Tarancı, Orhan Veli Kanık, Sait Faik Abasıyanık, Nurullah Ataç, Ziya Osman Saba, Oktay Akbal, Mahmut Makal, Necati Cumalı, Fazıl Hüsni Dağlarca, Behçet Necatigil, Cahit

Külebi, Orhan Kemal, Haldun Taner, Tahsin Yücel, gibi yazar ve şairlerin kitaplarını art arda yayımlarken, Batı edebiyatından da Dostoyevski, Turgenyev, Gogol, Kafka, Tolstoy, Steinbeck, Hemingway, Balzac, Malraux, Zola, Gide, Camus, Sartre gibi ünlü yazarların yüzlerce çevirisini tanıttı Türk okuruna (<http://www.varlik.com.tr/tarihce.aspx>).

Yaşar Nabi'nin vefatından sonra (1981) derginin sahipliğini ve yazı işleri müdürlüğünü Filiz Nayır üstlenmiştir. 1983'ten 1990'a kadar genel yayın yönetmeni Kemal Özer olmuştur. İstikrarlı bir şekilde devam eden ve edebiyata kazandırdığı birçok ünlü isimle Türkiye'nin seçkin edebiyat dergilerinden biri olan *Varlık*'in genel yayın yönetmenliğini hâlen Enver Ercan (1990-...) sürdürmektedir.

Yağmur ve Toprak

"Köy Kültür Dergisi" jeneriğiyle 1 Temmuz 1948'de yayın hayatına başlayan ve aylık olarak yayımlanan, Millî Kütüphane kayıtlarına göre 26 sayı çıkan (26. sayı Ocak 1951 tarihlidir) *Yağmur ve Toprak*'in sahibi ve yazı işlerini idare eden isim Halil AYTEKİN'dir. Künyesindeki bilgiye göre idarehanesi olmayan dergi, Elvan Köyü'nde hazırlanmıştır. "Köy Bibliyografyası", "Köyden Fıkralar" bölümleriyle şiir ve hikâyelere geniş yer verilir. İlerleyen sayılarda "Dergiler" bölümüyle kültür-sanat dergilerine dair tanıtımlar da yapılmıştır. Mahmut Makal gibi köy enstitülü yazarların köy ve köylüyü konu alan yazıları ağırlıktadır.

Necati Cumalı, Ceyhun Atuf Kansu, Âşık Veysel, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Mehmet Başaran, Halim Yağcıoğlu, Attilâ İlhan, Âşık Hakkı, Ahmet Çıtak gibi isimler şiirleriyle; Samim Kocagöz, Suat Taşer, Halil AYTEKİN, Ali Dündar gibi yazarlar da hikâyeleriyle dergide yer almıştır.

Yaprak³⁸

"Fikir, Sanat Gazetesi" ibaresiyle 1 Ocak 1949 tarihinde yayın hayatına başlayan *Yaprak*, 15 Haziran 1949'a kadar 12 sayı boyunca her ayın 1 ile 15'i

38 Çakır, S. (2002). *Yaprak Dergisinin Sistemik ve Tematik İncelemesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Dumanlı Kadızade, E. (2012). *Yaprak Gazetesi Üzerine Bir Dizin Çalışması*. *TÜBAR*, 32, 159-198.

arasında düzenli olarak çıkar. Yaz aylarında tiraj düştüğü için yayına ara veren *Yaprak*, 1 Kasım 1949'da kaldığı yerden devam eder. Orhan Veli'nin çıkardığı *Yaprak*, 15 Haziran 1950'de 28. sayıyla biter. Orhan Veli'nin ölümünden sonra Sabahattin Eyuboğlu, 1 Şubat 1951'de *Son Yaprak* adıyla gazete-yi son bir kez daha çıkarır. Bu sayıya "Orhan Veli İçin Arkadaşları Tarafından Bir Defaya Mahsus Olmak Üzere Çıkarılmıştır" (*Son Yaprak*, S. 29, s. 2) notu düşülmüştür.

Yaprak'ın sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden kişi Orhan Veli olmasına rağmen Sabahattin Eyuboğlu ve Mahmut Dikerdem'in de yayımlanmasında katkıları olmuştur. "Her Sayıda Bir Kelime" gazetesinin yaklaşık her sayıda olan bir köşesidir. Bu köşede "idealizme", "humanizma", "demagoji", "ideoloji" gibi dönem içerisinde çok fazla kullanılan yabancı kelimelere dair açıklamalar yer alır. "Batıdan Sesler" bölümü ise Amerikan edebiyatı, İngiliz edebiyatı, Dünya edebiyatı, sinemanın geleceği gibi konularda çevirilere ayrılmıştır.

Orhan Veli Kanık, Metin Eloğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Kudret, Suat Taşer şiirleriyle, Orhan Kemal, Cevdet Kudret hikâyeleriyle, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Orhan Veli Kanık, Sabahattin Eyuboğlu, Erol Güney deneme, eleştiri, makale yazılarıyla *Yaprak*'ta görülen isimlerdendir. *Yaprak* sadece edebiyatla sınırlı olmakla kalmamış, siyasi eleştirilere ve fikir yazılarına da bolca yer vermiştir.

Yaratan Adam

Nisan 1944'te yayın hayatına iki aylık olarak başlayan derginin sahibi ve idarecisi Hüsametdin Berkes'dir. İkinci sayısını 1 Ocak 1950'de yayımlayan dergi, jeneriğini "Yaratıcı fikirleri yayar aylık dergi" olarak değiştirir. "Ülkümüz" adlı çıkış yazısında yayımlanma amacını şu şekilde aktarır:

Burada tekrar kısaca arz edebiliriz ki ülkemiz, bütün ulusumuzun, onun her ferdinin kuvvet, refah ve saadetini hızla arttırmak, medeniyetimizi en üste yükseltmek için yapılmakta olan teşebbüslere fikren yardım etmektir.

Biz şahsen bu yolda en müessir yardımın, büyük ülkemizin tahakkukuna yarayışlı müsbet, yaratıcı fikirleri, düşünceleri yayımlamak olduğuna inanıyoruz. Çünkü, ferdin ve cemiyetin gelecekte yapacağı bütün hareket ve işler, onun bugün dimağında taşıdığı fikir ve düşüncelerle taayyün

eder. Buna göre biz, büyük ülkümüzün tahakkukuna yarayışlı her nevi edebî, felsefî, iktisadî fikirleri burada yaymağı prensip olarak kabul ediyoruz (İmzasız, S. 1, s. 1).

Dergide Hüsamettin Berkes'in yazıları ağırlıktadır. Kütüphanelerde bulunan 2. sayı 1 Ocak 1950 tarihine ait olduğundan derginin uzun bir dönem yayına ara verdiği anlaşılmaktadır. Bu sayı dışında başka bir sayıya rastlanılmamıştır.

Yazı

Biri İstanbul, diğeri Ankara'da olmak üzere "Edebiyat-Sanat Gazetesi" jeneriğıyle iki farklı *Yazı* çıkmıştır. İstanbul menşeli *Yazı* 1949'da 3 sayı çıkar. Ekim 1955'te Ankara'da yayın dünyasına adım atan *Yazı* ise Kasım 1955'teki 3. sayısıyla kapanmıştır. Ancak Ankara'da yayımlanan *Yazı*'nın İstanbul'dakinin devamı olduğuna dair herhangi bir ifadeye rastlanılmamıştır.

Yazı'nın sahibi ve neşriyat müdürü M. Faik Yargıcı'dır. Bir gazete olarak yayımlanan fakat kültür ve sanat yazılarının ağırlık kazanması sebebiyle dergi niteliğı taşıyan *Yazı*'da Ahmet Oktay, Ömer Faruk Toprak, Halim Yağcıoğlu deneme ve eleştiri yazılarıyla; Sait Faik, Kemal Bilbaşar, Muzaffer Hacıhasanoğlu hikâyeleriyle; Yılmaz Gruda, Nedret Gürcan, Halim Yağcıoğlu şiirleriyle yer alan isimler arasındadır.

Yeni Adam³⁹

Yeni Adam, 1 Kânunusani (Ocak) 1934 tarihinde yayın hayatına başlar. *Yeni Adam*'ın gazete mi yoksa dergi mi olduğuna üzerine bir karışıklık söz konusudur. *Yeni Adam* üzerine tez hazırlayan Yasemin Türkkan, *Yeni Adam*'ı dergi olarak nitelendirir. Öyle ki Türkkan, *Yeni Adam*'ın "Haftalık Fikir Gazetesi" ibaresi ile görünmesine rağmen her gün çıkmaması ve ele aldığı konular açısından ona "dergi" demenin daha yerinde olacağı düşüncesindedir (Türkkan, 2008, s. 30). Bu görüş doğrultusunda biz de *Yeni Adam*'ı dergi olarak kabul ediyoruz.

39 Demirci, A. (2004). *Yeni Adam Gazetesi'nde Eğitim Anlayışı (1934-1960 Yılları Arası)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Türkkan, Y. (2008). *Türk Modernleşmesinde Yeni Adam Dergisi (1934-1938)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

1934'te çıkmaya başlayan *Yeni Adam*, Haziran 1979'daki 934. sayısıyla kapanır. İstanbul'da yayın hayatına başlayan dergi, Eylül 1949'te 613. sayıyla birlikte Ankara'ya taşınır. Başlangıçta *Yeni Adam*'ın sahibi İsmail Hakkı Baltacıoğlu iken daha sonra Mahmut Yurter ve Hatçe Baltacıoğlu da derginin ortakları arasında görülür. İsmail Hakkı çoğu zaman “umumî neşriyatı idare eden” konumunda da söz sahibiyken kimi zaman bu görevi Samime Baltacıoğlu ve A. Yağın Orkun devralır. Ancak uzun soluklu bir dergi olması sebebiyle *Yeni Adam*'da idari kadro sürekli değişir.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, “Gazete Niçin Çıkıyorum” adlı yazısında neden böyle bir işe giriştiğini açıklama gereği duyar. Gazete çıkarmanın kendisinin ideali olduğunu belirten yazar, gazetenin de kendisine benzeyeceğini söyler:

Gazete çıkarmak benim idealimdir. Bu idealime kavuşuyorum. Dünya her yüzdenden değişiyor. Değişmenin bilgisini kazanmalıyız. Değişmeyen varlıklar ölüyor. Değişme gücünü taşımalıyız. Hiçbir değişme yalnız başına olmuyor. Değişenlerden haber almalıyız. Her gazete, sahibinin tabiatını taşır. Benim gazetem de bana benziyecektir. Yaratıldığım gündən beri demokratça yaşadım. Ölünceye kadar da demokrat kalacağım (İsmail Hakkı, S.1, s. 1)

Yeni Adam, bilim, felsefe, teknik, resim, heykel, ekonomi gibi birçok alanda yazılara yer verirken edebiyatı da ihmal etmemiştir. Nurullah Ataç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Yunus Kâzım Köni deneme/eleştiri yazılarıyla, Sait Faik Abasıyanık, Enver Naci Gökşen, Bedri Rahmi Eyuboğlu hikâyeleriyle dergide görülen isimler arasındadır. *Yeni Adam*'da ayrıca Guy de Maupassant, Anatole France gibi birçok yazarın roman ve hikâye çevirilerine yer verilmiştir. Derginin edebiyat, resim, tiyatro üzerine anketleri ise önemlidir.

Yeni Kale

“Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası” olarak 2 Nisan 1954'de çıkmaya başlayan *Yeni Kale*, 7. sayı ile Aralık 1954'te kapanır. Derginin sahibi ve mesul müdürü Kemal Odabaşoğlu'dur. “Yeni Bir Kale” adlı çıkış yazılarında milliyetçi çerçevedeki ideolojilerini sığ bir anlayıştan uzak olarak Türk milletinin diline, kültürüne, sanatına, tarihine, edebiyatına değer verecek şekilde oluşturacaklarını belirtirler. Ayrıca milletten doğan ve millete hitap eden bir sanat arzusu taşırlar (*Yeni Kale*, S. 1, s. 3).

A. Şevket Bohça, Osman Bolulu, Bedrettin Aysal, Atıf Taşpınar şiirleriyle; Turhan Ada hikâyeleriyle; Nihat Sami Banarlı, Cenab Yasaoğlu denemeleriyle dergide görülen isimlerden bazılarıdır.

Yeni Işık

9 İkinciteşrin (Kasım) 1940 tarihinde yayımlanmaya başlanan *Yeni Işık* dergisi “her hafta cumartesi günleri” çıkacağını belirten, “Orta Okul Talebe Mecmuası” olarak tanıtılan haftalık bir dergidir. İmtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü olarak Kerami Erdem’in adı geçer. “Mecmuamız Niçin Çıkıyor?” başlıklı giriş yazısında gençlere yönelik dergilerin eksikliğine değinilerek *Yeni Işık*’ın bu ihtiyaçtan doğduğu söylenir:

Türk basın hayatında büyükleri ve ilk mektep talebelerini ilgilendirecek yazılar çoktur. Fakat bilgi ihtiyaçları ve okuma zevkleri başka olan siz 13-18 yaşları arasındaki gençlere hitap eden gazete ve mecmualara rastlamak güçtür. Son zamanlarda sizler için yazılmış bazı roman ve başka çeşit kitapların çıktığını zevkle gördük; fakat yetişmekte olan sizler için bu çeşit neşriyatı kâfi bulmuyoruz. Hatta ne kadar çok olsa da bunların yanında yine sizler için çıkan bir mecmuaya ihtiyaç vardır (*Yeni Işık*, S. 1, s. 3).

15 Mart 1941’den (19. sayıdan) itibaren derginin baskı kalitesi olarak daha iyi şekilde okuyucuya ulaşabilmesi için İstanbul’da çıkarılacağı söylenir (İmzasız, s. 19, s. 19), buna karşın yazışma adresi yine Ankara’dır. Millî Kütüphane kayıtlarına göre son sayısı 12 Nisan 1941 tarihli 23. sayıdır.

Hem gençlerin yazılarını yayımlayan hem de gençlere yönelik yetişkinlerin yazdığı yazıları kabul eden dergide Salih Doğan, Zuhuri Danışman, Tahir Göğüş, Nuri Gençosman ve Kerami Erdem gibi isimlerin yazıları çıkmıştır. Ayrıca bilmeceler, matematik ve spor sayfaları dışında ünlü yazarları tanıtan biyografi çalışmaları, şiir, roman tefrikaları ve hikâyeler aracılığıyla edebiyata da yer verilir.

Yeni Işın

Mayıs 1959’da “Fikir-Sanat Dergisi” jeneriğiyle yayın hayatına başlayan *Yeni Işın*’ın Millî Kütüphane’de tek sayısı mevcuttur. *Yeni Işın*, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi’nin dergisidir. Fakülte Başkanı Yaşar Çoşkun,

“Başlarken” adlı çıkış yazısında *Zülf-i Yar* adını taşıyan mizah dergisine gereğinden fazla değer verildiğini, fakülteye layık daha ciddi bir dergi çıkarmak gerektiğini, bunu da *Yeni Işın* ile yapacaklarını belirtir (Coşkun, S. 1, s. 3).

Üniversite bünyesinde çıkan dergiye akademisyenler ve öğrencileri yazılarıyla destek olmuştur. *Yeni Işın*'da Gündüz Akıncı, Doğan Naci Aksan, Müjgân Cunbur, Ahmet Temir, Vural Ülkü'nün deneme ve eleştirileri; İsmail Kaya, E. Sezai Bozdoğan, Tancıl Gocul'un şiirleri; Coşkun Günay, Esen Özbek'in hikâyeleri yayımlanır.

Yeni Öğretmen

“Aylık Fikir-Sanat-Kültür-Meslekî Dergi” jeneriğiyle Aralık 1953 tarihinde yayına başlayan *Yeni Öğretmen*'in kurucusu Mehmet Necati Öngay, sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdürü P. N. Öngay'dır. Ocak-Mart 1958'deki 50-52. sayılarıyla kapanan derginin idarî kadrosunda değişiklikler de olmuştur. *Yeni Öğretmen*'in 39. sayı ile birlikte kurucusu Mehmet Necati Öngay, sahipleri P. N. Öngay ve A. Kazanoğlu, yazı işleri müdürü de P. N. Öngay olur. Bu kadro derginin kapanma aşamasına gelene kadar kendi içinde yer değiştirecektir.

Yeni Öğretmen, 12. sayıdan sonra “daha geniş ve rahat imkânlarla” kavuşmak için Ankara'dan İstanbul'a taşınır. Her ne kadar aylık olarak çıkacağına jeneriğinde yazmışsa da bazen iki veya üç sayısını bir arada çıkarmıştır. Bu konuda son sayıda “Okurlarımıza” başlığıyla bir yazı da yayımlayan dergi yönetimi, kâğıtsızlık yüzünden derginin sayılarının bazen bir arada çıktığını, derginin fiyatındaki artışın sebebinin ise maddi sıkıntılarına karşın politikayı kullanmadıklarından, kendi çabalarıyla çıkan bir meslek dergisi olmalarından ileri geldiğini belirtmişlerdir (İmzasız, S. 50-52, s. 17).

Yeni Öğretmen'de Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar, Ahmet Muhip Dıranas şiirleriyle; Ayseren Mimaroglu, Muzaffer Ergin, Ali Dünder, Şahap Sıtkı hikâyeleriyle; Bedri Rahmi Eyuboğlu, Nihad Sami Banarlı, Peyami Safa, Hasan Âli Yücel, Türker Acaroğlu denemeleriyle görülen yazarlar arasındadır.

Yeni Yayınlar

Temmuz 1956 yılında yayın dünyasına adım atan *Yeni Yayınlar* için uzun süren dergilerden biridir diyebiliriz. Dergi, Temmuz 1956'dan Haziran 1979'a

kadar 24 cilt⁴⁰ yayımlanmıştır. *Yeni Yayınlar*'ın sahibi Şefika Mercanlıgil, yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdür Şahap Nazmi Coşkunlar, neşriyat müdürü Muharrem D. Mercanlıgil'dir. Derginin belli sayılarında Muharrem Mercanlıgil "hazırlayan" konumundadır. Mercanlıgil'in öldüğü tarih olan Nisan 1971'e kadar bu kadro korunmuş, onun ardından dergi el değiştirmiş, sahibi "Üniversite Kütüphanecilik Bölümü Mezunları Derneği" olmuştur. Bu derneğin adına sahibi önceleri Özer Soysal'dır. Ardından başlangıçta sorumlu yazı işleri müdürü olan O. Üstün Yıldırım derginin başına geçmiştir. Dolayısıyla *Yeni Yayınlar* 1971'den kapandığı tarihe kadar çok defa el değiştirmiştir.

"İlk Sayının Önsözü" adlı çıkış yazılarında kendilerine tanıtımları amacıyla gelen eserleri farklı süreli yayınlarda duyurduktan sonra, yeni eserleri tanıtma işini tek bir dergide toplama kararı aldıklarını belirtirler. "Yeni Yayınlar'ın Programı" adı altında gelecekte neler yapacaklarının listesini veren derginin "1956 İçinde Programı" şu şekildedir:

- A) Tanıtılmasında fayda görülmiyen kitaplarla, az sayıda okuyucusu bulunan dernek tüzükleri, talimatname, mukavele ve raporlar ayırık olmak üzere, Türkiye'de basılan yeni eserlerin listesi;
- B) Yeni yayınlanmış eseri bulunan bir Türk yazarının biyografyası;
- C) Muhtelif vesilelerle, yazarlarımızın basılı eserlerinin tam listesi;
- Ç) Kitap ve kitabiyatla ilgili yazılar ve haberler (İmzasız, S. 1, s. 2).

Aylık bibliyografya dergisi olan *Yeni Yayınlar*'ın içerisinde yayımlanan kitaplarla ilgili kısa tanıtıcı künye bilgileri, edebiyat dünyasından haberler, vefat eden yazarların eserleriyle ilgili bilgiler de yer alır. Ancak özellikle ilk

40 *Yeni Yayınlar*'ın kaç sayı çıktığı ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşamamıştır. 1956 yılında 2 sayı çıktıktan sonra 1. cilt bitip 2. cilde geçilmiştir. Ardından 1977 yılına dek arada bazı sayılar birleştirilerek çıksa dahi her zaman 12 sayı bir cilt olarak gösterilmiştir. 1977 yılında ise 6 sayı çıkabilmiştir. Kasım 1979'da çıkan ancak Haziran 1979'da yayımlanan kitapların bibliyografyasının verildiği son sayının giriş yazısında, 1977'deki eksik 6 ayın sonradan çıktığı belirtilir. Fakat bu sayılar Milli Kütüphane'de ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde bulunamamıştır. Bütün bunlar göz önüne alındığında *Yeni Yayınlar* için 272 sayı çıkmıştır diyebiliriz.

yıllarında dergi sadece bunlarla yetinmez, yazarların hayatları ve eserleri hakkında bilgiler veren yazılar da yayımlar, dahası yazarlara dair yakın çevrelerinden anılara da yer ayırır. Sami N. Özerdim, Nejdet Sançar, O. Üstün Yıldırım dergide yazıları görülen isimlerden bazılarıdır.

Yeni Uyanış

Temmuz 1959'da yayın hayatına başlayan *Yeni Uyanış*, Millî Kütüphane'deki kayıtlara göre 2 sayı çıkmış ve Ağustos 1959'da kapanmıştır. Derginin sahibi Feride Gürlek, mesul müdürü A. Sami Güneýçal'dır. Oktay Ergin, A. Şevket Bohça şiiirleriyle; Şevki Bulut, Kerim Kayhan deneme ve eleştiri yazıları ile dergide görülen isimlerdendir.

“Yolun Başında” adlı çıkış yazısında fikir ve sanat dünyasının bir gaflet uykusunda olduğu, uzun süredir ortaya yeni bir görüş, yeni bir sanat anlayışı konulmadığı belirtilmiştir. Bu yazıdaki “Cemiyetimizde, her ‘gaflet uykusu’nu bir ‘Uyanış’ takib etmiştir. O halde günümüz için de bir ‘Yeni Uyanış’a ihtiyaç vardı” (*Yeni Uyanış*, S. 1, s. 1) cümlesi bize *Yeni Uyanış*'in, 1955 yılında Ankara'da yayımlanan *Uyanış*'in devamı olabileceği düşüncesini uyandırmıştır, ancak bu konuda elimizde kesin bir bilgi yoktur.

Yurt ve Dünya⁴¹

Yurt ve Dünya, 1 Ocak 1941'de yayın hayatına başlamış, 15 Mart 1944'teki 42. sayısı ile kapanmıştır. Derginin 21. sayısına kadar sahibi ve neşriyat müdürü Behice S. Boran'dır, 21. sayıyla birlikte derginin imtiyaz sahibi Pertev Boratav, neşriyat müdürü Adnan Cemgil olur.

Dergiyi çıkaranlar “Yurt ve Dünya” başlıklı çıkış yazısında gerek Türkiye'deki gerek yurtdışındaki sanat olaylarından ve bilimsel gelişmelerden haberler verileceğini belirtirler:

41 Ağduk, M. (1994). *Yurt ve Dünya (1941-1944)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Karadeniz, A. (2002). *Düşünce ve Edebiyatımızda Yurt ve Dünya Dergisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Barutçu, Z. (2012). *Tek Parti Döneminde Muhalif Bir Dergi: Yurt ve Dünya*, Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Çatal, B. (2013). *İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Çıkan Yurt ve Dünya Dergisinde Ekonomi Tartışmaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Bugünün Türk cemiyeti en geniş ölçüde ve her sahada “dünya” ile daimî münasebet halinde olduğuna göre, “yurda” ait her problemin, “dünya” meselelerinin çerçevesinde düşünülmesi lâzımdır. İşte, çalışmalarımızın ve yazılarımızın hareket noktası bu anlayış olacaktır (İmzasız, S. 1, s. 5).

Yurt ve Dünya'da politika, eğitim, tarih, ekonomi, müzik gibi alanlarda yazılar yayımlandığı gibi edebiyat, dil üzerine yazılara da yer verilmiştir. Orhan Kemal, Sabahattin Ali, Kemal Bilbaşar hikâyeleriyle; Enver Gökçe, Melih Cevdet Anday, Ömer Faruk Toprak, Rıfat Ilgaz şiirleriyle; Behice Boran, Hüsametdin Bozok, Muvaffak Şeref, Asım Sarp eleştiri yazılarıyla dergide görülen bazı isimlerdendir. Özellikle Pertev N. Boratav'ın folklor üzerine yazıları önemlidir.

Yücel⁴²

Aylık periyodlarla Şubat 1935-Ağustos 1956 arasında faaliyet gösteren derginin, Kemalist bir gençlik yaratma idealinde olduğu görülür. Şubat 1935-Kasım 1948 arasındaki 145 sayılı ilk döneminden sonra Yücel, “Yeni Seri Sayı” ibaresiyle Ocak-Ağustos 1950 arasında 8 sayı, Kasım 1955-Ağustos 1956 arasında 10 sayı çıkararak tamamen kapanır. İlk iki döneminde İstanbul'da çıkan dergi, son döneminde Ankara'da yayımlanır.

Muhtar Fehmi Enata'nın sahibi olarak görüldüğü derginin yazı işlerinde ise Kemalettin Birsen vardır ve 163 sayı çıkmıştır. “Ön Sözümüz” adlı çıkış yazısında dergi, kendi prensiplerini belirler: “*Yücel* gençlik, kültür ve bilgi cöngüdür. Amacı gençlik için çalışmak ve gençliğin yücelmesinde bir varlık olmaktır. Bu amaca erişmek için bugünkü devrimi başaran Büyük Önder'in çizdiği devrim prensiplerinden ayrılmayacağız” (*Yücel*, S. 1, s. 1). Kasım 1955'te çıkan ikinci döneminin birinci sayısında yer alan “Başlarken” adlı yazıda derginin yine Atatürkçü bir çizgide ilerleyeceği vurgulanarak yeni yayın döneminde yapacakları üzerinde durulur:

42 Torun, E. (2004). *Yücel Dergisi ve Dergi Etrafında Gelişen Edebî Faaliyetler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Doğan, M. C. (2008). *Yücel Dergisinin Fikri ve Edebî Tahlili*. *Gazi Üniversitesi Türkiyat Dergisi*, 3, 97-114.

YÜCEL, Atatürk devrimlerini en kuytu vatan köşelerine kadar yaymak için savaşıyor. Ta ki, bir köy imamının kafasında bile geriliğin sığınacağı tek bir nokta kalmayın.

(...) *YÜCEL* bilimsel düşünüşe ve çalışmaya, diri ve güzel sanata sayfalarını açıyor. Yazarlara, sırf adları bellendirilmiş diye değil, yazılarında bir özlülük, bir düşünce kıvrımını bulduğu için yer ayırıyor. Yazar özgürlük tanımak kadar, belki daha çok, yazı sorumluluğu yüklemekle, baştan savmalar yerine özlü bir yazı geleneği kurulabileceğine inanıyor.

YÜCEL eğitimden şehirciliğe kadar bütün memleket meselelerini batılı bir anlayışla ele almak istiyor. Gençliğin bugünü ve yarını üzerine, daha iyi vatandaşlar görmek için, eğilmek istiyor. *YÜCEL* güzel uğruna yazı yazmak istiyor, iyi uğruna, doğru uğruna (*Yücel*, S. 1, s. 1).

Özellikle 9. sayıdan itibaren yayımlanan Yaşar Nabi Nayır, Behçet Kemal Çağlar, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Kudret Aksal, Mustafa Seyit Sutüven gibi isimleri edebiyatımıza kazandıran “Gençler Diyorlar ki” başlıklı soruşturma sayfalarının edebiyat tarihimiz açısından önemi büyüktür (Doğan, 1997, s. 23). 1940’larla birlikte edebiyat ve sanat alanındaki etkinliğini Vedat Günyol ve Orhan Burian’ın dergiye katılmasıyla arttırmıştır. Vedat Günyol’un (1986: 41) ve Mehmet Can Doğan’ın (2008b) da dikkat çektiği üzere dergide yazan genç isimler arasında ilerleyen yıllarda edebiyatta önemli bir yer edinecek olan Cahit Sıtkı Tarancı, Ceyhun Atuf Kansu, Fazıl Hüsni Dağlarca, Celâl Sılay, Necati Cumalı, Başaran, S. Kudret Aksal, Cahit Külebi, Talip Apaydın, İlhan Tarus, Haldun Taner’i görmek mümkündür. Bu da “Yücel’in Türk edebiyatına hizmeti olarak” nitelendirilmektedir (Doğan, 2008b, s. 113).

Kaynakça

- Alptekin, T.** (2001). *Ahmet Hamdi Tanpınar: Bir Kültür Bir İnsan*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Aydemir, Ş. S.** (2009). *Tek Adam*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bayrak, M. O.** (1994). *Türkiye’de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831-1993)*. İstanbul: Küll Yayınları.

- Çeşit, F.** (2009). *Ağaç, Oluş, Şadırvan Dergilerindeki Edebî Tenkit Yazıları Üzerinde Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Çetin Baycanlar, S.** (2007). *Türk Edebiyatında 1951-1961 Yıllarında Edebî Eleştiri: Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Budak, R.** (Haz.) (2012). *Değirmen Edebiyat ve Düşünce Dergisi. Yüzyılın Dergileri 1900-2000*, Ocak-Haziran, 29-30-31.
- Doğan, E.** (1997). *Edebiyatımızda Dergiler*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Doğan, M. C.** (2008a). *Türkiye'de Şiir Dergileri Şairler Mezarlığı (1909-2008)*. Ankara: Hoyal Yayınları.
- Doğan, M. C.** (2008b) *Yücel Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili. Gazi Üniversitesi Türkiyat Dergisi*, 3, 97-114.
- Emiroğlu, Ö.** (2007). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Emiroğlu, Ö.** (2009). Kaynağını Gelenekten Alan Hisarcılar. *Turkish Studies*, 4, 1-2, 1309-1331.
- Günyol, V.** (1986). *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- İldeş, Ö. ve Koca, D.** (2014). *Gençlik Hevesinden Sosyal Realist Söyleme*. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınevi.
- İzgör, A. Z. ve Tekin, A.** (2011). *Anadolu Mecmuası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, F.** (2012). *İkinci Yeni Limanı Pazar Postası*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.
- Kurdakul, Ş.** (1989). *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Polat, N. H.** (2002). Türkiye'de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış. *TÜBAR*, 12, Güz, 7-25.
- Sazyek, H.** (2006). *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Türkkan, Y.** (2008). *Türk Modernleşmesinde Yeni Adam Dergisi (1934-1938)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Uçman, A.** (1977). Ağaç. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c.I içinde (s. 460). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Uçman, A.** (2006). Dergiler Arasında: Dergâh, Hayat, Ma'lûmât ve Bilgi Mecmuaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4, 7, 519-532.
- Varlık, B.** (2000). Ankara Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1871-1928). *Kebikeç*, 9, 149-158.
- Yavuztürk Mungan, G.** (2013). Ankara'da Yayınlanmış Sinema Dergilerinin Kısa Tarihiçesi. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, I, 2, 79-92.

http://www.turkyurdu.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=196

<http://www.varlik.com.tr/tarihce.aspx>